

ບົດລາຍງານສະພາບມົນລະພິດ

ແຂວງບໍລິຄຳໄຊ

State of Pollution Borikhamxay Province

ບົດລາຍງານສະພາບມົນລະພິດ ຂອງ ແຂວງ ບໍລິຄໍາໄຊ

ສ້າງໂດຍ:

ກົມຄວບຄຸມ ແລະ ຕິດຕາມກວດກາມົນລະພິດ ຮ່ວມກັບ ພະແນກຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແຂວງ ບໍລິຄໍາໄຊ, ກະຊວງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ.

ສະໜັບສະໜູນງົບປະມານໂດຍ:

ກອງທຶນປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ, ໂຄງການ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ ໄລຍະ 2

ຄະນະວິຊາການຮຽບຮຽງ:

ທ່ານ ສີວັນນະກອນ ມະລິວັນ
ທ່ານ ອຸທອນ ສິງຫາດວງປັນຍາ
ທ່ານ ປອ. ລິມເຢັນ ສຸລິວິງ
ທ່ານ ປອ. ສິດໄຊ ມາກວິໄລ
ທ່ານ ທະນິງສັກ ຄໍາໂຄສີ
ທ່ານ ແສງຕາວັນ ກົມມະເມືອງ

ຮອງຫົວໜ້າກົມຄວບຄຸມ ແລະ ຕິດຕາມກວດກາມົນລະພິດ
ຮອງຫົວໜ້າພະແນກ ຊສ ແຂວງ ບໍລິຄໍາໄຊ
ຫົວໜ້າຂະແໜງສິ່ງແວດລ້ອມ, ພຊສ
ຮອງຫົວໜ້າພະແນກຄຸ້ມຄອງສານເຄມີ ແລະ ສິ່ງເສດເຫຼືອ, ກຄມ
ວິຊາການຂະແໜງສິ່ງແວດລ້ອມ ພຊສ
ວິຊາການ, ພະແນກສັງລວມ, ກຄມ(ອອກແບບ)

ບົດນຳ

ການພັດທະນາທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຂອງ ແຂວງ ບໍລິຄຳໄຊ ແມ່ນຢູ່ໃນໄລຍະທີ່ມີການເຕີບໃຫຍ່ຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງໄວວາ ເນື່ອງຈາກມີຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດທີ່ອຸດົມສົມບູນ ແລະ ເປັນທ່າແຮງໃນການພັດທະນາໃນການລົງທຶນຕ່າງໆ ຄຽງຄູ່ກັບການພັດທະນາ ກໍ່ປາສະຈາກບໍ່ໄດ້ເລື່ອງບັນຫາມົນລະພິດ ແລະ ສິ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ໂດຍສະເພາະ ບັນຫາທາງດ້ານມົນລະພິດ ທາງ ອາກາດ, ສຽງ, ນໍ້າ, ດິນ, ຂີ້ເຫຍື້ອ ແລະ ສິ່ງເສດເຫຼືອອັນຕະລາຍ ລວມທັງບັນຫາການນຳໃຊ້ສານເຄມີທີ່ອັນຕະລາຍຕ່າງໆ ເຂົ້າໃນຂະບວນການຜະລິດຂອງໂຮງງານອຸດສາຫະກຳ, ຫັດ ຖະກຳ, ບໍ່ແຮ່ ແລະ ກະສິກຳ ທີ່ບໍ່ມີການຄວບຄຸມຢ່າງຖືກຕ້ອງຕາມຫຼັກວິຊາການ. ດ້ວຍເຫດຜົນຕ່າງໆເລົ່ານີ້ ເຮັດໃຫ້ຄຸນນະພາບສິ່ງແວດລ້ອມຂອງ ແຂວງ ບໍລິຄຳໄຊ ຍັງມີຄວາມທ້າທາຍຕໍ່ກັບການເຊື່ອມໂຊມດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ສຳຄັນຫຼາຍຢ່າງ ເຊິ່ງກໍ່ໃຫ້ເກີດມົນລະພິດທາງອາກາດ ແລະ ສຽງດັງ ໃນຕົວເມືອງໃຫຍ່ ແລະ ເຂດທີ່ຢູ່ອາໄສ, ບັນຫາມົນລະພິດທາງດິນ ການເຊາະເຈື່ອນ ແລະ ເສື້ອມໂຊມຂອງດິນ, ຊັບພະຍາກອນນໍ້າເຊື່ອມຄຸນນະພາບລົງຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ, ຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນກຳລັງຖືກຄຸກຄາມ ແລະ ຫຼາຍບ່ອນຍັງຊາດເຂີນການສະໜອງນໍ້າດື່ມທີ່ສະອາດ ແລະ ຖືກສຸຂະອະນາໄມ ແລະ ຂາດຄວາມຍືນຍົງ ເຊິ່ງກໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບທີ່ບໍ່ດີຕໍ່ສຸຂະພາບ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ສິ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ການພັດທະນາປະເທດແບບຍືນຍົງ.

ຈາກການລົງເກັບກຳຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບສະພາບມົນລະພິດຂອງ ແຂວງ ບໍລິຄຳໄຊ ສາມາດປະເມີນ ແລະ ສະຫຼຸບໄດ້ດັ່ງນີ້: ອີງຕາມຜົນການວັດແທກຄຸນນະພາບອາກາດ, ດິນ ແລະ ນໍ້າ ເຫັນວ່າ ຍັງຢູ່ໃນເກນມາດຕະຖານສິ່ງແວດລ້ອມແຫ່ງຊາດ ກຳນົດໄວ້, ສຳລັບ ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງເສດເຫຼືອ ແຂວງ ບໍລິຄຳໄຊ ໄດ້ມີການເອົາໃຈໃສ່ໃນການຄຸ້ມຄອງຢ່າງຈິງຈັງ ແຕ່ຍັງມີບາງເມືອງ ຫຼື ບ້ານ ຍັງບໍ່ສາມາດຄຸ້ມຄອງໄດ້ດີ ເນື່ອງຈາກສະພາບເສັ້ນທາງ, ການເຂົ້າເຖິງຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ການສົ່ງເສີມຫຼັກການ 3R ໃຫ້ແກ່ບັນດາປະຊາຊົນ ຍັງບໍ່ທົ່ວເຖິງ ເຮັດໃຫ້ຍັງພົບເຫັນການຖິ້ມສິ່ງເສດຊະຊາຍ.

ດ້ວຍເຫດຜົນເຫຼົ່ານັ້ນ, ກົມຄວບຄຸມ ແລະ ຕິດຕາມມົນລະພິດ, ກຊສ ຮ່ວມກັບ ພະແນກ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແຂວງ ບໍລິຄຳໄຊ ຈິ່ງໄດ້ມີການລິເລີ້ມສ້າງບົດລາຍງານສະບັບນີ້ຂຶ້ນ ໂດຍເປັນການສັງລວມຂໍ້ມູນຈາກຫຼາຍຂະແໜງການ ເພື່ອເປັນຂໍ້ມູນໃຫ້ບັນດາພະນັກງານ ຜູ້ປະກອບການ ຕະຫຼອດຮອດພໍ່ແມ່ປະຊາຊົນ ສາມາດເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນ ແລະ ຮັບມືໃຫ້ທັນຕາມສະຖານະການ. ໂດຍເປັນການສະໜັບສະໜູນທາງດ້ານງົບປະມານຈາກ ກອງທຶນປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ ຜ່ານໂຄງການ LENS-2.

ສຸດທ້າຍນີ້ຫວັງວ່າ ບັນດາຂໍ້ມູນໃນບົດລາຍງານສະບັບນີ້ຈະເປັນຂໍ້ມູນ ແລະ ກໍ່ໃຫ້ເກີດປະໂຫຍດສູງສຸດໃຫ້ແກ່ບັນດາທ່ານ ແລະ ຫວັງຢ່າງຍິ່ງຈະເປັນຕົວຢ່າງໃນການສ້າງບົດລາຍງານສະພາບມົນລະພິດໃນປີຕໍ່ໆໄປ. _---

ສົມສະຫງວນ ສຸວັນນະລາດ
SOMSANGOUANH SOUVANNALAD

ສາລະບານ

ຄຳນຳ		2
ສາລະບານ		3
ສາລະບານຕາຕະລາງ		4
ສາລະບານຮູບ		5
ພາກທີ I	ສະພາບລວມ	
	1.1 ສະຖານະການມົນລະພິດ ຂອງແຂວງບໍລິຄຳໄຊ	7
	1.2 ບັນດານິຕິກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຄວບຄຸມມົນລະພິດ	8
	1.3 ນະໂຍບາຍຂອງພັກ-ລັດຖະບານ ກ່ຽວກັບ ການຄວບຄຸມມົນລະພິດ	10
ພາກທີ II	ສະພາບມົນລະພິດ	
	2.1 ສະພາບມົນລະພິດທາງອາກາດ	12
	2.2 ຂໍ້ມູນການວັດແທກຄຸນນະພາບອາກາດຂອງ ແຂວງບໍລິຄຳໄຊ	13
	2.3 ການປະເມີນຜົນການຕິດຕາມກວດກາ ລະດັບສຽງ	20
	2.4 ການປະເມີນຜົນ ແລະ ຕີລາຄາລວມຜົນການຕິດຕາມກວດກາ	23
ພາກທີ III	ມົນລະພິດທາງດິນ ແລະ ນ້ຳ	
	3.1 ມົນລະພິດທາງດິນ	23
	3.2 ມົນລະພິດທາງນ້ຳ	25
ພາກທີ IV	ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງເສດເຫຼືອ	
	4.1 ສະພາບລວມການຄຸ້ມຄອງສິ່ງເສດເຫຼືອ ໃນ ແຂວງບໍລິຄຳໄຊ	31
	4.2 ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງເສດເຫຼືອ	31
	4.3 ບັນຫາ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍໃນການຄຸ້ມຄອງສິ່ງເສດເຫຼືອ	36
ພາກທີ V	ເຫດການສຸກເສີນດ້ານມົນລະພິດ	
	5.1 ມົນລະພິດທາງດິນ	37
ພາກທີ VI	ການຄວບຄຸມມົນລະພິດ	
	6.1 ເປົ້າໝາຍລວມການຄວບຄຸມມົນລະພິດ	39
	6.2 ຍຸດທະສາດການຄວບຄຸມມົນລະພິດ	39
	6.3 ຫຼັກການພື້ນຖານໃນການຄວບຄຸມມົນລະພິດ	40
	6.4 ບັນຫາ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍໃນການຄວບຄຸມມົນລະພິດ	41
ພາກທີ VII	ສະຫຼຸບ	
	7.1 ສະຫຼຸບ	43
	7.2 ຂໍ້ສະເໜີ	44
ເອກະສານອ້າງອີງ		

ສາລະບານຕາຕະລາງ

ຕາຕະລາງ	ໜ້າ
ຕາຕະລາງ 2.1: ສະແດງການເພີ່ມຂຶ້ນພາຫະນະທີ່ຂຶ້ນທະບຽນທຸກປະເພດ ນັບແຕ່ປີ 2001-2019	12
ຕາຕະລາງ 3.1: ຄຸນນະພາບນ້ຳຊັນ, ນ້ຳກະດິງ, ນ້ຳຟາວ ແລະ ນ້ຳກະຕະ	27
ຕາຕະລາງ 3.2: ຄຸນນະພາບນ້ຳງຽບ	27
ຕາຕະລາງ 3.3: ຄຸນນະພາບນ້ຳໃຕ້ດິນ	30
ຕາຕະລາງ 4.1: ການຜະລິດຂີ້ເຫຍື້ອໃນເທດສະບານເມືອງປາກຊັນແຕ່ປີ 2015-2019	32
ຕາຕະລາງ 4.2: ອົງປະກອບຂອງຂີ້ເຫຍື້ອແຕ່ລະປະເພດຂອງຕົວເມືອງປາກຊັນ	32
ຕາຕະລາງ 4.3: ປະລິມານຂີ້ເຫຍື້ອທັງໝົດຂອງແຂວງບໍລິຄຳໄຊ ປີ 2020	34
ຕາຕະລາງ 5.1: ສະຖິຕິການຮ້ອງຟ້ອງບັນຫາມົນລະພິດ ຂອງແຂວງບໍລິຄຳໄຊ	37

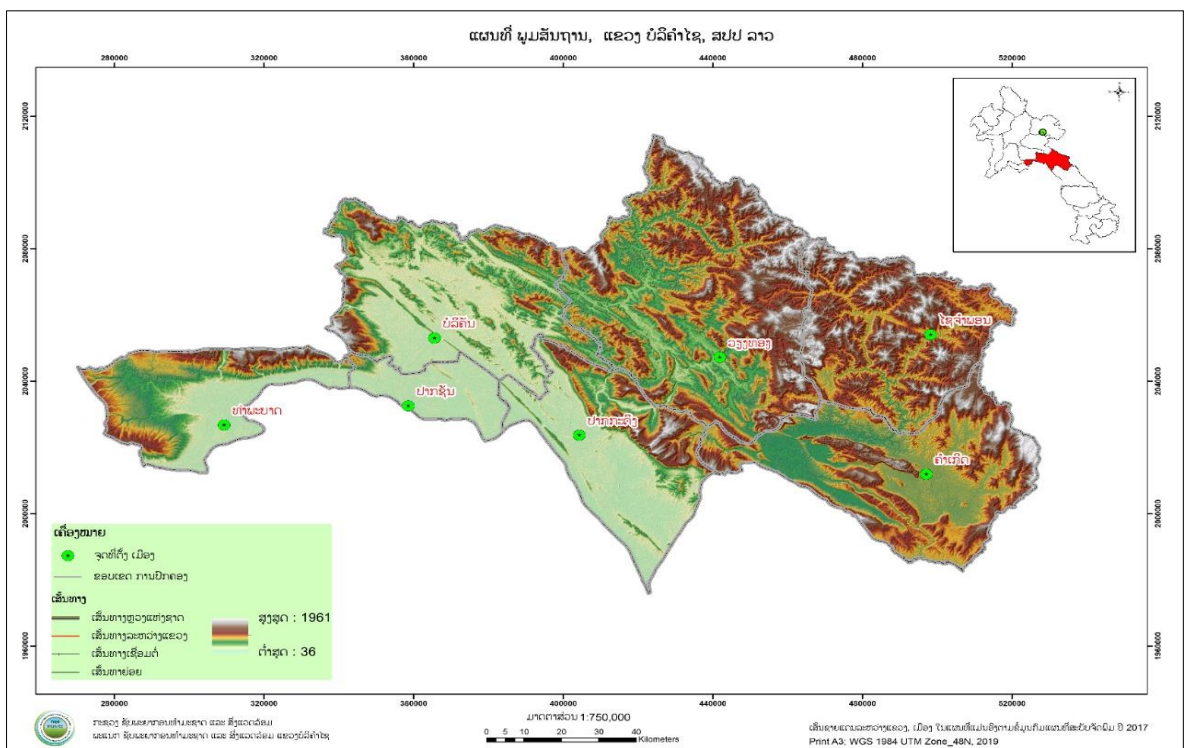
ສາລະບານຮູບ

ຮູບທີ	ໜ້າ
ຮູບທີ 1.1: ແຜນທີ່ພູມສັນຖານ ຂອງແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ	6
ຮູບທີ 1.2: ແຜນທີ່ການປົກຄອງ ແຂວງ ບໍລິຄໍາໄຊ.	7
ຮູບທີ 2.1: ຜົນການວັດແທກປະລິມານຂອງໂອໂຊນ	14
ຮູບທີ 2.2: ຜົນການວັດແທກປະລິມານ ຂອງກາສໍຄາບອນໂມນັອກໄຊດ໌	14
ຮູບທີ 2.3: ຜົນການວັດແທກປະລິມານຄວາມເຂັ້ມຊັ້ນ ຂອງກາສໍຊັບເຟີໄດອັອກໄຊດ໌	15
ຮູບທີ 2.4: ຜົນການວັດແທກປະລິມານຄວາມເຂັ້ມຊັ້ນ ຂອງທາດອາຍ ໄນໂຕຣເຈນໄດອັອກຊາຍ	16
ຮູບທີ 2.5: ຜົນການວັດແທກປະລິມານ ຜຸ່ນລະອອງຂະໜາດນ້ອຍກວ່າສິບໄມຄອນ	16
ຮູບທີ 2.6: ຜົນການວັດແທກປະລິມານ ຜຸ່ນລະອອງລວມ	17
ຮູບທີ 2.7: ຜົນການວັດແທກສານອົງຄະທາດທີ່ລະເຫຼີຍງ່າຍໃນບັນຍາກາດ	18
ຮູບທີ 2.8: ຜົນການປະເມີນຜົນການຕິດຕາມກວດກາ ລະດັບຄວາມສຽງ	21
ຮູບທີ 3.1: ສວນໜາກມ່ວງ	24
ຮູບທີ 3.2: ສວນໜາກກ້ວຍ	24
ຮູບທີ 3.3: ປະເພດສານເຄມີທີ່ໃຊ້ເຂົ້າໃນການປູກໜາກກ້ວຍ ແລະ ໜາກມ່ວງ	25
ຮູບທີ 3.4: ຄຸນນະພາບຂອງນ້ຳງຽບ ໃນປີ 2019	28
ຮູບທີ 4.1: ສະພາບສະໜາມຂີ້ເຫຍື້ອຂອງເມືອງຄໍາເກີດ	35
ຮູບທີ 4.2: ສະພາບສະໜາມຂີ້ເຫຍື້ອຂອງເມືອງ ປາກຊັນ	35

ພາກທີ I ສະພາບລວມ

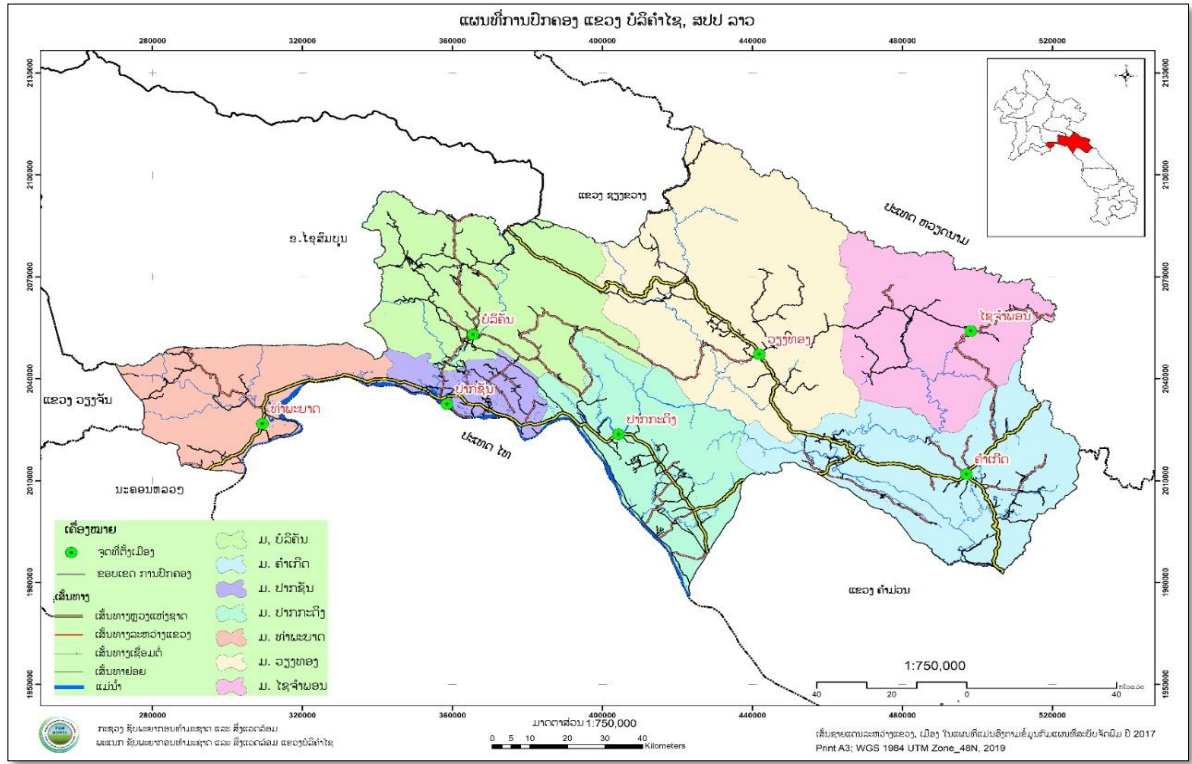
ແຂວງ ບໍລິຄໍາໄຊ ສ້າງຕັ້ງຂຶ້ນໃນວັນທີ 6 ມີນາ ປີ 1984 ມີເນື້ອທີ່ 15.469 ກິໂລຕາແມັດ, ຕັ້ງຢູ່ພາກກາງ ແລະ ເປັນບ່ອນທີ່ກົວສຸດຂອງປະເທດ ມີລວງຍາວ ແຕ່ຊາຍແດນດ້ານຕາເວັນອອກ-ຕາເວັນຕົກ 150 ກິໂລແມັດ, ມີ ຊາຍແດນເຊື່ອມຕໍ່ກັບແຂວງໃກ້ຄຽງ ແລະ ປະເທດໃກ້ຄຽງ ຄື: ທິດຕາເວັນອອກຕິດກັບ 2 ແຂວງ ສສ ຫວຽດນາມ ແຂວງ ເຫຼາະອານ ແລະ ແຂວງ ຮ່າຕິ່ງ; ທິດຕາເວັນຕົກ ຕິດກັບ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ແຂວງ ວຽງຈັນ ແລະ 3 ແຂວງ ຂອງລາດຊະອານາຈັກໄທ ແຂວງ ໜອງຄາຍ, ແຂວງ ບຶງການ ແລະ ແຂວງ ນະຄອນພະນົມ, ທິດເໜືອ ຕິດ ກັບ ແຂວງ ໄຊສົມບູນ ແລະ ແຂວງ ຊຽງຂວາງ ແລະ ທິດໃຕ້ ຕິດກັບ ແຂວງ ຄຳມ່ວນ;

ລັກສະນະພູມສັນຖານ ໄດ້ກຳນົດເປັນ 2 ເຂດ ຄື: ເຂດທົ່ງພຽງ ກວມເອົາ 36% (ເມືອງ ປາກຊັນ, ທ່າພະ ບາດ, ປາກກະດິງ ແລະ ເມືອງ ບໍລິຄັນ) ແລະ ເຂດພູດອຍ ກວມເອົາ 64% (ເມືອງ ຄຳເກີດ, ວຽງທອງ ແລະ ເມືອງ ໄຊຈຳພອນ); ມີລະດັບຄວາມສູງຈາກລະດັບໜ້ານ້ຳທະເລ 36-1.960 ແມັດ, ລະດູຝົນເຊິ່ງເລີ່ມຕັ້ງແຕ່ທ້າຍເດືອນ ເມສາ ຫາ ຕົ້ນເດືອນ ຕຸລາ, ມີປະລິມານນ້ຳຝົນ ສະເລ່ຍ ແຕ່ປີ 1999-2019 ແມ່ນ 3.430,9 ມິນລິແມັດ, ລະດູແລ້ງ ແມ່ນໄດ້ເລີ່ມແຕ່ທ້າຍຂອງເດືອນ ຕຸລາ ຫາ ເດືອນ ເມສາ, ອາກາດມີຄວາມອົບອຸ່ນ, ອຸນນະພູມສະເລ່ຍ ແຕ່ປີ 1999-2019 ແມ່ນ 23,1 ອົງສາເຊ, ອຸນນະພູມສູງສຸດ 40,6 ອົງສາເຊ ແລະ ຕໍ່າສຸດ 5,6 ອົງສາເຊ ແລະ ຄວາມຊຸ່ມຂອງອາກາດ ສະເລ່ຍສູງສຸດ 89%, ສະເລ່ຍຕໍ່າສຸດ 53% ແລະ ປ່າໄມ້ຍັງປົກຫຸ້ມກວມ 74%, ເຊິ່ງເໝາະແກ່ການພັດທະນາດ້ານກະສິກຳ, ອຸດສາຫະກຳ, ດ້ານບໍລິການ ແລະ ການທ່ອງທ່ຽວ ເປັນຕົ້ນ: ການປູກ, ການ ລ້ຽງ, ການຂົນສົ່ງ...

ຮູບທີ 1.1: ແຜນທີ່ພູມສັນຖານ ແຂວງ ບໍລິຄໍາໄຊ.

ແຂວງ ບໍລິຄໍາໄຊ ລະບົບການປົກຄອງ ມີ 284 ບ້ານ, ປະກອບມີ 7 ເມືອງ ຄື: ເມືອງ ປາກຊັນ, ເມືອງ ທ່າ
 ຜະບາດ, ເມືອງ ປາກກະດິງ, ເມືອງ ບໍລິຄັນ, ເມືອງ ຄໍາເກີດ, ເມືອງ ວຽງທອງ ແລະ ເມືອງ ໄຊຈໍາພອນ, ມີ 18 ເຜົ່າ
 ດໍາລົງຊີວິດຢູ່ຮ່ວມກັນ; ເມືອງ ປາກຊັນ ເປັນເມືອງເທດສະບານ ແຂວງ ເປັນສູນກາງທາງດ້ານການເມືອງ,
 ເສດຖະກິດ ແລະ ວັດທະນະທໍາສັງຄົມ ຂອງແຂວງ, ປີ 2019 ທົ່ວແຂວງ ມີຜົນລະເມືອງທັງໝົດ 310.715 ຄົນ,
 ຍິງ 152.135 ຄົນ, ອັດຕາສ່ວນເພດ ຂອງປະຊາກອນ ເພດຊາຍ 51 ສ່ວນຮ້ອຍ, ເພດຍິງ 49 ສ່ວນຮ້ອຍ.

ຮູບທີ 1.2: ແຜນທີ່ການປົກຄອງ ແຂວງ ບໍລິຄໍາໄຊ.

1.1 ສະຖານະການມົນລະພິດ ຂອງ ແຂວງ ບໍລິຄໍາໄຊ

ສາທາລະນະລັດ ປະຊາທິປະໄຕ ປະຊາຊົນລາວ (ສປປ ລາວ) ແມ່ນຢູ່ໃນໄລຍະທີ່ມີການປ່ຽນແປງຢ່າງໄວວາ. ມີການຂະຫຍາຍຕົວຂອງເສດຖະກິດທີ່ແຂງແຮງ, ສະເລ່ຍ 7 ສ່ວນຮ້ອຍ ນັບຕັ້ງແຕ່ປີ 2006 ເປັນຕົ້ນມາ. ຊຶ່ງໄດ້
 ສ້າງຜົນກະທົບຕໍ່ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ແລະ ສະພາບແວດລ້ອມຂອງປະເທດພໍສົມຄວນ.

ການພັດທະນາທີ່ກາຍເປັນຕົວເມືອງຢ່າງໄວວາ, ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງປະຊາກອນ ແລະ ການຂະຫຍາຍໂຕຂອງ
 ຂະແໜງອຸດສາຫະກໍາ, ກະຊິກໍາ, ຄົມມະນາຄົມຂົນສົ່ງ ແລະ ອື່ນໆ ຊຶ່ງເປັນໄພຂົ່ມຂູ່ຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ເປັນ
 ສາເຫດຕົ້ນຕໍຂອງບັນຫາມົນລະພິດທີ່ ສປປ ລາວ ກໍາລັງປະສົບຢູ່ໃນປະຈຸບັນ.

ດ້ວຍເຫດຜົນຕ່າງໆເລົ່ານີ້ ເຮັດໃຫ້ຄຸນນະພາບສິ່ງແວດລ້ອມຂອງ ແຂວງ ບໍລິຄໍາໄຊ ຍັງມີຄວາມທ້າທາຍຕໍ່
 ກັບການເຊື່ອມໂຊມດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ສໍາຄັນຫຼາຍຢ່າງ ເຊິ່ງກໍ່ໃຫ້ເກີດມົນລະພິດທາງອາກາດ ແລະ ສຽງດັງ ໃນ
 ຕົວເມືອງໃຫຍ່ ແລະ ເຂດທີ່ຢູ່ອາໄສ, ບັນຫາມົນລະພິດທາງດິນ ການເຊາະເຈື່ອນ ແລະ ເສື່ອມໂຊມຂອງດິນ,
 ຊັບພະຍາກອນນໍ້າເຊື່ອມຄຸນນະພາບລົງຢ່າງຫຼວງຫຼາຍ, ຄວາມຫຼາກຫຼາຍທາງດ້ານຊີວະນາໆພັນກໍາລັງຖືກຄຸກຄາມ
 ແລະ ຫຼາຍບ່ອນຍັງຊາດເຂີນການສະໜອງນໍ້າດື່ມທີ່ສະອາດ ແລະ ຖືກສຸຂະອະນາໄມ ແລະ ຂາດຄວາມຍືນຍົງ ເຊິ່ງ
 ກໍ່ໃຫ້ເກີດຜົນກະທົບທີ່ບໍ່ດີຕໍ່ສຸຂະພາບ ແລະ ຊີວິດການເປັນຢູ່ຂອງປະຊາຊົນ ແລະ ສິ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ການພັດທະນາ
 ປະເທດແບບຍືນຍົງ.

ການພັດທະນາທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຂອງ ແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ ແມ່ນຢູ່ໃນໄລຍະທີ່ມີການເຕີບໃຫຍ່ຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງໄວວາ ຊຶ່ງກໍ່ໃຫ້ເກີດບັນຫາມົນລະພິດ ແລະ ສິ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ໂດຍສະເພາະ ບັນຫາທາງດ້ານມົນລະພິດ ທາງ ອາກາດ, ສຽງ, ນໍ້າ, ດິນ, ຂີ້ເຫຍື້ອ ແລະ ສິ່ງເສດເຫຼືອອັນຕະລາຍ ລວມທັງບັນຫາການນຳໃຊ້ສານເຄມີທີ່ອັນຕະລາຍຕ່າງໆ ເຂົ້າໃນຂະບວນການຜະລິດຂອງໂຮງງານອຸດສາຫະກຳ, ຫັດຖະກຳ, ບໍ່ແຮ່ ແລະ ກະສິກຳ ທີ່ບໍ່ມີການຄວບຄຸມຢ່າງຖືກຕ້ອງຕາມຫຼັກວິຊາການ.

1.2 ບັນດານິຕິກຳທີ່ກ່ຽວຂ້ອງກັບການຄວບຄຸມມົນລະພິດ

ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ ສະບັບປັບປຸງ (2012) ເປັນເຄື່ອງມືປ້ອງກັນ ແລະ ຄວບຄຸມທີ່ກວມ ລວມ ສຳລັບ ການຄວບຄຸມມົນລະພິດ ໃນ ສປປ ລາວ ກົດໝາຍສະບັບປັບປຸງ ລວມມີບົດບັນຍັດ (ວັກ, ມາດຕາ) ໃໝ່ທີ່ໄດ້ຖືກປັບປຸງຫຼາຍຂໍ້ ທີ່ພົວພັນໂດຍກົງກັບການຄວບຄຸມມົນລະພິດ ເປັນຕົ້ນ ໝວດທີ 2 ການຄວບຄຸມມົນລະພິດ ເຊິ່ງປະກອບມີ 7 ມາດຕາ ແລະ ໝວດທີ 3 ການຄວບຄຸມ ສານເມີເປັນພິດ ແລະ ການກຳຈັດສິ່ງເສດເຫຼືອ ລວມມີ 5 ມາດຕາ. ນອກຈາກນັ້ນ ໃນໝວດທີ 4 ການຍັ້ງຢືນ ແລະ ອະນຸຍາດ ກ່ຽວກັບສິ່ງແວດລ້ອມ ຂອງມາດຕາ 42 ກ່ຽວກັບ ການອະນຸຍາດໃຫ້ປ່ອຍສານມົນລະພິດ ເຊິ່ງລ້ວນແລ້ວແຕ່ເປັນເຄື່ອງມືອັນໜຶ່ງທີ່ເປັນບ່ອນອີງໃນການປ້ອງກັນ ແລະ ຄວບຄຸມມົນລະພິດ.

ລາຍລະອຽດ ກ່ຽວກັບ ກົດໝາຍຈະຖືກຈັດຕັ້ງປະຕິບັດແນວໃດ ແມ່ນຖືກລະບຸຊັດເຈນຢູ່ໃຕ້ຫຼາຍໆນິຕິກຳສ່ວນບັນດານິຕິກຳອື່ນໆທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແມ່ນສະແດງດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- ມາດຕະຖານສິ່ງແວດລ້ອມແຫ່ງຊາດ (ປັບປຸງ 2017): ກຳນົດມາດຕະຖານສິ່ງແວດລ້ອມແຫ່ງຊາດ ໃຫ້ເປັນພື້ນຖານ ສຳລັບ ການຕິດຕາມກວດກາ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ການຄວບຄຸມມົນລະພິດ ທາງນໍ້າ, ດິນ, ອາກາດ ແລະ ສຽງ;

- ດຳລັດວ່າດ້ວຍ ການປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ (2019): ກຳນົດຫຼັກການ, ລະບຽບການ ແລະ ມາດຕະການກ່ຽວກັບການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຕິດຕາມກວດກາວຽກງານປະເມີນຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ;

- ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ຄຸ້ມຄອງສ່ວຍສາອາກອນ (2019): ມາດຕາ 18 ອາກອນສິ່ງແວດລ້ອມແມ່ນພັນທະເປັນເງິນທີ່ເກັບຈາກບຸກຄົນ, ນິຕິບຸກຄົນ ຫຼື ການຈັດຕັ້ງທີ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດດຳເນີນທຸລະກິດ, ໃຫ້ນຳເຂົ້າ ຫຼື ນຳໃຊ້ສິນຄ້າ, ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ຢູ່ ສປປ ລາວ ຊຶ່ງກຳໃຫ້ເກີດມົນລະພິດຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ, ມີຄວາມສ່ຽງຄວາມເສຍຫາຍຕໍ່ສຸຂະພາບ, ຊີວິດຂອງຄົນ, ສັດ, ພືດ ແລະ ຄວາມດຸນດ່ຽງຂອງລະບົບນິເວດ;

- ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ນໍ້າ ແລະ ຊັບພະຍາກອນນໍ້າ (ສະບັບປັບປຸງ) ສະບັບເລກທີ 23/ສພຊ, ລົງວັນທີ 11 ພຶດສະພາ 2017. ກຳນົດຫຼັກການທີ່ຈຳເປັນ, ລະບຽບການ ແລະ ມາດຕະການ ທີ່ພົວພັນກັບການຄຸ້ມຄອງ, ການຊົມໃຊ້ ແລະ ການພັດທະນາແຫຼ່ງນໍ້າ ແລະ ຊັບພະຍາກອນນໍ້າ. ນອກຈາກນັ້ນ ມາດຕາ: 67 ແລະ ມາດຕາ 69 ໄດ້ກ່າວເຖິງ ຂໍ້ຫ້າມ ການປ່ອຍນໍ້າເປື້ອນ, ສານເຄມີທີ່ເປັນພິດ, ຖິ້ມສິ່ງເສດເຫຼືອ ລົງສູ່ແຫຼ່ງນໍ້າ ແລະ ດິນບໍລິເວນນໍ້າ.;

- ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ທີ່ດິນ ສະບັບປັບປຸງ (2019): ໃນມາດຕາ 141 ລະບຸພັນທະ ຂອງຜູ້ໄດ້ຮັບສິດນຳໃຊ້ທີ່ດິນ ປົກປັກຮັກສາທີ່ດິນໃຫ້ຢູ່ໃນສະພາບດີ, ບໍ່ເຮັດໃຫ້ດິນມີການເຊາະເຈື່ອນ, ຍຸບລົງ, ເຊື້ອມໂຊມ, ຮັກສາຄຸນນະພາບ ໃຫ້ເໝາະສົມກັບແຕ່ລະປະເພດດິນ, ບໍ່ສ້າງຜົນກະທົບອັນບໍ່ດີຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ, ບໍ່ເຮັດໃຫ້ດິນແຕ່ລະປະເພດຫຼຸດລົງ ໂດຍບໍ່ໄດ້ຮັບອະນຸຍາດ;

- ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ກະສິກຳ (1998): ມາດຕາ 6 ບຸກຄົນ ແລະ ການຈັດຕັ້ງທີ່ເຮັດການຜະລິດກະສິກຳ ແມ່ນມີພັນທະປ້ອງກັນສິ່ງແວດລ້ອມ. ຜູ້ຜະລິດດ້ານກະສິກຳຕ້ອງນຳໃຊ້ວິທີ ແລະ ມາດຕະການທີ່ເໝາະສົມ ເພື່ອປ້ອງກັນທີ່ດິນ, ນໍ້າ, ປ່າໄມ້, ອາກາດ ແລະ ອື່ນໆ. ມາດຕາ 34 ຜູ້ໃດທີ່ນຳໃຊ້ຢາຂ້າແມງໄມ້ ຫຼື ຢາປົວສັດ ຕ້ອງໃຫ້ຖືກຕ້ອງຕາມຈຸດປະສົງ, ລະບຽບການໃຊ້ຢາເຄັ່ງຄັດ, ຖືກຕາມຈຸດປະສົງ ແລະ ເກັບມ້ຽນ;

- ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ຈະລາຈອນທາງບົກ (2012): ມາດຕາ 84 ແມ່ນ ກ່ຽວກັບ ເລື່ອງປັບໃໝ ໃນກໍລະນີບໍ່

ປະຕິບັດຕາມມາຕະຖານການປ່ອຍ ມີຄວັນດໍາ, ຄວັນຂາວ ເກີນມາດຕະຖານ;

- ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ແຜນຜັງເມືອງ ຂອງ ສປປ ລາວ (2019): ກຳນົດຫຼັກການ, ລະບຽບການ ແລະ ມາດຕະການ ກ່ຽວກັບ ການຄຸ້ມຄອງ, ການນຳໃຊ້ທີ່ດິນ, ການກໍ່ສ້າງ ແລະ ການກໍ່ສ້າງໂຄງຮ່າງໃນລະດັບຊາດ ແລະ ລະດັບທ້ອງ ຖິ່ນ ເພື່ອຮັບປະກັນ ຄວາມສອດຄ່ອງກັບນະໂຍບາຍ ແລະ ກົດໝາຍ ຮັບປະກັນໃຫ້ທຸກການເຄື່ອນໄຫວ ຂອງສັງຄົມຢູ່ໃນຕົວເມືອງ ຮັກສາຄວາມເປັນລະບຽບຮຽບຮ້ອຍ, ປອດໄພ, ມີລະບຽບວິໄນ, ສະອາດຖືກຫຼັກອະນາໄມ ແລະ ອື່ນໆ ພ້ອມດຽວກັນກໍ່ປ້ອງກັນສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ທົວທັດທຳມະຊາດ;

- ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ອຸດສາຫະກຳປຸງແຕ່ງ (2013): ມາດຕາ 5 ລະບຸວ່າ ຮັບປະກັນການນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນຢ່າງມີປະສິດທິພາບ, ການສ້າງມູນຄ່າເພີ່ມ, ການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ແລະ ຫຼຸດຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ຕາມທີ່ກຳນົດໄວ້ໃນ ກົດໝາຍ ປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ. ໝວດທີ 6 ສືບຕໍ່ລະບຸ ຂໍ້ກຳນົດ ກ່ຽວກັບ ການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ ລວມທັງການຄວບຄຸມມົນລະພິດ;

- ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ແຮ່ທາດ (2017): ກຳນົດຫຼັກການ, ລະບຽບການ ແລະ ມາດຕະການ ກ່ຽວກັບ ການຄຸ້ມຄອງ, ຕິດຕາມກວດກາ ການປົກປັກຮັກສາ, ການຊື້ຂາຍ, ການດຳເນີນທຸລະກິດກ່ຽວກັບແຮ່ທາດ, ການນຳໃຊ້ແຮ່ທາດ ແລະ ຊັບພະຍາກອນແຮ່ທາດ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ການຊອກຄົ້ນ, ສຳຫຼວດ, ການຊຸດຄົ້ນ, ການປຸງແຕ່ງແຮ່ທາດເປັນລະບົບ, ມີປະສິດທິພາບສູງ ແລະ ໂປ່ງໃສ, ຮັບປະກັນການປ້ອງກັນສຸຂະພາບ, ຊີວິດ, ຄວາມປອດໄພຂອງຜູ້ອອກແຮງງານ, ຊຸມຊົນທີ່ໄດ້ຮັບຜົນກະທົບ ແລະ ການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ສັງຄົມ, ແນໃສ່ພັດທະນາເຂດບໍ່ແຮ່ຢ່າງມີແຜນການໄປຕາມທິດ ປະຢັດ, ສີຂຽວ ແລະ ຍືນຍົງ, ເປັນມິດຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ;

- ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍການຄຸ້ມຄອງເຄມີ (2016) ປະກາດໃຊ້ຢ່າງເປັນທາງການ ເຮັດໃຫ້ການກຳນົດພາລະບົດບາດ ແລະ ຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງແຕ່ລະຂະແໜງການມີຄວາມຈະແຈ້ງ ໂດຍມີການກຳນົດປະເພດເຄມີອັນຕະລາຍ, ການຂຶ້ນທະບຽນບັນຊີເຄມີອັນຕະລາຍ, ການນຳເຂົ້າ-ສົ່ງອອກ, ການຂົນສົ່ງ, ການຕິດສະຫຼາກ, ການກຳຈັດ, ການບຳບັດສິ່ງເສດເຫຼືອເຄມີ ແລະ ການສ້າງແຜນປ້ອງກັນ ຊຶ່ງມາຮອດປະຈຸບັນ ໄດ້ສຳເລັດການສ້າງນິຕິກຳລຸ່ມກົດໝາຍດັ່ງກ່າວ ຄື: ຂໍ້ຕົກລົງວ່າດ້ວຍ ບັນຊີເຄມີອຸດສາຫະກຳ ສະບັບເລກທີ 0389/ອຄ.ກອຫ, ລົງວັນທີ 03 ເມສາ 2018 ຊຶ່ງໄດ້ກຳນົດການຈັດແບ່ງລາຍການທາດເຄມີ ອອກເປັນ 4 ປະເພດ ປະກອບມີ 622 ລາຍການເຄມີ ແລະ 68 ລາຍການສິ່ງເສດເຫຼືອເຄມີ;

- ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ການປ້ອງກັນ ແລະ ການກັກກັນພິດ ສະບັບປັບປຸງ (2016);

- ດຳລັດ ວ່າດ້ວຍການຄຸ້ມຄອງຢາປາບສັດຕູພິດ ເລກທີ 258/ລບ, ລົງວັນທີ 24 ສິງຫາ 2017;

- ແຈ້ງການ ວ່າດ້ວຍການເພີ່ມທະວີຄວາມເຂັ້ມງວດ ໃນການຄຸ້ມຄອງ-ກວດກາ ການນຳເຂົ້າ, ຈຳໜ່າຍ ແລະ ນຳໃຊ້ຢາປາບສັດຕູພິດ ເຂົ້າໃນການຜະລິດສະບຽງ ແລະ ພິດເປັນສິນຄ້າ ສະບັບເລກທີ 1891/ກປຝ, ລົງວັນທີ 13 ກັນຍາ 2016 ແລະ ຕີພິມປຶ້ມຄູ່ມື ແລະ ບົດແນະນຳ ວິທີນຳໃຊ້ ບັນດາສານເຄມີກະສິກຳຕ່າງໆ;

- ຫ້ອງວ່າການສຳນັກງານນາຍົກລັດຖະມົນຕີ ໄດ້ອອກແຈ້ງການ ວ່າດ້ວຍການກະກຽມມາດຕະການ ແລະ ທິດທາງສຳລັບການຜະລິດກ້ວຍເປັນສິນຄ້າ ຢູ່ ສປປ ລາວ ຊຶ່ງຕິດພັນການຈຳກັດການນຳເຂົ້າຢາຂ້າຫຍ້າ, ຢາປາບສັດຕູພິດ ທີ່ຈະກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ສະບັບເລກທີ 1174ຫສນຍ, ລົງວັນທີ 4 ສິງຫາ 2017;

- ແຂວງບໍລິຄຳໄຊ ໄດ້ອອກແຈ້ງການ ກ່ຽວກັບການເອົາໃຈໃສ່ຄຸ້ມຄອງ, ກວດກາການນຳເຂົ້າ, ການຈຳໜ່າຍ ແລະ ການນຳໃຊ້ຢາປາບສັດຕູພິດ ແລະ ຢາຂ້າຫຍ້າ ສະບັບເລກທີ 0741/ກປຂ.ຂບຊ;

- ຂໍ້ຕົກລົງ ວ່າດ້ວຍການຄຸ້ມຄອງການພັດທະນາຕົວເມືອງຂອງເມືອງປາກຊັນ ສະບັບເລກທີ 94/ຂບຊ, ລົງວັນທີ 28 ກຸມພາ 2019.

1.3 ນະໂຍບາຍຂອງພັກ-ລັດຖະບານ ກ່ຽວກັບ ການຄວບຄຸມມົນລະພິດ

ລັດຖະບານ ໄດ້ກຳນົດວິໄສທັດຮອດປີ 2030 ແລະ ທິດທາງໜ້າທີ່ລວມ ໃນແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ແຫ່ງຊາດ 5 ປີ ຄັ້ງທີ IX (2021-2025) ດັ່ງນີ້: ຮອດປີ 2030, ສປປ ລາວ ສ້າງໄດ້ບາດລ້ຽວໃໝ່ ໃນການພັດທະນາໃຫ້ກາຍເປັນປະເທດກຳລັງພັດທະນາທີ່ມີລາຍຮັບປານກາງ-ສູງ ຕາມທິດເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ, ພູມບັນຍາ, ສີຂຽວ ແລະ ຍືນຍົງ, ລາຍໄດ້ແຫ່ງຊາດ ສະເລ່ຍຕໍ່ຫົວຄົນ ເພີ່ມຂຶ້ນ, ມີອຸດສາຫະກຳ ທີ່ເປັນເສົາຄໍ້າ ແລະ ມີໂຄງລ່າງພື້ນຖານເສດຖະກິດທີ່ເຂັ້ມແຂງ ສຳລັບການຫັນເປັນອຸດສາຫະກຳ ແລະ ທັນສະໄໝ, ເສດຖະກິດຕະຫຼາດຕາມທິດສັງຄົມນິຍົມ ໄດ້ຮັບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຢ່າງເປັນລະບົບຫຼາຍຂຶ້ນ; ສັງຄົມມີ ຄວາມສະຫງົບສຸກ, ສາມັກຄີປອງດອງ, ປະຊາທິປະໄຕ, ຍຸຕິທຳ ແລະ ສິວິໄລ, ປະຊາຊົນບັນດາເຜົ່າຮັ່ງມີຜາສຸກ, ມີຄວາມສາມັກຄີເປັນປົກແຜ່ນ, ຄວາມແຕກໂຕນກັນດ້ານການພັດທະນາ ລະຫວ່າງ ຕົວເມືອງ ແລະ ຊຸມນະບົດ, ຊັ້ນຄົນຕ່າງໆໃນສັງຄົມຫຍັບໃກ້ເຂົ້າຫາກັນ, ຊັບພະຍາກອນມະນຸດໄດ້ຮັບການພັດທະນາມີຄຸນນະ ພາບດີຂຶ້ນ, ປະຊາຊົນສາມາດເຂົ້າເຖິງການບໍລິການສັງຄົມທີ່ມີຄຸນນະພາບຢ່າງທົ່ວເຖິງ, ສິດທິຂອງພົນລະເມືອງມີການຮັບປະກັນດ້ວຍການຄຸ້ມຄອງລັດ ຕາມກົດໝາຍທີ່ສັກສິດ, ລະບອບການປົກຄອງຕາມທິດ 3 ສ້າງມີຄວາມເຂັ້ມແຂງ; ສິ່ງແວດລ້ອມທຳມະຊາດໄດ້ຮັບການປົກປັກຮັກສາ ແລະ ນຳໃຊ້ຢ່າງມີປະສິດທິພາບ ແລະ ຍືນຍົງ; ລະບົບການເມືອງການປົກຄອງມີສະຖຽນລະພາບ ແລະ ເຂັ້ມແຂງ; ເຊື່ອມໂຍງ ແລະ ເຊື່ອມຈອດຢ່າງກວ້າງຂວາງ ແລະ ເລິກເຊິ່ງກັບພາກພື້ນ ແລະ ສາກົນ.

ໂດຍອີງຕາມທິດທາງຂອງລັດຖະບານ ເພື່ອບັນລຸແຜນວຽກຈຸດສຸມຫຼັກທີ່ກ່ຽວພັນ ກັບການປ້ອງກັນ ແລະ ຄວບຄຸມມົນລະພິດ ຄື: 1) ການປົກປັກຮັກສາສະພາບແວດລ້ອມ ແລະ ນຳໃຊ້ຊັບພະຍາກອນນໍ້າໃຫ້ມີຄວາມຍືນຍົງ, 2) ກຽມຄວາມພ້ອມໃນການຮັບມືໄພພິບັດ ແລະ ການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ ແລະ 3) ຫຼຸດຜ່ອນຄວາມບໍ່ມີສະຖຽນລະພາບຂອງການຜະລິດກະສິກຳທີ່ເກີດຈາກຜົນກະທົບຂອງໄພພິບັດ. ຂະແໜງການຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ກໍ່ໄດ້ກຳນົດວິໄສທັດ ຮອດປີ 2030 ແລະ ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ 5 ປີ ຂອງຕົນດັ່ງນີ້: “ສ້າງ ສປປ ລາວ ໃຫ້ຂຽວ, ສະອາດ ແລະ ງາມຕາ ມີຄວາມອຸດົມສົມບູນທາງດ້ານຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ບົນພື້ນຖານການພັດທະນາເສດຖະກິດສີຂຽວ ເພື່ອບັນລຸການພັດທະນາແບບຍືນຍົງ ແລະ ກ້າວເປັນປະເທດອຸດສາຫະກຳ ແລະ ທັນສະໄໝ ພ້ອມທັງຮັບປະກັນຄວາມສາມາດໃນການກຽມພ້ອມຮັບມືກັບການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ໄພພິ ບັດທຳມະຊາດ” ຈາກທິດທາງຫຼັກທັງສອງຢ່າງທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນັ້ນ ເຫັນວ່າພັກ-ລັດຖະບານໄດ້ ເຫັນຄວາມສຳຄັນໃນການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ໂດຍສະເພາະແມ່ນການຄວບຄຸມມົນລະພິດ.

ບົນພື້ນຖານທ່າແຮງ, ກາລະໂອກາດ, ຄວາມສາມາດບົ່ມຊ້ອນ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍຂອງແຂວງ ທີ່ມີທີ່ຕັ້ງພູມສັນຖານ, ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ, ການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ, ສົມທົບກັບນະໂຍບາຍ ແລະ ຍຸດທະສາດຂອງແຂວງ ແລະ ຂອງເມືອງ ຈະເປັນພື້ນຖານໃຫ້ແກ່ການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ຂອງແຂວງບໍລິຄຳໄຊ ມີຄວາມຍືນຍົງ ຕາມວິໄສທັດຮອດປີ 2030 ສູ້ຊິນເຮັດໃຫ້ເສດຖະກິດຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ແລະ ໜັ້ນທ່ຽງເພື່ອບັນລຸເປົ້າໝາຍການພັດທະນາທີ່ຍືນຍົງ, ຮັບປະກັນຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດມີຄວາມອຸດົມສົມບູນ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມໄດ້ຮັບການປົກປັກຮັກສາໃຫ້ຢູ່ໃນເກນມາດຕະຖານສິ່ງແວດລ້ອມແຫ່ງຊາດ” ເຊິ່ງພະແນກຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມແຂວງ ບໍລິຄຳໄຊ ໄດ້ວາງເປັນ 5 ຍຸດທະສາດຫຼັກດັ່ງລຸ່ມນີ້:

- 1) ຮັບປະກັນການນຳໃຊ້, ການຄຸ້ມຄອງ, ປົກປັກຮັກສາ ແລະ ອະນຸລັກຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດໃຫ້ມີຄວາມຍືນຍົງເພື່ອປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມແຫ່ງຊາດ ກໍ່ຄືການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງແຂວງບໍລິຄຳໄຊ ໃຫ້ມີຄວາມຍືນຍົງ.

- 2) ສ້າງຄຸນນະພາບສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ດີໃນຕົວເມືອງ ແລະ ຊົນນະບົດໃນແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ ເພື່ອຮັບປະກັນຄຸນນະພາບຊີວິດທີ່ດີຂອງປະຊາຊົນພາຍໃນແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ.
- 3) ຮັບປະກັນ ສປປລາວ ຮັບຮູ້ ແລະ ກຽມພ້ອມໃນການປັບຕົວເຂົ້າກັບການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດ ແລະ ຮັບມືກັບຜົນກະທົບຈາກການປ່ຽນແປງດິນຟ້າອາກາດໄພພິບັດທໍາມະຊາດພາຍໃນແຂວງ.
- 4) ຮັບປະກັນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດວິໄສທັດ, ຍຸດທະສາດ, ແຜນດໍາເນີນງານ, ແຜນການ ແລະ ແຜນງານ ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ລວມທັງທຸກຂັ້ນຕົວກວມຄຸ້ມຄອງ ແລະ ກອບການຮ່ວມມື ພາກພື້ນແລະ ສາກົນທີ່ຕິດພັນກັບຂະແໜງຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມພາຍໃນແຂວງ ໃຫ້ມີປະສິດທິຜົນ ແລະ ມີຄວາມກົມກຽວ ເພື່ອຮັບປະກັນທຸກຝ່າຍໄດ້ຮັບຜົນປະໂຫຍດ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບສະສົມ ແລະ ຂ້າມຜ່ານຊາຍແດນ.
- 5) ຮັບປະກັນ ພະແນກຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ ມີຄວາມສາມາດໃນການ ບັນລຸພາລະບົດບາດຂອງຕົນຢ່າງມີປະສິດທິພາບ, ປະສິດທິຜົນ ແລະ ມີຄວາມຍືນຍົງ.

ເພື່ອບັນລຸວິໄສທັດ 2030 ພະແນກຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມແຂວງ ໄດ້ວາງແຜນຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມ ເພື່ອຮັບປະກັນການນໍາໃຊ້, ການຄຸ້ມຄອງ, ການປົກປັກຮັກສາ ແລະ ການອານຸລັກຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມແບບຍືນຍົງ, ໜັ້ນຄົງ ແລະ ມີປະສິດທິຜົນໃຫ້ໄປຕາມທິດຫັນເປັນສີຂຽວ ເພື່ອເປັນພື້ນຖານປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມຂອງແຂວງ ແລະ ແຫ່ງຊາດແຂວງ ໄດ້ມີການວາງແຜນຄຸ້ມຄອງສິ່ງແວດລ້ອມແບບຮອບດ້ານ ແລະ ມາດຕະການຫຼຸດຜ່ອນຜົນກະທົບທາງດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ.

ພາກທີ II ສະພາບມົນລະພິດ

2.1 ສະພາບມົນລະພິດທາງອາກາດ

ຈາກການຂະຫຍາຍຕົວທາງເສດຖະກິດພາຍໃນແຂວງ ບໍລິຄໍາໄຊ ເພີ່ມທະວີຂຶ້ນ ເຮັດໃຫ້ລະດັບມົນລະພິດທາງອາກາດມີຄວາມສູງເພີ່ມທະວີສູງຂຶ້ນ. ມົນລະພິດທາງອາກາດສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນມາຈາກບັນດາກິດຈະກຳຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ໂຮງງານທີ່ອຸດສາຫະກຳ, ຝື່ນທີ່ການກໍ່ສ້າງ, ການຂົນສົ່ງ, ກະສິກຳ, ຊຸດຄົ້ນບໍ່ແຮ່ ແລະ ກິດຈະກຳໃນຕົວເມືອງ ລວມທັງໄຟຟ້າບັດທາງທຳມະຊາດທີ່ເກີດຂຶ້ນ.

2.1.1 ສະພາບການຄວບຄຸມມົນລະພິດທາງອາກາດ

ແຂວງ ບໍລິຄໍາໄຊ ໃນຊ່ວງກຳລັງພັດທະນາທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ທີ່ມີການເຕີບໃຫຍ່ຂະຫຍາຍຕົວ ໂດຍສະເພາະໃນຂະແໜງອຸດສາຫະກຳ ແລະ ຫັດຖະກຳ, ຜະລັງງານ, ບໍ່ແຮ່ ລວມທັງການຜະລິດກະສິກຳເປັນສິນຄ້າອື່ນໆ ເຊິ່ງໄດ້ມີການເຕີບໃຫຍ່ຂະຫຍາຍຕົວໃນຊ່ວງໄລຍະຊຸມປີທີ່ຜ່ານມາ ເຊິ່ງຄຽງຄູ່ກັນນັ້ນກໍ່ໄດ້ສົ່ງຜົນໃຫ້ເກີດມີຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ. ບັນຫາທາງດ້ານມົນລະພິດທາງອາກາດ ແລະ ສຽງ ແມ່ນໄດ້ມີການເພີ່ມທະວີຂຶ້ນ ໂດຍມີສາເຫດມາຈາກການຜະລິດອຸດສາຫະກຳ ທີ່ບໍ່ມີການຄວບຄຸມມົນລະພິດທີ່ຖືກຕ້ອງເໝາະສົມ ການເພີ່ມຂຶ້ນປະລິມານຂອງພາຫະນະພາຍໃນແຂວງ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ເກີດມີບັນຫາມົນລະພິດຈາກທໍ່ຄວັນ ແລະ ສຽງດັງຂອງລົດ, ບັນຫາຝຸ່ນລະອອງຈາກຖະໜົນຫີນທາງທີ່ຍັງບໍ່ໄດ້ຮັບການບູລະນະ, ບັນຫາໝອກຄວັນຈາກການຈຸດປ່າເຮັດໄຮ່ ແລະ ການເຜົາສິ່ງເສດເຫຼືອ ກໍ່ຍັງເປັນບັນຫາທີ່ສຳຄັນຕໍ່ການເກີດມົນລະພິດທາງອາກາດ ກໍ່ໄດ້ສ້າງຄວາມທ້າທາຍໃໝ່ໃນການປ້ອງກັນ ແລະ ການຄວບຄຸມບັນຫາມົນລະພິດອາກາດ ພາຍໃນແຂວງ ກໍ່ຄື ສປປ ລາວ ໃນອະນາຄົດ.

2.1.1.1 ມົນລະພິດທາງອາກາດຈາກການຄົມມະນາຄົມ-ຂົນສົ່ງ

ເກີດຈາກພາຫະນະທີ່ຂັບເຄື່ອນດ້ວຍເຄື່ອງຈັກເຊັ່ນ: ຈຳນວນລົດຍົນ ທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນຈຳນວນຫຼວງຫຼາຍ ເຮັດໃຫ້ມີອາຍເສຍອອກສູ່ບັນຍາກາດ; ບັນຫາມົນລະພິດຈາກພາຫະນະໂດຍການເຜົາໄໝ້ເຊື້ອໄຟປະເພດຕ່າງໆ ຈະກໍ່ໃຫ້ ເກີດແກັສຄາຣ໌ບອນໂມນັອກໄຊ (CO), ຝຸ່ນລະອອງ, ສານປະກອບໄຮໂດຼຄາຣ໌ບອນ, ແກັສຊີລເຟີໄດອັອກໄຊ (SO₂), NO₂, ຝຸ່ນລະອອງຂະໜາດນ້ອຍກວ່າ 2.5 ໄມຄຣອນ (PM_{2.5}), ຝຸ່ນລະອອງຂະໜາດນ້ອຍກວ່າ 10 ໄມຄຣອນ (PM₁₀), ຝຸ່ນລະອອງລວມ (TSP) ທີ່ກໍ່ໃຫ້ເກີດບັນຫາມົນລະພິດທາງອາກາດໃນເຂດຊຸມຊົນຂະໜາດໃຫຍ່. ອີງຕາມຂໍ້ມູນຈາກ ກອງຄຸ້ມຄອງພາຫະນະ ແລະ ຂັບຂີ່, ພະແນກໂຍທາທິການ ແລະ ການຂົນສົ່ງ ແຂວງ ບໍລິຄໍາໄຊ ສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງພາຫະນະທີ່ຂຶ້ນທະບຽນທຸກປະເພດ ນັບແຕ່ປີ 2001 ຫາ ປີ 2019 ແມ່ນມີທັງໝົດ 45.918 ຄັນ.

ຕາຕະລາງ 2.1: ສະແດງການເພີ່ມຂຶ້ນພາຫະນະທີ່ຂຶ້ນທະບຽນທຸກປະເພດ ນັບແຕ່ປີ 2001-2019

ລຳດັບ	ປີ	ຈຳນວນລົດ
1	2001	999
2	2005	9.236
3	2010	24.903
4	2015	36.609
5	2019	45.918

2.1.1.2 ມົນລະພິດທາງອາກາດຈາກຂະແໜງອຸດສາຫາກຳ ແລະ ຫັດຖະກຳ

ຂະແໜງອຸດສາຫາກຳ ແລະ ຫັດຖະກຳໄດ້ເປັນເຈົ້າການຊຸກຍູ້ ສິ່ງເສີມເຮັດໃຫ້ວຽກງານດັ່ງກ່າວ ຂະຫຍາຍຕົວໄປໃນຈັງວະທີ່ດີ ເຊັ່ນ: ໂຮງງານປະກອນສິ້ນສ່ວນພາຫະນະລົດຈັດ ຍີ່ຫໍ່ ຫາວໄບ້, ໂຮງງານປຸງແຕ່ງ ຜະລິດຕະພັນວັດສະດຸກໍ່ສ້າງ (ຫຼອມເຫຼັກ, ດິນຈີ່, ດິນບ່ອກ, ເປຕິ່ງອັດແຮງ, ເຜີນິເຈີໄມ້, ເຫຼັກໂຄງຫຼັງຄາ, ແຜ່ນອາລູຊິ່ງ, ເຈ້ຍ ...), ໂຮງງານປຸງແຕ່ງຜະລິດຕະພັນກະສິກຳ (ຢາງພາລາ, ແປ້ງມັນຕົ້ນ ...) ຈາກສະຖິຕິປີ 2020 ຂະແໜງອຸດສາຫະກຳໃນ ແຂວງບໍລິຄຳໄຊ ມີໂຮງງານອຸດສາຫະກຳ ແລະ ຫັດຖະກຳປຸງແຕ່ງທັງໝົດ 2.267 ໂຮງງານ ໃນນັ້ນ ແບ່ງອອກເປັນ 3 ຂະໜາດເຊັ່ນ: ຂະໜາດໃຫຍ່ 47 ໂຮງງານ, ຂະໜາດກາງ 46 ໂຮງງານ ແລະ ຂະໜາດນ້ອຍ 2.174 ໂຮງງານ. ຈາກສະຖິຕິສະແດງໃຫ້ເຫັນວ່າ ວິສາຫະກິດສ່ວນຫຼາຍໃນ ແຂວງ ບໍລິຄຳໄຊ ແມ່ນຂະໜາດນ້ອຍ ເຊິ່ງກວມເອົາປະມານ 95,81 ເປີເຊັນ (2.174 ໂຮງງານໃນ 2.267 ໂຮງງານ). ວິສາຫະກິດຂະໜາດກາງ ແລະ ຂະໜາດໃຫຍ່ປະກອບດ້ວຍ 2,02 ເປີເຊັນ ແລະ 2,07 ເປີເຊັນ (47 ໂຮງງານ ແລະ 46 ໂຮງງານ ໃນຈຳນວນ 2.267 ໂຮງງານ ຕາມລຳດັບ) ຂອງວິສາຫະກິດທັງໝົດ, ເຊິ່ງວິສາຫະກິດເຫຼົ່ານີ້ລ້ວນແຕ່ປະກອບສ່ວນໃນການສ້າງມົນລະພິດທາງອາກາດ, ດິນ, ນ້ຳ ແລະ ສານມົນລະພິດ.

ບັນຫາມົນລະພິດທາງອາກາດ ກໍ່ໄດ້ມີປະກົດໃຫ້ເຫັນ ແລະ ອາດຈະເພີ່ມທະວີຄວາມຮຸນແຮງຂຶ້ນໃນອະນາຄົດ ຖ້າຫາກບໍ່ມີການຄວບຄຸມຢ່າງຈິງຈັງ. ໂດຍສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນມີສາເຫດມາຈາກ ບັນດາກິດຈະກຳການພັດທະນາ ເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ໂດຍສະເພາະການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງບັນດາໂຮງງານອຸດສາຫະກຳ, ການພັດທະນາຕົວເມືອງ, ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງຍານພາຫະນະ, ການຈຸດເຜົາຂີ້ເຫຍື້ອໃນພື້ນທີ່ເປີດ ແລະ ອື່ນໆ.

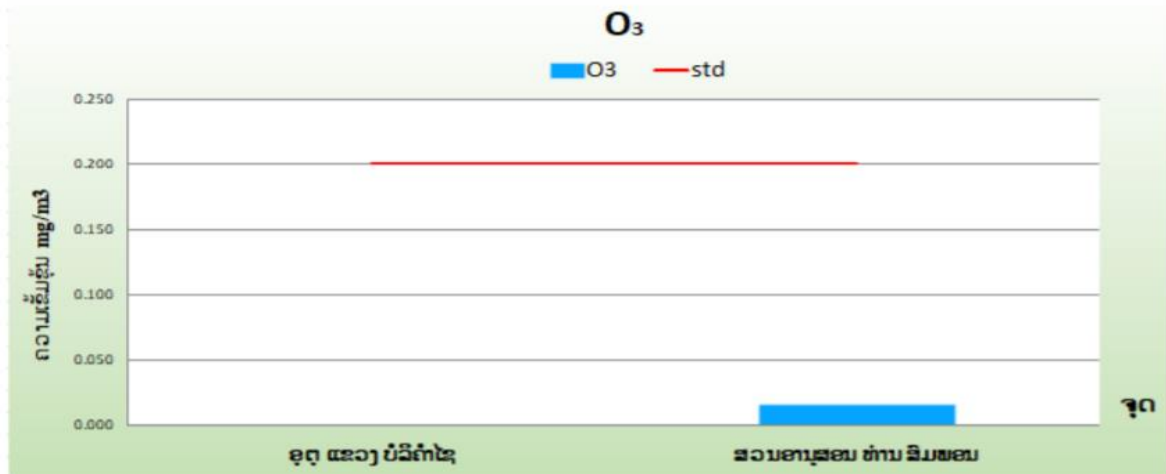
2.2 ຂໍ້ມູນການວັດແທກຄຸນນະພາບອາກາດ ຂອງແຂວງ ບໍລິຄຳໄຊ ປີ 2018

2.2.1 ການຕີລາຄາ ແລະ ການປະເມີນ ຜົນການຕິດຕາມກວດກາ

2.2.1.1 ການປະເມີນ ຜົນການຕິດຕາມກວດກາ ກາສໂອໂຊນ

ໂອໂຊນ (O₃): ຜົນການວັດແທກປະລິມານຂອງໂອໂຊນ ໃນອາກາດ (mg/m³) ໃນ 1 ຊົ່ວໂມງ, ພົບວ່າຄ່າ ສະເລ່ຍຄວາມເຂັ້ມຂຶ້ນຂອງ O₃ ໃນ 1 ຊົ່ວໂມງ ທີ່ອານຸສາວະລີ ທ່ານ ສີສິມພອນ ລໍວັນໄຊ ຄ່າສະເລ່ຍຄວາມເຂັ້ມຂຶ້ນ ຂອງ O₃ ໃນ 1 ຊົ່ວໂມງແມ່ນ 0.014 mg/m³, ເຊິ່ງເຫັນວ່າ ຄ່າໂອໂຊນທີ່ວັດໄດ້ ແມ່ນບໍ່ເກີນມາດຕະຖານສິ່ງແວດລ້ອມແຫ່ງຊາດ. ຄ່າຄວາມເຂັ້ມຂຶ້ນຂອງປະລິມານ O₃ ຕາມມາດຕະຖານສິ່ງແວດລ້ອມແຫ່ງຊາດ ໃນຊັ້ນບັນຍາກາດ ໃນ 1 ຊົ່ວໂມງ ແມ່ນ 0.2 mg/m³(O₃=0.2 mg/m³/1h).

ເສັ້ນສະແດງ 1 ຜົນຂອງການວັດແທກ ກາສໄອໂຊນ (O₃) 2018

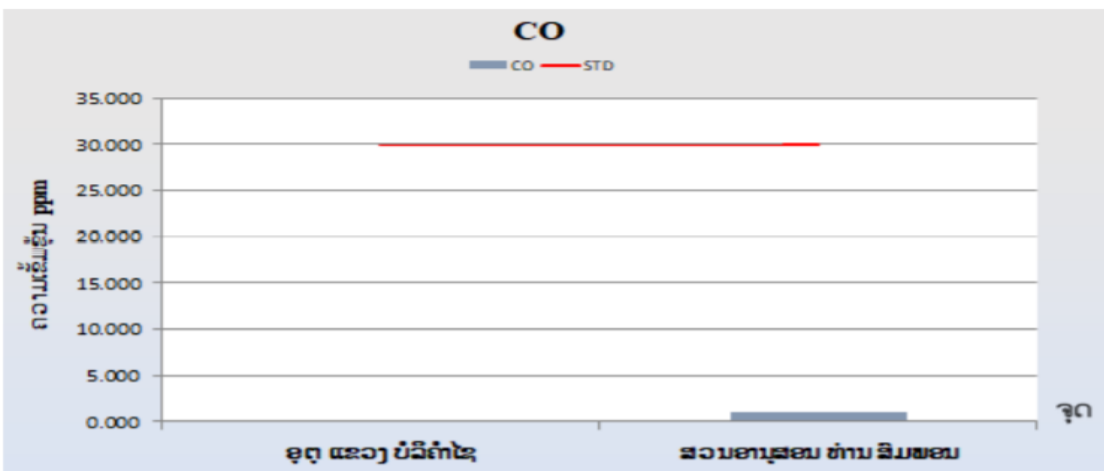
— ຂໍ້ຕົກລົງວ່າດ້ວຍມາດຕະຖານສິ່ງເວດລ້ອມແຫ່ງຊາດ ເລກທີ _0832_/ກຊສ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ. ວັນທີ 07 ກຸມພາ 2017 (O₃:0.2mg/m³/1h)

— ຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນຂອງປະລິມານ O₃ ໃນຊັ້ນບັນຍາກາດ ໃນ 1 ຊົ່ວໂມງ

2.2.1.2 ການປະເມີນຜົນການຕິດຕາມກວດກາ ກາສຄາບອນໂມນັອກໄຊດ໌

ກາສຄາບອນໂມນັອກໄຊດ໌ (CO): ຜົນການວັດແທກປະລິມານ ຫຼື ຄ່າສະເລ່ຍຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນຂອງທາດອາຍ ກາສຄາບອນໂມນັອກໄຊດ໌ ໃນອາກາດ (ppm) ໃນ 1 ຊົ່ວໂມງ, ຈຸດທີ 1 ທີ່ອຸຕຸນິຍົມວິທະຍາ ແ ຂ ວ ງ ບໍລິຄໍາໄຊ ແມ່ນ 0.037 ppm, ຈຸດທີ 2 ອານຸສາວະລີ ທ່ານ ສີສິມພອນ ລໍ່ວັນໄຊ ພົບວ່າຄ່າສະເລ່ຍຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນໃນ 1 ຊົ່ວໂມງແມ່ນ 1.051 ppm ອີງໃສ່ຄ່າສະເລ່ຍ 1 ຊົ່ວໂມງຂອງກາສຄາບອນໂມນັອກໄຊດ໌ທີ່ວັດແທກໄດ້ ທັງ 2 ຈຸດ ແມ່ນບໍ່ເກີນເກນມາດຕະຖານສິ່ງເວດລ້ອມແຫ່ງຊາດ. ເຊິ່ງມາດຕະຖານສິ່ງເວດລ້ອມແຫ່ງຊາດ ກຳນົດຄ່າເຂັ້ມຂຸ້ນຂອງປະລິມານກາສຄາບອນໂມນັອກໄຊດ໌ (CO) ໃນບັນຍາກາດ ໃນ 1 ຊົ່ວໂມງແມ່ນ 30 ppm (CO=30 ppm/1h)

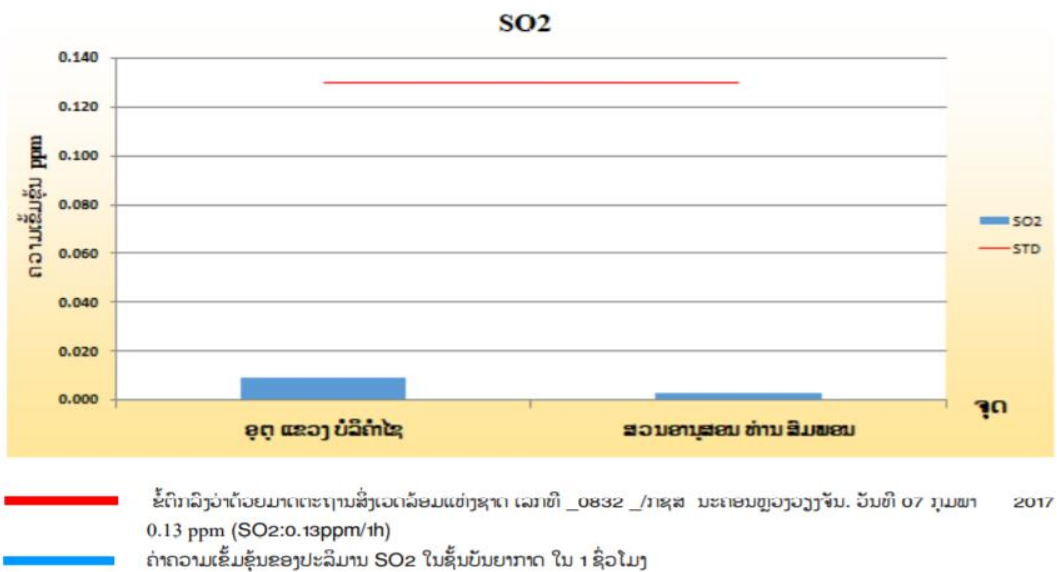
ເສັ້ນສະແດງ 2 ຜົນຂອງການວັດແທກກາສຄາບອນໂມນັອກໄຊດ໌ (CO) 2018

2.2.1.3 ການປະເມີນຜົນການຕິດຕາມກວດກາ ສໍາລັບ ກາສຊັບເຟີໄດອັອກໄຊດ໌

ກາສຊັບເຟີໄດອັອກໄຊດ໌ (SO₂): ຜົນການວັດແທກປະລິມານຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນ ຂອງກາສຊັບເຟີໄດອັອກໄຊດ໌ (SO₂) ໃນອາກາດ (ppm) ໃນ 1 ຊົ່ວໂມງ ພົບວ່າຄ່າສະເລ່ຍຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນຂອງກາສຊັບເຟີໄດອັອກໄຊດ໌ (SO₂) ໃນແຕ່ລະຊົ່ວໂມງ ສະເລ່ຍຈຸດທີ 1 ທີ່ອຸຕຸນິຍົມວິທະຍາ ແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ ແມ່ນ 0,009 ppm, ຈຸດທີ 2 ອານຸສາວະລີ ທ່ານ ສີສິມພອນ ລໍວັນໄຊ ພົບຄ່າສະເລ່ຍຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນ ພາຍໃນ 1 ຊົ່ວໂມງແມ່ນ 0,001 ppm ອີງໃສ່ຄ່າສະເລ່ຍ 1 ຊົ່ວໂມງ ຂອງທາດກາສຊັບເຟີໄດອັອກໄຊດ໌ (SO₂) ທີ່ວັດແທກໄດ້ແມ່ນບໍ່ເກີນ ເກນມາດຕະຖານສິ່ງແວດລ້ອມແຫ່ງຊາດ. ຄ່າເຂັ້ມຂຸ້ນຂອງປະລິມານກາສຊັບເຟີໄດອັອກໄຊດ໌ (SO₂) ຕາມ ມາດຕະຖານສິ່ງແວດລ້ອມແຫ່ງຊາດ ໃນ 1 ຊົ່ວໂມງ ແມ່ນ 0,13 ppm (SO₂:0.13 ppm/1h).

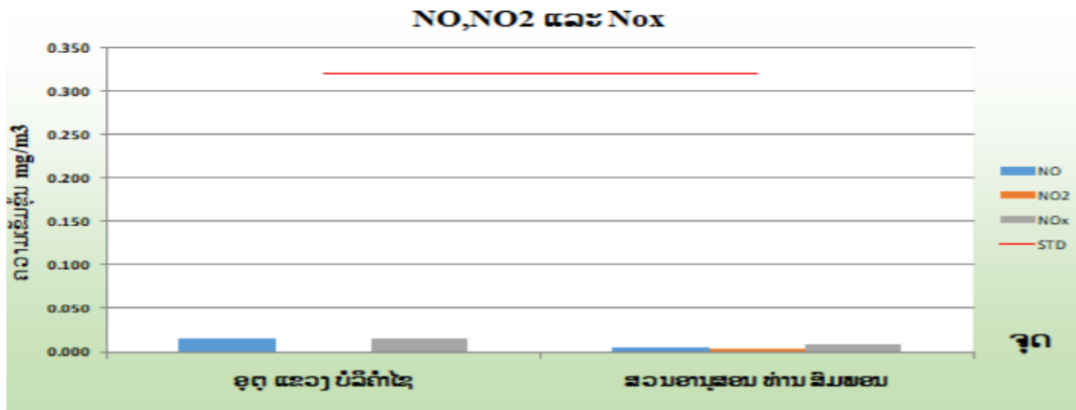
ເສັ້ນສະແດງ 3 ຜົນຂອງການວັດແທກກາສຊັບເຟີໄດອັອກໄຊດ໌ (SO₂) 2018

2.2.1.4 ການປະເມີນຜົນການຕິດຕາມກວດກາ ກາສໃນກຸ່ມໄນໂຕຼເຈນອັອກໄຊ

ໄນໂຕຼເຈນອົກຊາຍ (NO_x), ໄນໂຕຼເຈນໂມນິອກໄຊດ໌ (NO), ໄນໂຕຼເຈນໄດອົກຊາຍ (NO₂): ຜົນການວັດແທກປະລິມານຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນ ຂອງທາດອາຍ ໄນໂຕຼເຈນໄດອົກຊາຍ (NO₂) ທໍາການວັດແທກເປັນລາຍຊົ່ວໂມງ ຈຸດທີ 1 ທີ່ອຸຕຸນິຍົມວິທະຍາ ແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ ແມ່ນບໍ່ພົບ, ຈຸດທີ 2 ອານຸສາວະລີ ທ່ານ ສີສິມພອນ ລໍວັນໄຊ ພົບຄ່າສະເລ່ຍຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນ ໃນ 1 ຊົ່ວໂມງແມ່ນ 0,004 ppm ຄ່າຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນຂອງ ໄນໂຕຼເຈນໄດອົກຊາຍ (NO₂) ທັງ 2 ຈຸດ ທີ່ວັດໄດ້ຕາມມາດຕະຖານສິ່ງແວດລ້ອມແຫ່ງຊາດກໍານົດໄວ້ ໃນ 1 ຊົ່ວໂມງ ແມ່ນ 0.11 ppm (NO₂: 0,11/1h) ແມ່ນບໍ່ເກີນ ມາດຕະຖານ.

ເສັ້ນສະແດງ 4 ຜົນຂອງການວັດແທກ ກົາສໃນກຸ່ມໄນໂຕເຈນອ້ອກໄຊດ໌ 2018

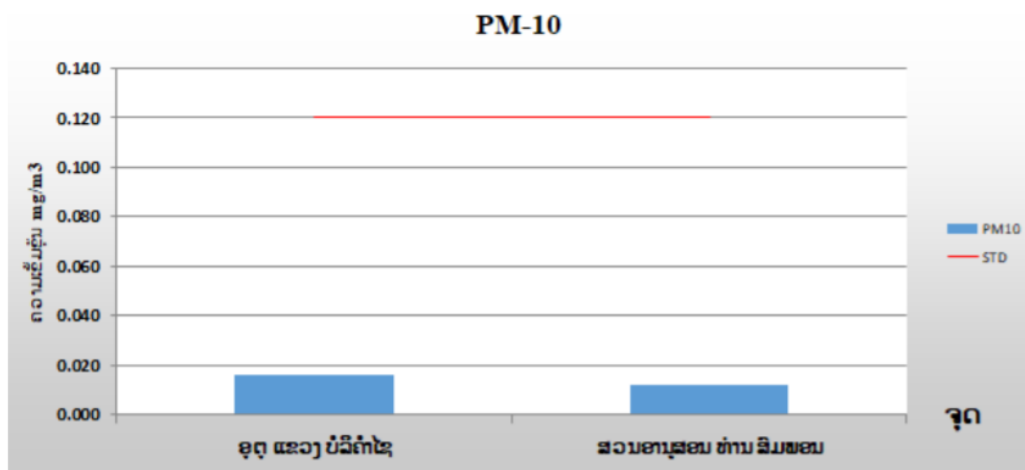

— ຂໍ້ຕົກລົງວ່າດ້ວຍມາດຕະຖານສິ່ງເວດລ້ອມແຫ່ງຊາດ ເລກທີ 0832 /ກຊສ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ. ວັນທີ 07 ກຸມພາ 2017
 0.11 ppm ຫຼື (NO₂: 0.11ppm/1h)
 — ຄ່າຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນຂອງປະລິມານ NO ໃນຊັ້ນບັນຍາກາດ ໃນ 1 ຊົ່ວໂມງ
 — ຄ່າຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນຂອງປະລິມານ NO₂ ໃນຊັ້ນບັນຍາກາດ ໃນ 1 ຊົ່ວໂມງ
 — ຄ່າຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນຂອງປະລິມານ NO_x ໃນຊັ້ນບັນຍາກາດ ໃນ 1 ຊົ່ວໂມງ

2.2.1.5 ການປະເມີນຜົນການຕິດຕາມກວດກາ ຝຸ່ນລະອອງຂະໜາດນ້ອຍກວ່າສິບໄມຄອນ

ຝຸ່ນລະອອງຂະໜາດນ້ອຍກວ່າສິບໄມຄອນ (PM10): ຈຸດທີ 1 ທີ່ອຸຕຸນິຍົມວິທະຍາ ແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ ຄ່າສະເລ່ຍຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນ ໃນ 24 ຊົ່ວໂມງ ແມ່ນ 0,016 mg/m³, ຈຸດທີ 2 ອານຸສາວະລີ ທ່ານ ສິສິມພອນ ລໍວັນໄຊ ພິບຄ່າສະເລ່ຍຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນ ໃນ 24 ຊົ່ວໂມງແມ່ນ 0,012 mg/m³ ຈາກການຕິດຕາມ ກວດກາທັງ 2 ຈຸດ ເຫັນວ່າປະລິມານ PM10 ແມ່ນບໍ່ເກີນມາດຕະຖານສິ່ງເວດລ້ອມແຫ່ງຊາດທີ່ກຳນົດໄວ້ ໃນ 24 ຊົ່ວໂມງ 0,12 mg/m³(PM 10: 0,12 mg/m³/24h)

ເສັ້ນສະແດງ 5 ຜົນຂອງການວັດແທກຝຸ່ນລະອອງຂະໜາດນ້ອຍກວ່າສິບໄມຄອນ (PM10) 2018

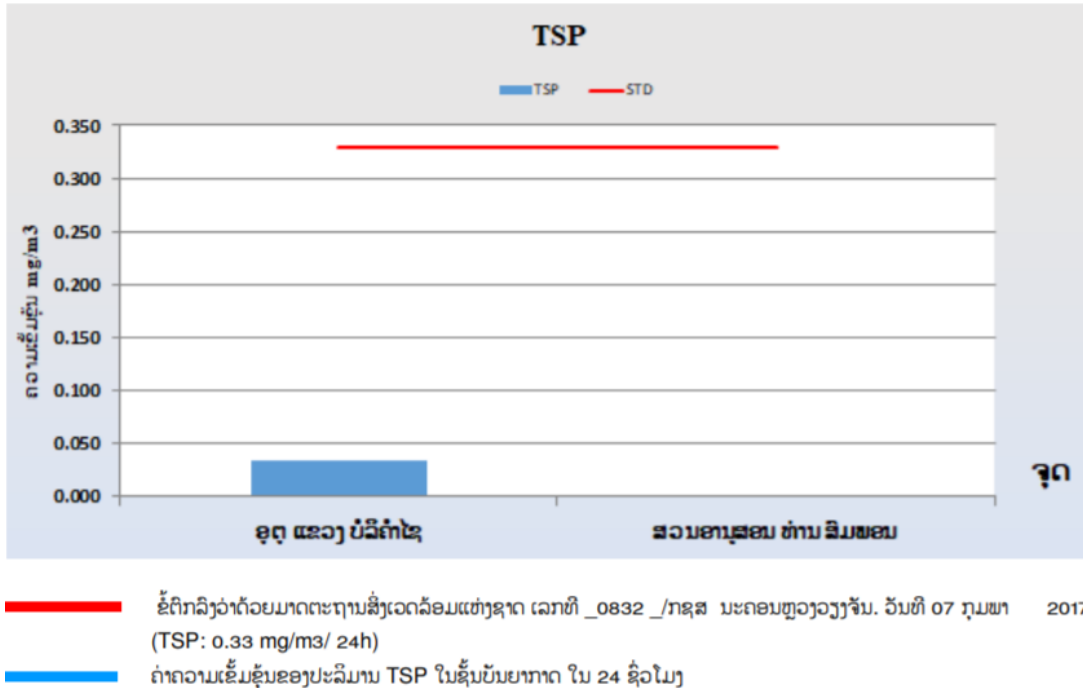

2.2.1.6 ການປະເມີນຜົນການຕິດຕາມກວດກາ ຝຸ່ນລະອອງລວມ TSP

ຝຸ່ນລະອອງລວມ TSP: ຄ່າສະເລ່ຍປະລິມານຝຸ່ນລະອອງລວມ ໃນ 24 ຊົ່ວໂມງ ຈຸດ ທີ 1 ທີ່ອຸຕຸນິຍົມວິທະຍາ ແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ ຄ່າສະເລ່ຍຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນ ໃນ 24 ຊົ່ວໂມງ ແມ່ນ 0.033 mg/m³, ຈຸດ ທີ 2 ອານຸສາວະລີ ທ່ານ ສິສິມພອນ ລໍວັນໄຊ ພິບຄ່າສະເລ່ຍຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນ ໃນ 24 ຊົ່ວໂມງ ໃນຊັ້ນບັນຍາກາດທີ່

ກຳນົດໄວ້ ໃນ 24 ຊົ່ວໂມງ ແມ່ນ 0,33 mg/m³(TSP: 0,33 mg/m³/ 24h). ເຫັນວ່າ: ຄ່າຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນຂອງ ຝຸ່ນລະອອງລວມ TSP ຂອງຈຳນວນທີ່ທຳການວັດແທກແມ່ນຍັງບໍ່ເກີນມາດຕະຖານ.

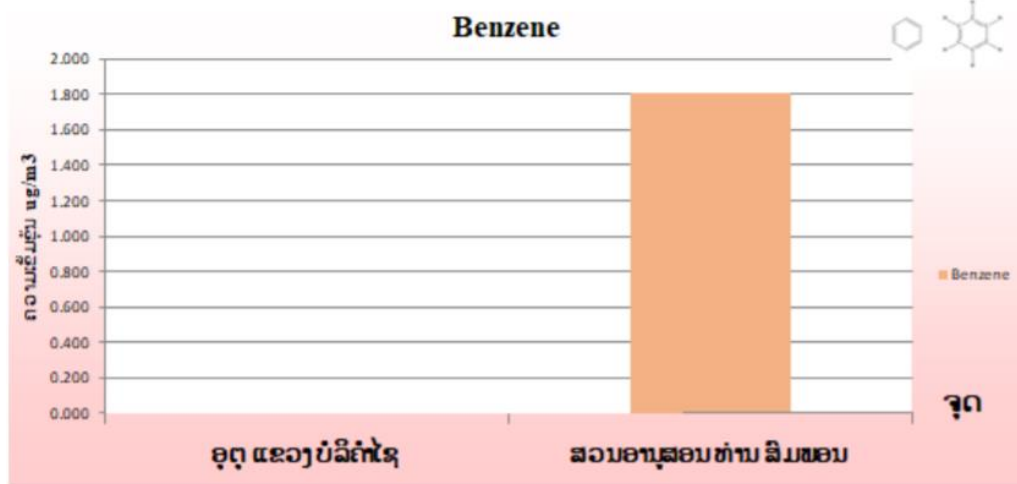
ເສັ້ນສະແດງ 6 ຜົນຂອງການວັດແທກຝຸ່ນລະອອງລວມ (TSP) 2018

2.2.1.7 ການປະເມີນຜົນການຕິດຕາມກວດກາສານອົງຄະທາດທີ່ລະເຫີຍ ງ່າຍ ໃນບັນຍາກາດ (VOCs)

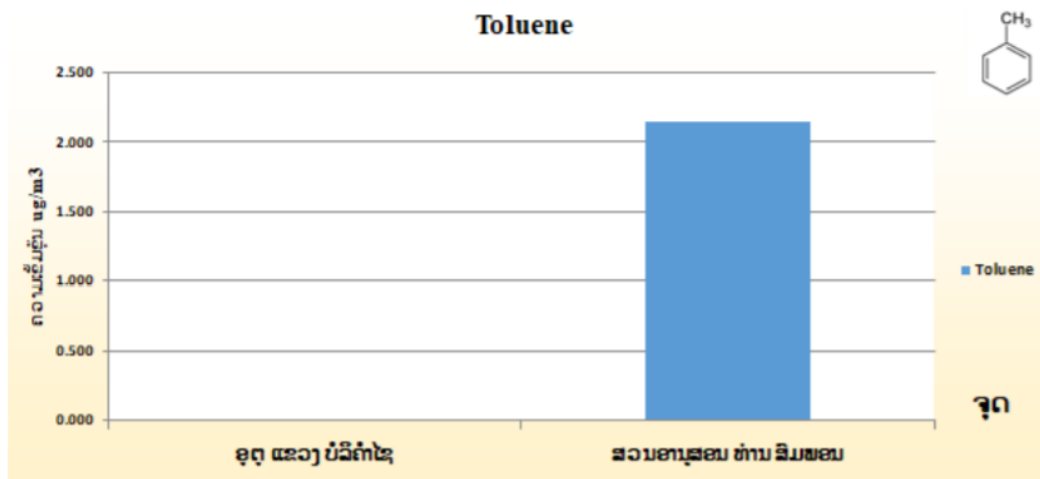
ການວັດແທກສານອົງຄະທາດທີ່ລະເຫີຍງ່າຍໃນບັນຍາກາດ ປະກອບມີ: Benzene (ສານເບັນຊິນ), Toluene (ໂຕລູອິນ), m&p-Xylene (ເມຕາ-ປາລາໄຊລິນ), o-Xylene (ອອກໂຕໄຊລິນ), Styrene (ສະຕີລິນ) ແລະ Ethylbenzene (ເອທລິນເບັນຊິນ). ທຳການວັດແທກເປັນ ລາຍຊື່ໂມງ ຫົວໜ່ວຍເປັນ mg/m³ ພົບວ່າ: ຈຸດທີ 1 ທີ່ອຸຕຸນິຍົມວິທະຍາ ແຂວງບໍລິຄຳໄຊ ແມ່ນບໍ່ໄດ້ທຳ ການວັດແທກ, ຈຸດທີ 2 ອານຸສາວະລີ ທ່ານ ສີສິມພອນ ລໍວັນໄຊພົບວ່າ Benzene (ສານເບັນຊິນ), Toluene (ໂຕລູອິນ), m&p-Xylene (ເມຕາ-ປາລາໄຊລິນ), o-Xylene (ອອກໂຕໄຊລິນ), Styrene (ສະຕີລິນ) ແລະ Ethylbenzene (ເອທລິນເບັນຊິນ) ມາດຕະຖານສິ່ງແວດລ້ອມແຫ່ງຊາດ ສຳລັບ ສປປ ລາວ ຍັງບໍ່ໄດ້ກຳນົດບັນດາສານເຫຼົ່ານີ້ເຂົ້າໃນມາດຕະຖານສິ່ງແວດລ້ອມແຫ່ງຊາດ. ສ່ວນປະເທດໄທ ໄດ້ກຳ ນົດມາດຕະຖານສຳລັບ ສານອົງຄະທາດທີ່ລະເຫີຍງ່າຍໃນບັນຍາກາດ ບາງໂຕເຊັ່ນ: Benzene (ສານເບັນ ຊິນ) ໃນຊັ້ນບັນຍາກາດໃນແຕ່ລະຊົ່ວໂມງ ແມ່ນ 7,6 ug/m³(Benzene = 7,6 ug/m³/ h) ດັ່ງນັ້ນ ໃນການ ຕິດຕາມກວດກາໃນຄັ້ງນີ້ເປັນຄັ້ງທຳອິດຈຶ່ງເກັບກຳຂໍ້ມູນເພື່ອກວດສອບແນວໂນ້ມການເພີ່ມຂຶ້ນ ຫຼືຫຼຸດລົງ ເພື່ອທຳການປຽບທຽບໃນຄັ້ງຕໍ່ໄປ.

ເສັ້ນສະແດງ 7 ຜົນການວັດແທກກົາສຫຼັບຄ່າຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນຂອງປະລິມານ Benzene 2018

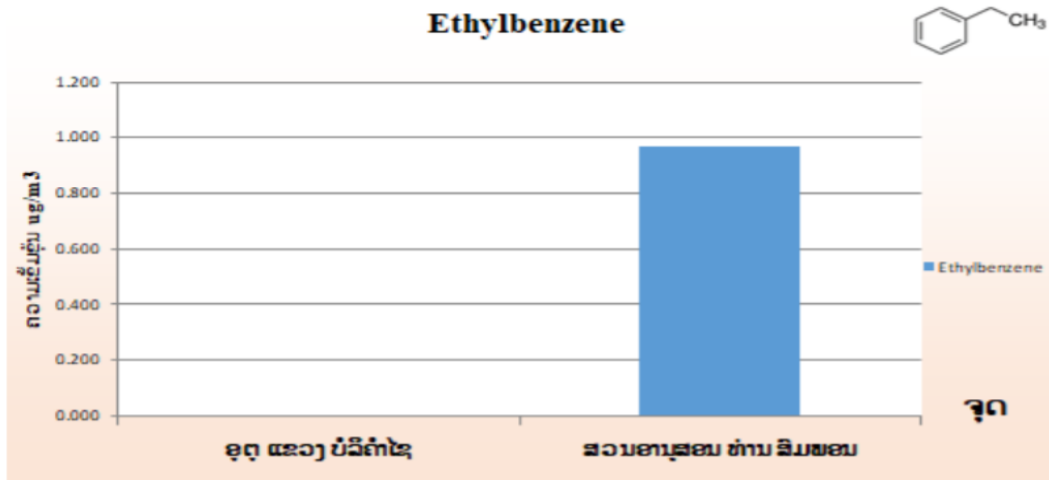
ຄ່າຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນຂອງປະລິມານ Benzene ໃນຊັ້ນບັນຍາກາດ ໃນ 1 ຊົ່ວໂມງ

ເສັ້ນສະແດງ 8 ຜົນການວັດແທກກົາສຫຼັບຄ່າຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນຂອງປະລິມານ Toluene 2018

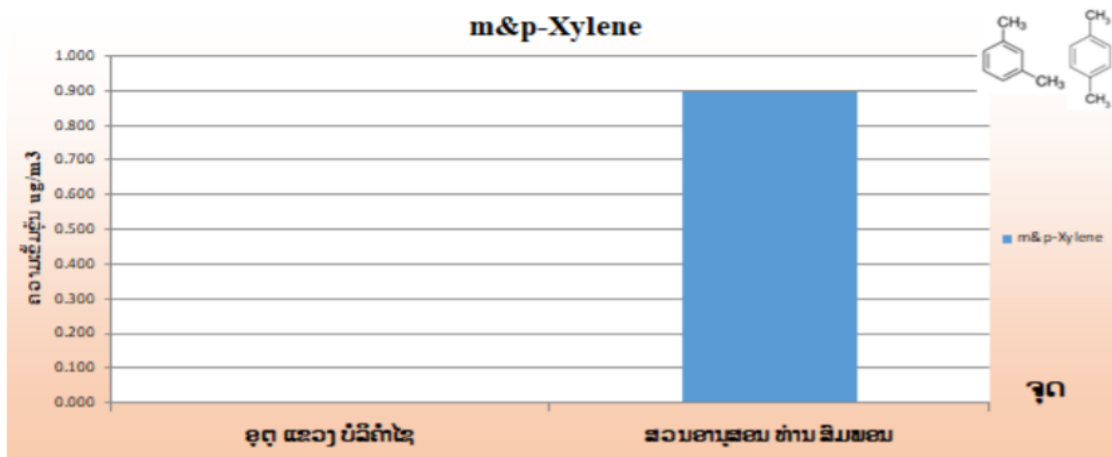
ຄ່າຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນຂອງປະລິມານ Toluene ໃນຊັ້ນບັນຍາກາດ ໃນ 1 ຊົ່ວໂມງ

ເສັ້ນສະແດງ 9 ຜົນການວັດແທກກຳສັບຄ່າຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນຂອງປະລິມານ
Ethylbenzene 2018

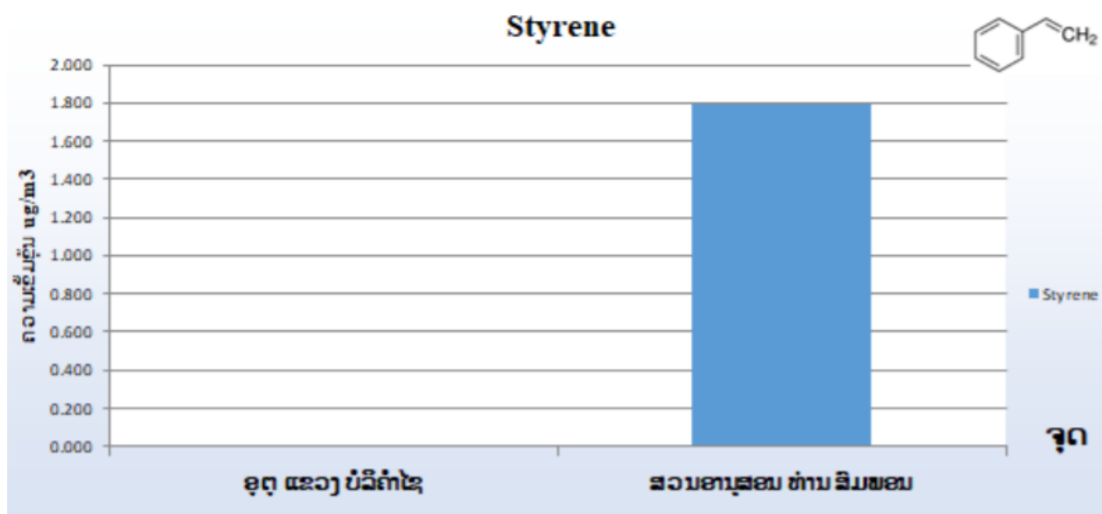
— ຄ່າຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນຂອງປະລິມານ Ethylbenzene ໃນຊັ້ນບັນຍາກາດ ໃນ 1 ຊົ່ວໂມງ

ເສັ້ນສະແດງ 10 ຜົນການວັດແທກສານອົງຄະທາດທີ່ລະເຫີຍງ່າຍ ເມຕາ, ປາລາ ໄຊລິນ
(m&p-Xylene) 2018

— ຄ່າຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນຂອງປະລິມານ m&p-Xylene ໃນຊັ້ນບັນຍາກາດ ໃນ 1 ຊົ່ວໂມງ

ເສັ້ນສະແດງ 11 ຜົນການວັດແທກສານອົງຄະທາດທີ່ລະເຫີຍງ່າຍ ສະໄຕລິນ (Styrene) 2018

ຄ່າຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນຂອງປະລິມານ Styrene ໃນຊັ້ນບັນຍາກາດ ໃນ 1 ຊົ່ວໂມງ

ເສັ້ນສະແດງ 12 ຜົນການວັດແທກສານອົງຄະທາດທີ່ລະເຫີຍງ່າຍ ອອກຕາ ໄຊລິນ (o-Xylene) 2018

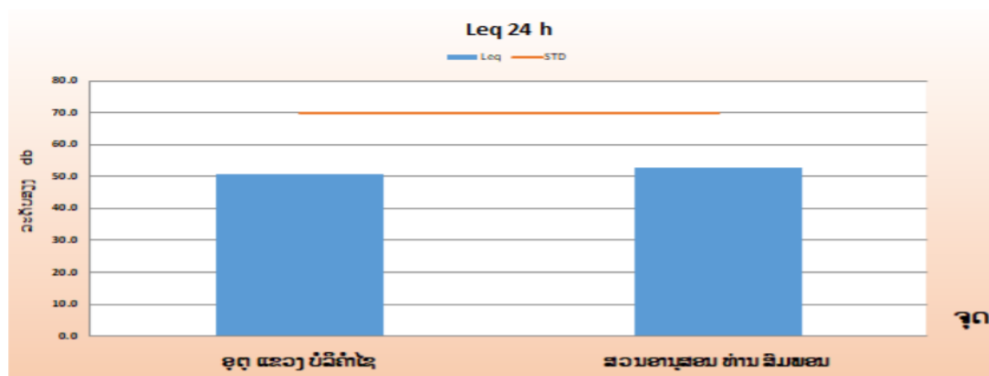

ຄ່າຄວາມເຂັ້ມຂຸ້ນຂອງປະລິມານ o-Xylene ໃນຊັ້ນບັນຍາກາດ ໃນ 1 ຊົ່ວໂມງ

2.3 ການປະເມີນຜົນການຕິດຕາມກວດກາ ລະດັບສຽງ

ລະດັບສຽງຄົງທີ່ 24 ຊົ່ວໂມງ Leq 24 h: ທຳການວັດແທກເປັນຊົ່ວໂມງ ຫົວໜ່ວຍເປັນ ເດຊິເບລ ຈຸດທີ່ 1 ທີ່ອຸຕຸນິຍົມວິທະຍາ ແຂວງບໍລິຄຳໄຊ ຄ່າສະເລ່ຍ ໃນ 24 ຊົ່ວໂມງ Leq 24 h ເທົ່າກັບ 50.6 ເດຊິເບລ, ຈຸດທີ່ 2 ອານຸສາວະລີ ທ່ານ ສີສິມພອນ ລໍວັນໄຊ ຝົບຄ່າສະເລ່ຍ ໃນ 24 ຊົ່ວໂມງ Leq 24 h ເທົ່າກັບ 52.6 ເດຊິເບລ ເຊິ່ງຄ່າມາດຕະຖານລະດັບສຽງຄົງທີ່ Leq 24 h ເທົ່າກັບ 70 ເດຊິເບລ (Leq: 70 dBA/24h) ຈາກທີ່ໄດ້ທຳການວັດແທກທັງ 2 ຈຸດແມ່ນບໍ່ເກີນມາດຕະຖານ.

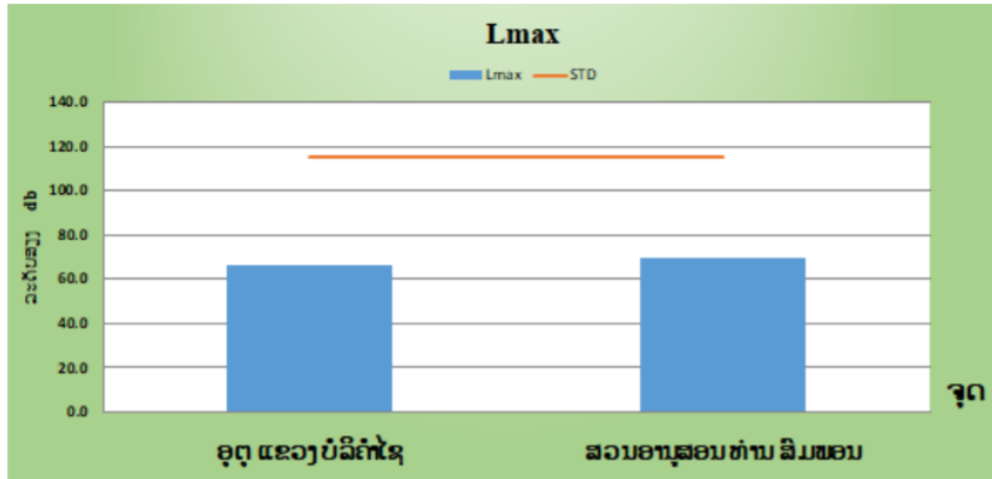
ເສັ້ນສະແດງ 13 ຜົນຂອງການວັດແທກສຳຫຼັບ ລະດັບສຽງຄົງທີ່ 2018

ຂໍ້ຄຳລິງວ່າດ້ວຍມາດຕະຖານສິ່ງເວດລ້ອມແຫ່ງຊາດ ເລກທີ 0832 /ກຊສ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ, ວັນທີ 07 ກຸມພາ 2017
 70 db (ສຽງຄົງທີ່ ໃນ 24 ຊົ່ວໂມງ Leq 24 h)
 ຄ່າຄວາມເຂັ້ມຊັ້ນລະດັບສຽງຄົງທີ່ ໃນ 24 ຊົ່ວໂມງ Leq 24 h

ຄ່າຄວາມເຂັ້ມຊັ້ນລະດັບຄວາມສ-ງສູງສຸດ (A) Lmax: ທຳການວັດແທກເປັນຊົ່ວໂມງ ຈຸດທີ່ 1 ທີ່ອຸຕຸນິຍົມວິທະຍາ ແຂວງບໍລິຄຳໄຊ ຄ່າສະເລ່ຍ ໃນ 24 ຊົ່ວໂມງ (A) Lmax 24 h ເທົ່າກັບ 66.2 ເດຊິເບລ, ຈຸດທີ່ 2 ອານຸສາວະລີ ທ່ານ ສີສິມພອນ ລໍວັນໄຊ ຝົບຄ່າສະເລ່ຍ ໃນ 24 ຊົ່ວໂມງ (A) Lmax 24 h ເທົ່າກັບ 69.6 ເດຊິເບລ. ຄ່າສະເລ່ຍ ໃນ 24ຊົ່ວໂມງ ຈາກທີ່ໄດ້ທຳການວັດແທກແມ່ນບໍ່ເກີນມາດຕະຖານ ເຊິ່ງຄ່າມາດຕະຖານລະດັບສຽງສູງສຸດ (A) Lmax / 24 h ເທົ່າກັບ 115 ເດຊິເບລ ((A) Lmax : 115 dBA/24h)

ເສັ້ນສະແດງ 14 ຜົນຂອງການວັດແທກສໍາຫຼັບ ສຽງສູງສຸດ 2018

ຂໍ້ຕົກລົງວ່າດ້ວຍມາດຕະຖານສິ່ງແວດລ້ອມແຫ່ງຊາດ ເລກທີ 0832 /ກຊສ ນະຄອນຫຼວງວຽງຈັນ. ວັນທີ 07 ກຸມພາ 2017
 115 db (ລະດັບສຽງສູງສຸດ (A) Lmax)
 ຄ່າຄວາມເຂັ້ມຂຶ້ນລະດັບສຽງສູງສຸດ (A) Lmax

2.4 ການປະເມີນຜົນ ແລະ ຕິລາຄາລວມຜົນການຕິດຕາມກວດກາ

ການຕິດຕາມກວດກາຄຸນນະພາບອາກາດຢູ່ແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ ຈຸດທີ່ 1 ທີ່ອຸຕຸນິຍົມວິທະຍາ ແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ, ຈຸດທີ່ 2 ອານຸສາວະລີ ທ່ານ ສິສິມພອນ ລໍວັນໄຊ ພົບວ່າ: ບັນດາຕົວຊີ້ວັດຕ່າງໆ ໄດ້ແກ່ ຜຸ່ນລະອອງຂະໜາດນ້ອຍ ກວ່າສິບໄມຄອນ (PM10), ຜຸ່ນລະອອງລວມ TSP, ໄນໂຕຣເຈນອີກຊາຍ (NO), ໄນໂຕຣເຈນໄດອີກຊາຍ (NO₂), ຊັບເຟີໄດອີກຊາຍ (SO₂), ຄາບອນໂມນິໂຊກ໌ (CO), ໂອໂຊນ (O₃) ແລະ ສຽງແມ່ນບໍ່ເກີນມາດຕະຖານ. ສ່ວນທາດອົງປະກອບທີ່ລະເຫີຍອາຍ (VOC) ແມ່ນບໍ່ມີໃນມາດຕະຖານສິ່ງແວດລ້ອມແຫ່ງຊາດ. ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ (ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າ ແລະ ສະຖິຕິ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ)

ພາກທີ III ມົນລະພິດທາງດິນ ແລະ ນໍ້າ

3.1 ມົນລະພິດທາງດິນ

ແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ ໄດ້ຖືເອົາວຽກງານກະສິກໍາ ເປັນວຽກງານບຸລິມະສິດໜຶ່ງທີ່ສໍາຄັນໃນການພັດທະນາເສດຖະກິດ - ສັງຄົມ ຊຶ່ງສະແດງອອກໃນແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ - ສັງຄົມ ຂອງແຂວງ ໃນແຕ່ລະໄລຍະເຊິ່ງແຂວງໄດ້ກໍານົດທິດທາງໃນການພັດທະນາກະສິກໍາ-ປ່າໄມ້ ໃຫ້ມີຄວາມໝັ້ນຄົງ ແລະ ຍືນຍົງ ທາງດ້ານສະບຽງອາຫານ ແລະ ການຜະລິດເປັນສິນຄ້າ; ເສີມຂະຫຍາຍການຜະລິດກະສິກໍາທີ່ມີທ່າແຮງ ຕາມທິດຜະລິດກະສິກໍາສະອາດ, ກະສິກໍາປອດສານພິດ ແລະ ການເຮັດກະເສດທີ່ທັນສະໄໝ ແລະ ມີຄຸນນະພາບສູງ; ນໍາໃຊ້ເຕັກນິກ ແລະ ເຕັກໂນໂລຊີ ທີ່ທັນສະໄໝເຂົ້າໃນການຜະລິດ ເພື່ອຮັບປະກັນການສະໜອງສິນຄ້າກະສິກໍາໃຫ້ແກ່ສັງຄົມ ທັງດ້ານປະລິມານ ແລະ ຄຸນນະພາບ; ຄຸ້ມຄອງປ່າໄມ້ຕາມທິດຍືນຍົງ.

ຄຽງຄູ່ກັບການພັດທະນາໃນວຽກງານກະສິກໍາກໍ່ຄືການນໍາໃຊ້ຢາປາບສັດຕູພືດທີ່ໃຊ້ເຂົ້າໃນການປູກພືດເປັນສິນຄ້າແຕ່ວ່າ ການນໍາໃຊ້ຢາປາບສັດຕູພືດແມ່ນກໍາລັງເພີ່ມຂຶ້ນ ສໍາລັບການປູກພືດບໍລິໂພກໃນຄົວເຮືອນ ແລະ ສິ່ງຂາຍໃນຕະຫຼາດທ້ອງຖິ່ນ ຊຶ່ງລວມມີ ເຂົ້ານາ, ເຂົ້າໄຮ່ ແລະ ສວນຜັກ ຢາຂ້າແມງໄມ້ທີ່ນິຍົມໃຊ້ໃນການປູກຜັກຊຸມຊົນ ລວມມີ ໄຊເປີເມທຣິນ ແລະ ຄາບາຣິນ.

ແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ ໃນໄລຍະຜ່ານມາເຫັນວ່າ ໄດ້ມີກິດຈະການປູກກ້ວຍຂະຫຍາຍຕົວຢ່າງກວ້າງຂວາງ ເຊິ່ງມີບັນຫາຫຼາຍຢ່າງເກີດຂຶ້ນເປັນຕົ້ນ: ບັນຫາການນໍາໃຊ້ເນື້ອທີ່ດິນ, ການນໍາໃຊ້ຝຸ່ນ, ຢາປາບສັດຕູພືດ ເຂົ້າໃນຂະບວນການປູກກ້ວຍ. ຕາມຂໍ້ມູນການລາຍງານ ຂອງຂະແໜງປູກຝັງແຂວງມີພື້ນທີ່ປູກກ້ວຍສໍາລັບສິ່ງໄປ ສປ ຈີນ ໃນສົກປີ 2020 ມີເນື້ອທີ່ທັງໝົດ 1.850 ເຮັກຕາ, ຈໍານວນ 5 ບໍລິສັດ. ຈາກຜົນການສໍາຫຼວດການປະເມີນການນໍາໃຊ້ສານເຄມີເຂົ້າໃນການປູກກ້ວຍໂດຍສະເລ່ຍແລ້ວ 33,546 ລິດຕໍ່ເຮັກຕາ ນັ້ນໝາຍຄວາມວ່າ ແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ ມີການໃຊ້ສານເຄມີເຂົ້າໃນການປູກກ້ວຍ ໂດຍສະເລ່ຍປະມານ 62.060,1 ລິດຕໍ່ປີ (ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ບົດປະເມີນຜົນການນໍາໃຊ້ສານເຄມີ ເຂົ້າໃນການປູກກ້ວຍ, ດຣ ມູສິ ອິນທະບັນຍາ; 15 ມິຖຸນາ 2020).

ນອກຈາກສວນກ້ວຍແລ້ວ ຍັງມີການປູກໝາກມ່ວງຕາມບັນດາເມືອງຕ່າງໆພາຍໃນແຂວງເປັນຕົ້ນເມືອງທ່າພະບາດ ແລະ ເມືອງປາກກະດິງ, ການປູກໝາກມ່ວງໄດ້ສ້າງຜົນດີ ແລະ ຜົນເສຍເຊັ່ນກັນ ໂດຍສະເພາະການນໍາໃຊ້ຢາຂ້າຫຍ້າ, ຢາປາບສັດຕູພືດ, ຢາບໍາລຸງຕົ້ນ, ໃບ ແລະ ໝາກຕາມຜົນການສຶກສາ ໃນປີ 2018 ແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ ມີການປູກໝາກມ່ວງ 1,750 ເຮັກຕາ ແລະ ໄດ້ມີການນໍາໃຊ້ສານເຄມີເຂົ້າໃນການປູກຈໍານວນ 59.500 ລິດສະເລ່ຍ 35 ລິດຕໍ່ເຮັກຕາ. ສານເຄມີທີ່ພົບເຫັນແມ່ນສານເຄມີທີ່ນໍາເຂົ້າຈາກຕ່າງປະເທດເປັນຕົ້ນ: ສສ ຫວຽດນາມ, ໄທ ແລະ ສປ ຈີນ.

ນອກຈາກສວນໝາກກ້ວຍ ແລະ ສວນໝາກມ່ວງແລ້ວ ແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ ຍັງໄດ້ມີການຂະຫຍາຍຜົນລະປູກທາງດ້ານກະສິກໍາ ກໍ່ຄື ສວນໝາກບຸກ ຈໍານວນ 248,61 ເຮັກຕາ, ສວນໝາກກ້ຽງ ຈໍານວນ 11,5 ເຮັກຕາ, ສວນໝາກມັງກອນ ແລະ ໝາກຖົ່ວລຽນ ຈໍານວນ 134,5 ເຮັກຕາ ແຕ່ຍັງບໍ່ທັນມີການສໍາຫຼວດການນໍາໃຊ້ສານເຄມີເຂົ້າໃນຂະບວນການຜະລິດຢ່າງຈິງຈັງ. ສະນັ້ນ, ໃນບົດບົດລາຍງານສະພາບມົນລະພິດສະບັບຕໍ່ໄປ ສະເໜີໃຫ້ມີການລົງເກັບກໍາຂໍ້ມູນຢ່າງລະອຽດເພີ່ມຕື່ມ.

ຮູບທີ 3.1 ສວນໝາກມ່ວງ

ຮູບທີ 3.2 ສວນກ້ວຍທີ່ແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ

ຮູບທີ່ 3.3 ປະເພດສານເຄມີທີ່ໃຊ້ເຂົ້າໃນການປູກໝາກມ່ວງ

3.2 ມົນລະພິດທາງນໍ້າ

ຊັບພະຍາກອນນໍ້າ ຂອງ ສປປ ລາວ ທາງດ້ານຄຸນນະພາບ ແລະ ປະລິມານ ແມ່ນຢູ່ໃນລະດັບດີ ເຖິງ ຢ່າງໃດກໍ່ຕາມເນື່ອງຈາກວ່າເປັນປະເທດກໍາລັງພັດທະນາ ຈຶ່ງເຮັດໃຫ້ມີການພັດທະນາທາງດ້ານເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ເພີ່ມຂຶ້ນຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ຊຶ່ງເຮັດໃຫ້ຊັບພະຍາກອນນໍ້າໃນປະເທດມີຄວາມສຽງຕໍ່ຄຸນນະພາບນໍ້າ ເຊິ່ງແຫຼ່ງກໍາເນີດຂອງ ມົນລະພິດທາງນໍ້າ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນເກີດຈາກກິດຈະກຳຂອງມະນຸດສ້າງຂຶ້ນ ເປັນຕົ້ນ ນໍ້າເບື້ອນຈາກຕົວເມືອງ, ອຸດ ສາຫະກຳ, ກະສິກຳ, ບໍ່ແຮ່, ສະໜາມກຳຈັດຂີ້ເຫຍື້ອ, ການຄົມມະນາຄົມທາງເຮືອ ແລະ ແຫຼ່ງອື່ນ.

ໃນປະຈຸບັນບັນຫາທີ່ພົບເຫັນ ກ່ຽວກັບ ຜົນກະທົບຈາກມົນລະພິດທາງນໍ້າ ສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນເກີດຈາກ ບັນດາກິດຈະກຳຕ່າງໆ ເຊັ່ນ: ການຂຸດຄົ້ນບໍ່ແຮ່, ໂຮງງານອຸດສາຫະກຳ, ການໃຊ້ສານເຄມີໃນກະສິກຳ ແລະ ບັນຫາ

ນ້ຳເປື້ອນຈາກຕົວເມືອງທີ່ບໍ່ມີການບຳບັດກ່ອນປ່ອຍລົງສູ່ແຫຼ່ງນ້ຳທຳມະຊາດ ເປັນຕົ້ນ ນ້ຳເປື້ອນຈາກຄົວເຮືອນ, ຫ້ອງການບໍລິການ, ພື້ນທີ່ທຸລະກິດຂະໜາດນ້ອຍ, ຮ້ານອາຫານ, ການບໍລິການສຸຂະພາບ ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມຂໍ້ມູນ ແລະ ຂ່າວສານ ກ່ຽວກັບ ຄຸນນະພາບນ້ຳ ແລະ ມົນລະພິດທາງນ້ຳ ແມ່ນມີຈຳກັດ.

ຈາກບັນຫາດັ່ງກ່າວ ລັດຖະບານ ສປປ ລາວ ໄດ້ມີມາດຕະການ ແລະ ນະໂຍບາຍຕ່າງໆ ໃນການຄວບຄຸມ ມົນລະພິດ ເພື່ອບໍ່ໃຫ້ສິ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ ແລະ ທຳມະຊາດ ໂດຍໄດ້ກຳນົດຂອບນະໂຍບາຍຕ່າງໆ ເປັນຕົ້ນ ທາງດ້ານກົດໝາຍ ແມ່ນອີງໃສ່ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ (ສະບັບປັບປຸງ ປີ 2012) ເປັນກົດໝາຍຫຼັກໃນການຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນນ້ຳ ທີ່ສ້າງຕັ້ງລະບົບການອະນຸຍາດ ແລະ ການຫ້າມ ໃນ ການສ້າງມົນລະພິດທາງນ້ຳ, ບົດແນະນຳ ກ່ຽວກັບ ຄຸນນະພາບນ້ຳ ສປປ ລາວ, ຂໍ້ຕົກລົງ ວ່າດ້ວຍ ມາດຕະຖານ ສິ່ງແວດລ້ອມແຫ່ງຊາດ (ປັບປຸງປີ 2017) ແມ່ນເປັນກົນໄກອັນສຳຄັນ ສຳລັບ ການປ້ອງກັນ ແລະ ການຄວບຄຸມ ມົນລະພິດທາງນ້ຳ ເປັນຕົ້ນ ມາດຕະຖານຄຸນນະພາບນ້ຳດື່ມ ແລະ ມາດຕະຖານການປ່ອຍນ້ຳ ໂດຍສະເພາະ ປະເພດ ອຸດສາຫະກຳທີ່ປ່ອຍມົນລະພິດ ເປັນເຄື່ອງມືສຳຄັນເພື່ອຄວບຄຸມມົນລະພິດ ໃນ ສປປ ລາວ.

ໃນປີ 2019 ແຂວງບໍລິຄຳໄຊ ໄດ້ມີການຕິດຕາມຄຸນນະພາບນ້ຳ 5 ສາຍນ້ຳ ໃນນັ້ນປະກອບມີແມ່ນ້ຳຫຼັກ 3 ສາຍ ແລະ ແມ່ນ້ຳຮອງ 2 ສາຍ ດັ່ງນີ້: ນ້ຳງຽບ, ນ້ຳຊັນ, ນ້ຳກະດິງ, ນ້ຳພາວ ແລະ ນ້ຳກະຕະ ຕາມລຳດັບ. ອີງຕາມ ຜົນການວັດແທກ ແລະ ວິໄຈຄຸນນະພາບນ້ຳໜ້າດິນທັງ 5 ສາຍນ້ຳ ທີ່ຄວາມເລິກ 30 ຊັງຕີແມັດ ເຫັນວ່າ ຄຸນ ນະພາບນ້ຳທັງ 5 ສາຍນ້ຳແມ່ນຍັງຢູ່ໃນເກນມາດຕະຖານສິ່ງແວດລ້ອມແຫ່ງຊາດ ມີພຽງຄ່າ DO ໃນນ້ຳ ຂອງ ສາຍນ້ຳຊັນ ຕ່ຳກວ່າເກນມາດຕະຖານພຽງເລັກນ້ອຍເມື່ອທຽບໃສ່ນ້ຳປະເພດທີ່ 2 ແຕ່ບໍ່ມີຜົນກະທົບກັບສິ່ງທີ່ມີ ຊີວິດ

ຕາຕະລາງທີ 3.1: ຄຸນນະພາບນໍ້າຊັນ, ນໍ້າກະດິງ, ນໍ້າພາວ ແລະ ນໍ້າກະຕະ

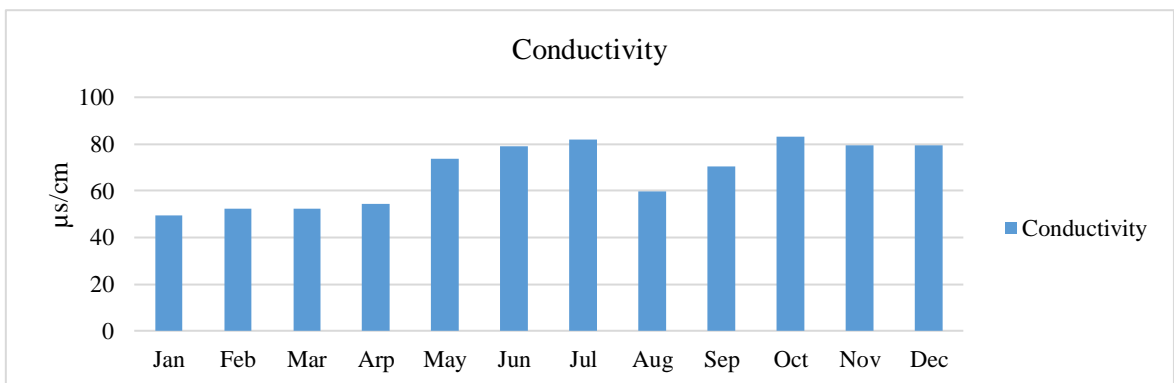
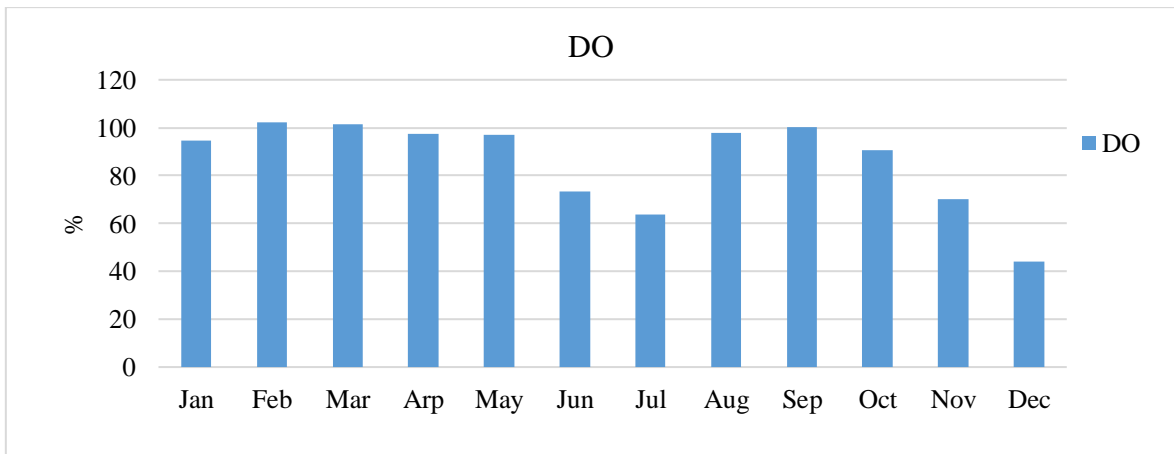
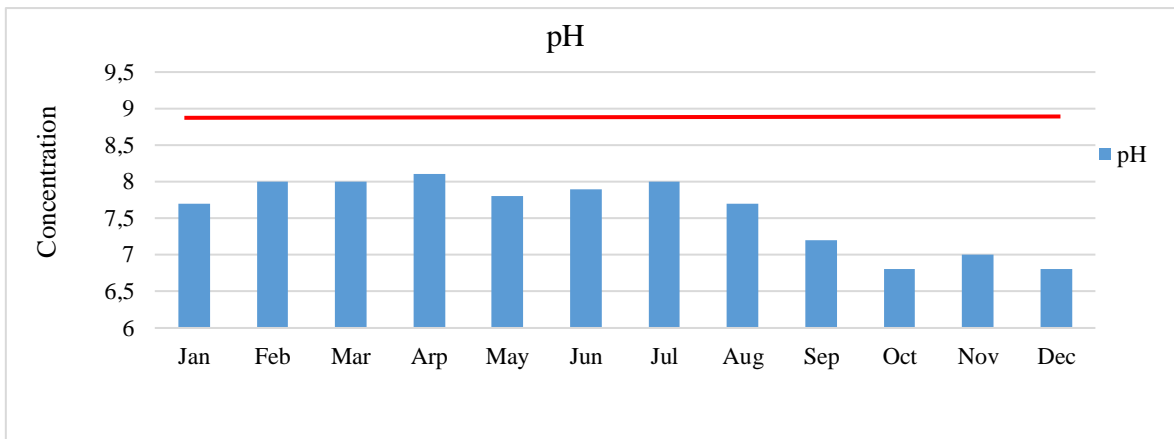
ຊື່ສາຍນໍ້າ	ປະເພດນໍ້າ	ຄວາມເລິກນໍ້າ cm	ອຸນຫະພູມ °°C°	ອຸນຫະພູມອາກາດ °C	pH	Conductivity	DO	NO3 ⁻ - N	PO4 ⁻	SO4 ⁻	S2 ⁻	Cl2 ⁻	NH4	Fe	Cu
ມາດຕະຖານ	ປະເພດ 2		-	-	6-8	<1000	6	5	0.5	-	-	-	<1,5		1,5
ນໍ້າຊັນ	ນໍ້າໜໍ້າດິນ	30	29,8	33,4	7,33	104.12	4,75	<0,5	<0,1			0,14	0,22	<0,1	0,21
ນໍ້າກະດິງ	ນໍ້າໜໍ້າດິນ	30	26,6		6,5	76.6	5,76	<0,5	<0,1	83	<0,1	0,19	0,12	0,21	
ນໍ້າພາວ	ນໍ້າໜໍ້າດິນ	30	24,8		6,6	50	6,15	<0,5	<0,1	78	<0,1	<0,3	0,1	<0,1	
ນໍ້າກະຕະ	ນໍ້າໜໍ້າດິນ	30	23,8		7,1	106	5,84	<0,5	<0,1	65	<0,1	0,12	0,045	<0,1	

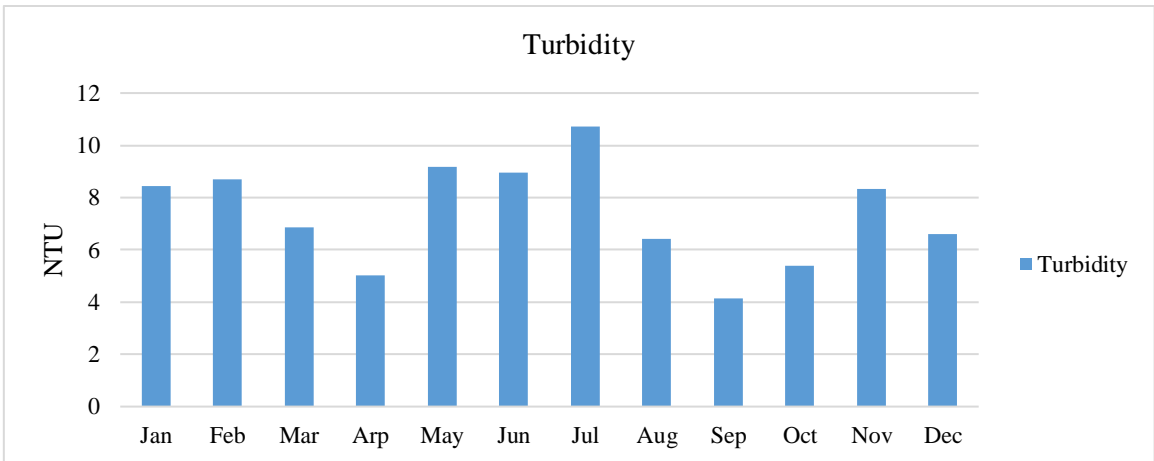
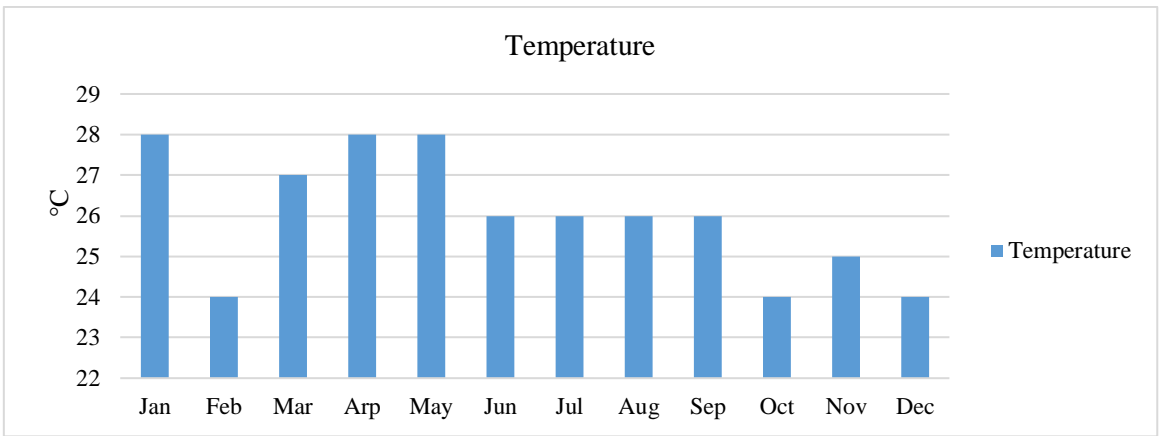
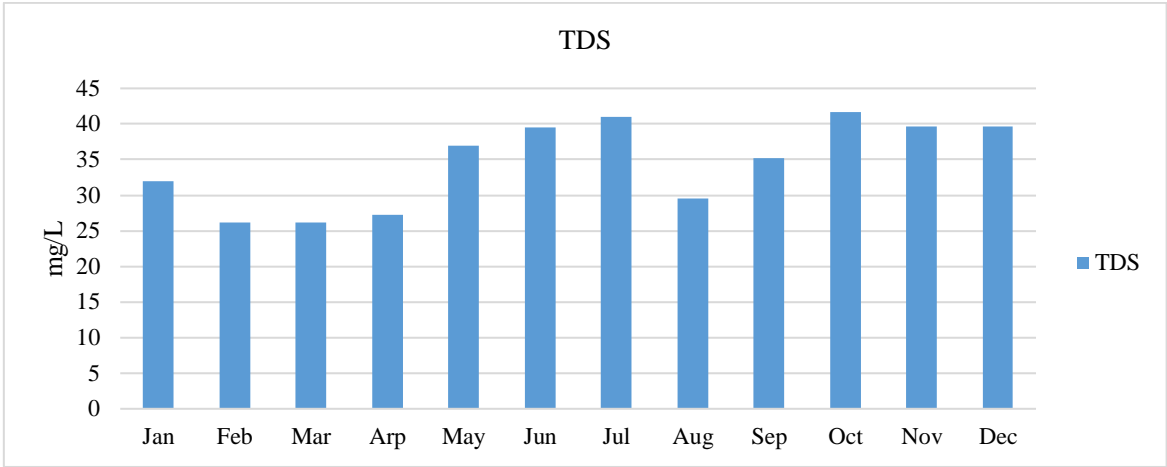
ຕາຕະລາງທີ 3.2 ຄຸນນະພາບນໍ້າງຽບ

ໂຕຊີວັດ	ມາດຕະຖານ	ປີ 2019											
		Jan	Feb	Mar	Apr	May	Jun	Jul	Aug	Sep	Oct	Nov	Dec
pH	5.0 - 9.0	7.7	8	8	8.1	7.8	7.9	8	7.7	7.2	6.8	7	6.8
DO %		94.61	102.34	101.25	97.3	96.92	73.15	63.61	97.72	100.08	90.44	70.1	44.09
Conductivity (µs/cm)	<1000	49.61	52.26	52.4	54.24	73.85	79.18	82.02	59.72	70.44	83.21	79.25	79.41
TDS (mg/L)		31.91	26.13	26.12	27.19	36.98	39.54	40.99	29.47	35.22	41.61	39.64	39.71
Temperature (°C)	ບໍ່ໄດ້ກຳນົດ	28	24	27	28	28	26	26	26	26	24	25	24
Turbidity (NTU)	20	8.44	8.68	6.87	5.04	9.16	8.94	10.72	6.41	4.14	5.4	8.32	6.61
TSS (mg/L)	<25	15.07	18.09	23.86	<5	18.42	14.25	27.99	10.12	8.39	7	<5	14.56
BOD ₅ (mg/L)	60	<1	<1	<1	<1	<1	<1	<1	3.03	<1	<1	<1	3.38
COD (mg/L)	5-7	2.01	<5	7.8	<5	8.1	<5	12.9	<5	11.6	5.4	5	5.5
NH ₃ -N (mg/L)	0.5	<0.2	<0.2	<0.2	<0.2	<0.2	<0.2	<0.2	<0.2	<0.2	<0.2	<0.2	<0.2
NO ₃ -N (mg/L)	5	<0.02	<0.02	<0.02	<0.02	<0.02	<0.02	0.51	<0.02	<0.02	<0.02	<0.02	<0.02
Faecal coliform (MPN/100 mL)	1000	11.66	23	29	41	207	47	865	23	24	24	5	12
Total Coliform (MPN/100 mL)	5000	23	47	192	353	580	533	940	378	655	660	380	193

ອີງຕາມຂໍ້ມູນຈາກຕາຕະລາງທີ່ 3.2 ຜົນຂອງການຕິດຕາມວັດແທກຄຸນນະພາບຂອງນໍ້າງຽບຕະຫຼອດປີ ໂດຍລວມແລ້ວແມ່ນຍັງມີຄຸນນະພາບດີເມື່ອທຽບກັບຄ່າມາດຕະຖານຄຸນນະພາບສິ່ງແວດລ້ອມແຫ່ງຊາດ ອາດຈະມີ ບາງເດືອນເທົ່ານັ້ນທີ່ມີບາງໂຕຊີວັດເກີນມາດຕະຖານ ຕົວຢ່າງ: ໃນເດືອນ ກໍລະກົດ ຈະເຫັນວ່າມີຄ່າ ສານແຂວນ ລອຍໃນນໍ້າເກີນມາຕະຖານ ເນື່ອງຈາກວ່າເປັນຊ່ວງລະດູຝົນ ເຮັດໃຫ້ມີການຊະລ້າງເສດດິນລົງສູ່ແມ່ນໍ້າຕາມທໍາມະ ຊາດ. ນອກຈາກນີ້ແລ້ວຍັງພົບຄ່າ COD ໃນເດືອນມີນາ, ພຶດສະພາ, ກໍລະກົດ ແລະ ກັນຍາ ມີຄ່າເກີນມາຕະຖານເລັກ ນ້ອຍ ແຕ່ບໍ່ໄດ້ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ລະບົບນິເວດ ແລະ ສິ່ງທີ່ມີຊີວິດໃນນໍ້າແຕ່ຢ່າງໃດ.

ຮູບທີ່ 3.4 ຄຸນນະພາບຂອງນໍ້າງຽບ ໃນປີ 2019

ສຳລັບນ້ຳໃຕ້ດິນ ໄດ້ມີການເກັບຈາກສະໜາມຂີ້ເຫຍື້ອ ແຂວງບໍລິຄຳໄຊ ໂດຍໃຊ້ເປັນຕົວແທນ ເຫັນວ່າຍັງ ໂດຍລວມແມ່ນຍັງຢູ່ໃນເກນມາດຕະຖານສິ່ງແຫ່ງຊາດ

ຕາຕະລາງ 3.3 ຄຸນນະພາບນ້ຳໃຕ້ດິນ

ລຳດັບ	ທາດທີ່ກວດ	ຫົວໜ່ວຍ	ຜົນກວດນ້ຳ	ມາດຕະຖານ*
1	ກົດ ແລະ ດ່າງ (pH)	-	6,23	6,5 - 9
2	ອອກຊີເຈນລະລາຍໃນນ້ຳ (DO)	mg/l	0,01	6
3	ການຊັກນ້ຳໄຟຟ້າ (Cond.)	µS/cm	27	<1000
4	ສີ (Color)	-	ໃສ	-
5	ອຸນຫະພູມນ້ຳ (Water)	T ^o C	25	-
6	ອຸນຫະພູມອາກາດ (Air)	T ^o C	25,7	-
7	ທອງ (Cu)	mg/l	<0,1	1,5
8	ເຫຼັກ (Fe)	mg/l	0,13	1
9	ຊິນ (Pb)	mg/l	0,5	0,01
10	ສັງກະສີ (Zn)	mg/l	<0,20	5
11	ແຄັດມຽມ (Cd)	mg/l	<0,025	0,003
12	ອາເຊນິກ (As)	mg/l	0,073	0,01
13	ຄວາມກະດ້າງຂອງນ້ຳ (Hardness)	mg/l	<5	500
14	ຄູໍໄຣ (Cl ₂)	mg/l	0,09	600
15	ໄນເຕຣດ (NO ₃)	mg/l	21,4	45
16	ໄຊຍາໄນທ໌ (CN ⁻)	mg/l	<0,05	0,07
17	COD	mg/l	45	150
18	ຊິນເຟດ (SO ₄)	mg/l	50	250
19	ແອມໂມເນຍ (NH ₃)	mg/l	<0,05	1,5

ຈາກການປະເມີນສະພາບຄຸນນະພາບນ້ຳໜ້າດິນ ແລະ ນ້ຳໃຕ້ດິນຂອງແຂວງ ບໍລິຄຳໄຊ ໃນປີ 2019 ເຫັນວ່າ ຍັງຢູ່ໃນເກນມາດຕະຖານດີ. ຜົນການວິໄຈ ນີ້ສາມາດຍັງຢືນຄຸນນະພາບນ້ຳໄດ້ລະດັບໜຶ່ງ, ສ້າງຄວາມເຊື່ອຖືໃຫ້ແກ່ປະຊາຊົນ ໃນການອຸປະໂພກ-ບໍລິໂພກ ແລະ ສາມາດນໍາເຂົ້າໃຊ້ໃນຊີວິດປະຈຳວັນໄດ້ແຕ່ຕ້ອງຜ່ານການບຳບັດຂ້າເຊື້ອເສຍກ່ອນ.

ພາກທີ IV

ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງເສດເຫຼືອ

4.1 ສະພາບລວມການຄຸ້ມຄອງສິ່ງເສດເຫຼືອ ໃນ ແຂວງບໍລິຄໍາໄຊ

ບັນຫາຂີ້ເຫຍື້ອທີ່ເກີດຂຶ້ນໃນປະຈຸບັນກໍາລັງເປັນບັນຫາທີ່ເຄັ່ງຮ້ອນໃນປະຈຸບັນ ຊຶ່ງປະເທດຕ່າງໆ ຕ້ອງໄດ້ທຸ້ມເທຊັບພະຍາກອນ ແລະ ງົບປະມານຈໍານວນຫຼວງຫຼາຍ ເພື່ອແກ້ໄຂບັນຫາດັ່ງກ່າວ. ນອກຈາກບັນຫາກິນເໝັນລົບກວນ, ເປັນແຫຼ່ງແຜ່ພັນເຊື້ອພະຍາດແລ້ວ ບັນຫາຂີ້ເຫຍື້ອຍັງກໍ່ໃຫ້ເກີດບັນຫາມົນລະພິດໃນດ້ານອື່ນໆ ເຊັ່ນ: ບັນຫາມົນລະພິດທາງນໍ້າ ທີ່ເກີດຈາກນໍ້າເສຍທີ່ຮົ່ວໄຫຼຈາກກອງຂີ້ເຫຍື້ອ ເຮັດໃຫ້ຄຸນນະພາບນໍ້າໜໍາດິນ ແລະ ໃຕ້ດິນເຊື້ອມໂຊມ. ໃນກໍລະນີທີ່ສະໜາມຂີ້ເຫຍື້ອເກີດໄຟໄໝ້ ຊຶ່ງຈະເຮັດໃຫ້ເກີດມົນລະພິດທາງອາກາດ ໂດຍສະເພາະເມື່ອມີຂີ້ເຫຍື້ອທີ່ມີສານພິດປະປົນຢູ່ນໍາ ເນື່ອງຈາກບໍ່ມີການຄັດແຍກຂີ້ເຫຍື້ອທີ່ເໝາະສົມ.

ໂດຍທົ່ວໄປປະລິມານຂີ້ເຫຍື້ອທີ່ເກີດຂຶ້ນສາມາດນໍາກັບມາໃຊ້ປະໂຫຍດໄດ້ເຖິງ 80% ຖ້າເຮົາມີການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຈັດການທີ່ດີ ໂດຍໃຫ້ທຸກຄົນມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຫຼຸດ, ຄັດແຍກ ແລະ ໃຊ້ປະໂຫຍດຈາກຂີ້ເຫຍື້ອ ໂດຍເລີ່ມຈາກຕົນເອງ, ຄອບຄົວ ແລະ ຊຸມຊົນ ຕະຫຼອດເຖິງສໍານັກງານອົງການ, ຫົວໜ່ວຍທຸລະກິດຕ່າງໆ ຕ້ອງປະສານສົມທົບກັນກໍ່ຈະເຮັດໃຫ້ບັນຫາຂີ້ເຫຍື້ອຫຼຸດລົງໄດ້ ແລະ ຍັງສາມາດປະຢັດງົບປະມານ ແລະ ຊັບພະຍາກອນທໍາມະຊາດໄດ້ອີກນໍາ.

ຂີ້ເຫຍື້ອສ່ວນໃຫຍ່ປະກອບດ້ວຍວັດຖຸອົງຄະທາດ ກວມເອົາປະມານ 30 ສ່ວນຮ້ອຍ, ຖົງ ພລາສຕິກ 30 ສ່ວນຮ້ອຍ, ເຈ້ຍ 15 ສ່ວນຮ້ອຍ, ແກ້ວ, ກະປ່ອງ ແລະ ໂລຫະອື່ນໆ ປະມານ 25 ສ່ວນຮ້ອຍ. ສໍາລັບຂີ້ເຫຍື້ອທີ່ເປັນພິດ ແລະ ອັນຕະລາຍ ເຊັ່ນ: ໜໍ້ໄຟເກົ່າ, ປ້ອງນໍ້າສີເກົ່າ, ປ້ອງສະເປ, ຂວດສານເຄມີ, ສິ່ງເສດເຫຼືອຈາກການຮັກສາສຸຂະພາບ ແລະ ຂີ້ເຫຍື້ອອື່ນໆ ແມ່ນມີການປະປົນກັບຂີ້ເຫຍື້ອທົ່ວໄປ.

4.2 ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງເສດເຫຼືອ

1. ເມືອງປາກຊັນ

ເມືອງປາກຊັນ ແມ່ນເມືອງເອກຂອງແຂວງ ບໍລິຄໍາໄຊ, ເຊິ່ງມີຈໍານວນ 54 ບ້ານ, ມີປະຊາກອນທັງໝົດ 50.359 ຄົນ, ມີຈໍານວນຄົວເຮືອນທັງໝົດ 9.840 ຄົວເຮືອນ; ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງເສດເຫຼືອ ແລະ ການບໍລິການດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມໃນຕົວເມືອງປາກຊັນ ມີຄື: ການເກັບມ້ຽນ ແລະ ການຂົນສົ່ງຂີ້ເຫຍື້ອປະກອບມີພາຫະນະ 4 ຄັນ, ຮອບວຽນການລົງເກັບຂີ້ເຫຍື້ອແຕ່ລະບ້ານ 1 ຄັ້ງຕໍ່ອາທິດ, ປະລິມານຂີ້ເຫຍື້ອທີ່ຂົນໄປກໍາຈັດຢູ່ສະໜາມ ໃນປີ 2018 ມີ 17.446 ໂຕນຕໍ່ປີ ແລະ ປີ 2019 ເຫັນວ່າຈໍານວນຂີ້ເຫຍື້ອເພີ່ມຂຶ້ນເປັນ 18.396 ໂຕນຕໍ່ປີ, ປັດຈຸບັນສາມາດໃຫ້ບໍລິການໄດ້ຝຽງ 17 ບ້ານ ໃນຈໍານວນ 19 ບ້ານ, ມີຈໍານວນປະຊາກອນ 20.269 ຄົນ, ເປັນຈໍານວນ 4.239 ຄົວເຮືອນ; ໃນນັ້ນ ໃຊ້ບໍລິການເກັບມ້ຽນຂີ້ເຫຍື້ອແລ້ວຈໍານວນ 1.135 ຫົວໜ່ວຍ ກວມເອົາ 41% ໃນຈໍານວນ 17 ບ້ານທີ່ໃຫ້ບໍລິການ, ປະຈຸບັນມີຫົວໜ່ວຍຜູ້ໃຊ້ບໍລິການທັງໝົດ 1.802 ຫົວໜ່ວຍ ກວມເອົາ 42,51%.

ຕາຕະລາງທີ 4.1: ການຜະລິດຂີ້ເຫຍື້ອໃນເທດສະບານເມືອງ ປາກຊັນ ແຕ່ປີ 2015-2019

ລ/ດ	ລາຍການ	ຫົວໜ່ວຍ	ປີ				
			2015	2016	2017	2018	2019
1	ຂີ້ເຫຍື້ອທົ່ວໄປ	ໂຕນ	10.768	14.296	14.772	16.516	17.298
2	ຂີ້ເຫຍື້ອອັນຕະລາຍ	ໂຕນ	432	648	576	930	1.098
	ລວມ	ໂຕນ	11.200	14.944	15.348	17.446	18.396

ແຫຼ່ງຂໍ້ມູນ: ອົງການບໍລິຫານ ແລະ ພັດທະນາຕົວເມືອງ ປາກຊັນ, ປີ 2020.

ຂໍ້ມູນຈາກຕາລະລາງ ສາມາດວິເຄາະໄດ້ວ່ານັ້ນແຕ່ປີ 2015 ຮອດປີ 2019 ເຫັນວ່າຂີ້ເຫຍື້ອມີແນວໂນ້ມນັບມື້ນັບເພີ່ມຂຶ້ນເລື້ອຍໆ ໃນແຕ່ລະປີຈະມີຂີ້ເຫຍື້ອເພີ່ມຂຶ້ນ ໂດຍສະເລ່ຍປະມານ 1% ນັ້ນເປັນສັນຍານໃຫ້ເຫັນວ່າໃນອານາຄົດຕ້ອງມີການວາງແຜນການຄຸ້ມຄອງຂີ້ເຫຍື້ອຢ່າງເຂັ້ມງວດ.

ຕາຕະລາງທີ 4.2: ອົງປະກອບຂອງຂີ້ເຫຍື້ອແຕ່ລະປະເພດຂອງຕົວເມືອງປາກຊັນ

ລຳດັບ	ປະເພດ	ປະລິມານເປີເຊັນ (%)
1	ເສດອາຫານ ຫຼື ຂີ້ເຫຍື້ອອິນຊີ	50%
2	ເຈ້ຍ	7%
3	ປລາສະຕິກ	12%
4	ໂລຫະ	10%
5	ແກ້ວ/ກະເບື້ອງ	10%
6	ອື່ນໆ	11%
	ລວມ	100%

ສຳລັບອົງປະກອບຂອງຂີ້ເຫຍື້ອຂອງເມືອງປາກຊັນ ເຫັນວ່າ ເສດອາຫານ ຫຼື ຂີ້ເຫຍື້ອອິນຊີກວມເອົາ 50% ຂອງຂີ້ເຫຍື້ອທັງໝົດຮອງລົງມາແມ່ນຂີ້ເຫຍື້ອປລາສະຕິກ 12%, ໂລຫະ 10%, ແກ້ວ 10%, ເຈ້ຍ 7% ແລະ ປະເພດອື່ນໆ 11%; ເຊິ່ງຊື່ໃຫ້ເຫັນວ່າ ຂີ້ເຫຍື້ອຈາກເສດອາຫານມີຈຳຫຼາຍ ຖ້າຫາກມີການສົ່ງເສີມຫຼັກການ

3R ເຂົ້າຊ່ວຍ ຂີ້ເຫຍື້ອເສດອາຫານ ກໍ່ສາມາດນໍາໄປເຮັດປຸຍອິນຊີໄດ້ ພ້ອມທັງເປັນການຫຼຸດຜ່ອນການຈັດການສິ່ງເສດຫຼືອຢູ່ປາຍທາງດ້ວຍກັນ.

ສໍາລັບການຜະລິດຂີ້ເຫຍື້ອຂອງເມືອງປາກຊັນ ຈາກການສຶກສາໃນໄລຍະຜ່ານມາແຕ່ປີ 2015-2019 ສາມາດກໍານົດສະເລ່ຍແມ່ນ 0,5 ກິໂລກຣາມ/ຄົນ/ວັນ.

2.4.4.2 ເມືອງ ບໍລິຄັນ.

ເມືອງ ບໍລິຄັນ ມີຈໍານວນ 43 ບ້ານ, ຈໍານວນ 9.006 ຄົວເຮືອນ ແລະ ມີປະຊາກອນທັງໝົດ 53.557 ຄົນ; ສໍາລັບການໃຊ້ບໍລິການຂີ້ເຫຍື້ອ ຈະມີສະເພາະພາຍໃນເທດສະບານເມືອງ ມີ 9 ບ້ານ, ມີ 2.709 ຫຼັງຄາເຮືອນ, ມີ 2.969 ຄອບຄົວ, ມີ 15.595 ຄົນ. ຂີ້ເຫຍື້ອ ແມ່ນມີທ່າອ່ຽງນັບມື້ນັບເພີ່ມຂຶ້ນ ຍັງບໍ່ມີການຄຸ້ມຄອງທີ່ເປັນລະບົບຖືກຕ້ອງ ແລະ ຍັງພົບເຫັນການຖິ້ມຂີ້ເຫຍື້ອຊະຊາຍ; ມີການຈັດການຂີ້ເຫຍື້ອແບບສະໜາມເປີດ ແຕ່ການໃຊ້ບໍລິການຈາກປະຊາຊົນ ຍັງມີປະລິມານທີ່ໜ້ອຍ ໂດຍສະເລ່ຍການຖິ້ມຂີ້ເຫຍື້ອທີ່ໃຊ້ບໍລິການເກັບມ້ຽນມີພຽງ 284,4 ໂຕນຕໍ່ປີ ເມື່ອທຽບກັບປະລິມານຂອງປະຊາກອນ ເຫັນວ່າ ການໃຊ້ບໍລິການຈັດການຂີ້ເຫຍື້ອ ແມ່ນຍັງມີຈໍານວນໜ້ອຍ ແລະ ສໍາລັບການຈັດການຂີ້ເຫຍື້ອຍັງເປັນການຖິ້ມແບບລວມກັນ.

2.4.4.3 ເມືອງ ຄໍາເກີດ.

ເມືອງ ຄໍາເກີດ, ມີຈໍານວນ 61 ບ້ານ, ຈໍານວນ 12.636 ຄອບຄົວ, ມີປະຊາກອນທັງໝົດ 73.471 ຄົນ. ຂີ້ເຫຍື້ອແມ່ນມີທ່າອ່ຽງນັບມື້ນັບເພີ່ມຂຶ້ນ ຍັງບໍ່ມີການຄຸ້ມຄອງທີ່ເປັນລະບົບຖືກຕ້ອງ, ຍັງພົບເຫັນການຖິ້ມຂີ້ເຫຍື້ອຊະຊາຍ. ເມືອງຄໍາເກີດມີການຈັດການຂີ້ເຫຍື້ອແບບສະໜາມເປີດ, ປະລິມານຂີ້ເຫຍື້ອທີ່ຜະລິດໃນສະໜາມຂີ້ເຫຍື້ອ ໂດຍສະເລ່ຍແມ່ນ 2.007,5 ໂຕນຕໍ່ປີ.

2.4.4.4 ເມືອງ ວຽງທອງ.

ເມືອງ ວຽງທອງ, ມີຈໍານວນ 34 ບ້ານ, ຈໍານວນ 6.169 ຄອບຄົວ ແລະ ມີປະຊາກອນທັງໝົດ 36,325 ຄົນ. ຂີ້ເຫຍື້ອແມ່ນມີທ່າອ່ຽງນັບມື້ນັບເພີ່ມຂຶ້ນ ຍັງບໍ່ມີການຄຸ້ມຄອງທີ່ເປັນລະບົບຖືກຕ້ອງ, ຍັງພົບເຫັນການຖິ້ມຂີ້ເຫຍື້ອຊະຊາຍ. ເມືອງວຽງທອງມີການຈັດການຂີ້ເຫຍື້ອແບບສະໜາມເປີດ, ປະລິມານຂີ້ເຫຍື້ອທີ່ຜະລິດໃນສະໜາມຂີ້ເຫຍື້ອ ໂດຍສະເລ່ຍແມ່ນ 1.440 ໂຕນຕໍ່ປີ.

2.4.4.5 ເມືອງ ທ່າພະບາດ.

ເມືອງ ທ່າພະບາດ, ມີຈໍານວນ 26 ບ້ານ, ຈໍານວນ 5.377 ຄອບຄົວ, ມີປະຊາກອນທັງໝົດ 29.021 ຄົນ. ຂີ້ເຫຍື້ອແມ່ນມີທ່າອ່ຽງນັບມື້ນັບເພີ່ມຂຶ້ນ ຍັງບໍ່ມີການຄຸ້ມຄອງທີ່ເປັນລະບົບຖືກຕ້ອງ, ຍັງພົບເຫັນການຖິ້ມຂີ້ເຫຍື້ອຊະຊາຍ; ມີການຈັດການຂີ້ເຫຍື້ອແບບສະໜາມເປີດ, ປະລິມານຂີ້ເຫຍື້ອທີ່ຜະລິດໃນສະໜາມຂີ້ເຫຍື້ອ ໂດຍສະເລ່ຍແມ່ນ 1.267 ໂຕນຕໍ່ປີ.

2.4.4.6 ເມືອງ ປາກກະດິງ.

ເມືອງ ປາກກະດິງ, ມີຈໍານວນ 48 ບ້ານ, ຈໍານວນ 10.658 ຄົວເຮືອນ, ມີປະຊາກອນທັງໝົດ 57.263 ຄົນ. ຂີ້ເຫຍື້ອແມ່ນມີທ່າອ່ຽງນັບມື້ນັບເພີ່ມຂຶ້ນ ຍັງບໍ່ມີການຄຸ້ມຄອງທີ່ເປັນລະບົບຖືກຕ້ອງ, ຍັງພົບເຫັນການຖິ້ມຂີ້

ເຫຍື້ອຊະຊາຍ; ມີການຈັດການຂີ້ເຫຍື້ອແບບສະໜາມເປີດ, ປະລິມານຂີ້ເຫຍື້ອທີ່ຜະລິດໃນສະໜາມຂີ້ເຫຍື້ອ ໂດຍສະເລ່ຍແມ່ນ 620 ໂຕນຕໍ່ປີ.

2.4.4.7 ເມືອງ ໄຊຈຳພອນ.

ເມືອງ ໄຊຈຳພອນ, ມີຈຳນວນ 18 ບ້ານ, ມີປະຊາກອນທັງໝົດ 10.719 ຄົນ, ສຳລັບເມືອງ ວຽງທອງ ແມ່ນຍັງບໍ່ມີອົງການ ໃດເຂົ້າມາມີສ່ວນຮ່ວມໃນການຄຸ້ມຄອງຂີ້ເຫຍື້ອ ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວຈະເປັນການກຳຈັດຂອງປະຊາຊົນເອງ ເປັນຕົ້ນ: ການຈຸດ ຂີ້ເຫຍື້ອແບບຊະຊາຍ. ສະນັ້ນ, ໃນອານາຄົດຄວນມີການລົງຊຸກຍູ້ໃນການຄຸ້ມຄອງຂີ້ເຫຍື້ອໃຫ້ໄດ້ຜົນສູງສຸດ.

ຕາຕະລາງ 4.3 ປະລິມານຂີ້ເຫຍື້ອທັງໝົດຂອງແຂວງບໍລິຄຳໄຊ ປີ 2020

ຊື່ເມືອງ	ຈ/ນ ບ້ານ	ຄົວເຮືອນ	ພົນລະເມືອງ	ປະລິມາຂີ້ເຫຍື້ອ (ໂຕນຕໍ່ປີ)
ປາກຊັນ	54	9.840	50.359	18.396
ທ່າຜະບາດ	26	5.377	29.021	1.267
ປາກກະດິງ	47	10.658	57.263	620
ບໍລິຄັນ	44	9.006	53.557	284,4
ຄຳເກີດ	62	12.636	73.471	2.007,5
ວຽງທອງ	34	6.169	36.325	1.440
ໄຊຈຳພອນ	17	1.710	10.719	-
ລວມ	284	55.396	310.715	24.014,9

ຮູບທີ 4.1: ສະພາບສະໜາມຂີ້ເຫຍື້ອຂອງເມືອງຄຳເກີດ

ຮູບທີ 4.2: ສະພາບສະໜາມຂີ້ເຫຍື້ອຂອງເມືອງ ປາກຊັນ

4.3 ບັນຫາ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍໃນການຄຸ້ມຄອງສິ່ງເສດເຫຼືອ

ສະພາບລວມໃນການຄຸ້ມຄອງຂີ້ເຫຍື້ອ ແລະ ສະຖິຕິປະລິມານຂີ້ເຫຍື້ອໃນແຕ່ລະໄລຍະ ໂດຍສະເພາະເຂດພື້ນຖານເສດຖະກິດມີການຂະຫຍາຍຕົວ ເປັນຕົ້ນ ໂຮງງານອຸດສາຫະກຳຕ່າງໆ, ໂຮງແຮມ, ຮ້ານອາຫານ ແລະ ຜູ້ປະກອບການຕ່າງໆ ນັບມື້ນັບເພີ່ມຂຶ້ນ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ເກີດບັນຫາຂີ້ເຫຍື້ອຕາມມາ ແລະ ອີກຢ່າງໜຶ່ງ ສະພາບການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດວຽກງານການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ກຳຈັດຂີ້ເຫຍື້ອ ໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດຂອງບັນດາແຂວງ ແມ່ນຍັງຂາດລະບຽບການສະເພາະລວມທັງ ການບັງຄັບໃຊ້ລະບຽບກົດໝາຍ, ຂາດງົບປະມານໃນການບໍລິຫານ, ພາຫະນະ ແລະ ລະບົບການຄຸ້ມຄອງສະ ໜາມຂີ້ເຫຍື້ອຍັງບໍ່ດີ ເປັນຕົ້ນ ໂດຍສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນບໍ່ທັນມີຫ້ອງການ ແລະ ພະນັກງານປະຈຳສະໜາມຂີ້ເຫຍື້ອ, ບໍ່ມີຮົ່ວອ້ອມ ແລະ ປະຕູອັດ ເຊິ່ງເຮັດໃຫ້ປະຊາຊົນ ຫຼື ທຸລະກິດຈຳນວນໜຶ່ງ ລັກເອົາຂີ້ເຫຍື້ອໄປຖິ້ມໃນເວລາກາງຄືນ ແລະ ບາງຄອບຄົວ ຫຼື ກິດຈະການໃນຄົວເຮືອນ ແມ່ນນຳໃຊ້ລົດສ່ວນຕົວມາຖິ້ມເອງ, ສະໜາມກຳຈັດຂີ້ເຫຍື້ອແມ່ນຍັງບໍ່ໄດ້ມາດຕະຖານເຕັກນິກທາງດ້ານວິຊາການທີ່ທາງ ຂະແໜງການ ໂຍທາທິການ ແລະ ຂົນສົ່ງກຳນົດ, ການຖິ້ມແມ່ນມີແຕ່ເທໃສ່ປ່ອນດິນເປົ່າຫວ່າງ ໂດຍບໍ່ມີການຝັງກົບ ດ້ວຍການກຳຈັດ ຫຼື ຄັດແຍກກ່ອນຖິ້ມ ຫຼື ຖິ້ມແບບຊະຊາຍ ຊຶ່ງສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນນຳໄປຖິ້ມແບບເປີດ (*Open dumping*), ບາງສະຖານທີ່ກໍ່ເປັນພຽງສະຖານທີ່ຖິ້ມຂີ້ເຫຍື້ອຊົ່ວຄາວ ຍ້ອນຍັງບໍ່ມີພື້ນທີ່ຖິ້ມ ຫຼື ກຳຈັດຖາວອນ ແລະ ບາງສະຖານທີ່ແມ່ນກຳລັງຈະສ້າງໃໝ່, ການບໍລິການຍັງມີຂອບເຂດຈຳກັດ ແລະ ບໍ່ທົ່ວເຖິງ, ການມີສ່ວນຮ່ວມຂອງປະຊາຊົນ, ຄົວເຮືອນ, ທຸລະກິດຄອບຄົວ, ຫ້າງຮ້ານທຸລະກິດ ແລະ ຜູ້ປະກອບການ ຍັງບໍ່ທັນສູງ ຄື ການເຮັດສັນຍາໃນການເກັບມ້ຽນ ແລະ ຖິ້ມຂີ້ເຫຍື້ອກັບ ອພບຕ ເຊິ່ງ ປະຊາຊົນ ແລະ ຜູ້ປະກອບການຈຳນວນໜຶ່ງເອົາໄປຖິ້ມຊະຊາຍຕາມແຄມທາງ, ດິນເປົ່າຫວ່າງ, ຮ່ອງນ້ຳ ແລະ ສະຖານທີ່ອື່ນໆ, ບໍ່ມີການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຂຶ້ນທະບຽບປະຊາຊົນທີ່ມາເກັບຂີ້ເຫຍື້ອຢູ່ສະໜາມ. ສະໜາມຂີ້ເຫຍື້ອສ່ວນໃຫຍ່ແມ່ນມີຢູ່ໃນຂອບເຂດເທດສະບານຕົວເມືອງໃຫຍ່ຂອງ ແຂວງ ທີ່ ອົງການບໍລິຫານ ແລະ ພັດທະນາຕົວເມືອງ ເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບຫຼັກໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດຕົວຈິງ ເຊິ່ງບາງເມືອງກໍ່ໃຊ້ສະໜາມຂີ້ເຫຍື້ອຮ່ວມກັນ. ສ່ວນເມືອງຕ່າງໆ ອ້ອມຂ້າງແມ່ນມີ ບໍລິສັດ ຫຼື ບຸກຄົນ ມາຮັບຜິດຊອບໃນເກັບມ້ຽນ ທີ່ຂຶ້ນກັບ ຫ້ອງການ ໂຍທາທິການ ແລະ ຂົນສົ່ງ ເມືອງ ຫຼື ຫ້ອງການ ຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ບັນດາເມືອງ ແລະ ພາກສ່ວນຂອງເມືອງທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ.

ເຫດຜົນຫຼັກໃນການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງປະລິມານຂີ້ເຫຍື້ອໃນປະຈຸບັນ

- ການບໍລິການເກັບຂົນຂີ້ເຫຍື້ອ ແມ່ນເຮັດບໍ່ໄດ້ດີ ຍ້ອນອຸປະກອນບໍ່ພຽງພໍ ແລະ ຂາດກຳມະກອນໃຫ້ບໍລິການ;
- ບໍ່ມີການສ້າງສະຖານທີ່ຖິ້ມຂີ້ເຫຍື້ອ ແລະ ບໍ່ມີການດຳເນີນການຢ່າງຖືກຕ້ອງ;
- ບໍ່ມີການແຍກປະເພດຂີ້ເຫຍື້ອ;
- ຄົວເຮືອນຈຳນວນໜຶ່ງບໍ່ໃຊ້ການບໍລິການເກັບຂີ້ເຫຍື້ອ (ເຫດຜົນແມ່ນຍ້ອນປະຊາຊົນຈຳນວນໜຶ່ງຍັງຈູດຂີ້ເຫຍື້ອ ແລະ ຖິ້ມຊະຊາຍ);
- ບໍ່ມີການປຸກຈິດສຳນຶກຢ່າງຕໍ່ເນື່ອງ ແລະ ປະຊາຊົນບໍ່ເຂົ້າຮ່ວມ ແລະ ບໍ່ໃຫ້ການຮ່ວມມືເທົ່າທີ່ຄວນ;
- ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ ແລະ ລະບຽບການ ລວມທັງການກວດກາຕິດຕາມ ຂອງຂະແໜງການບໍ່ເຂັ້ມງວດ;
- ການສົ່ງເສີມພາກເອກະຊົນໃຫ້ລົງທຶນ ກ່ຽວກັບການພັດທະນາສະໜາມຂີ້ເຫຍື້ອທີ່ໄດ້ມາຕະຖານ, ເຕົາເຜົາ, ການຮີໂຊເຄີ, ການໃຫ້ບໍລິການເກັບຂີ້ເຫຍື້ອ, ການຂົນສົ່ງ ແລະ ການຄຸ້ມຄອງຂີ້ເຫຍື້ອ ແມ່ນເຮັດບໍ່ໄດ້ດີເທົ່າທີ່ຄວນ.

ພາກທີ V ເຫດການສຸກເສີນດ້ານມົນລະພິດ

5.1 ບັນຫາຮ້ອງຮຽນ ແລະ ການແກ້ໄຂທາງດ້ານມົນລະພິດ

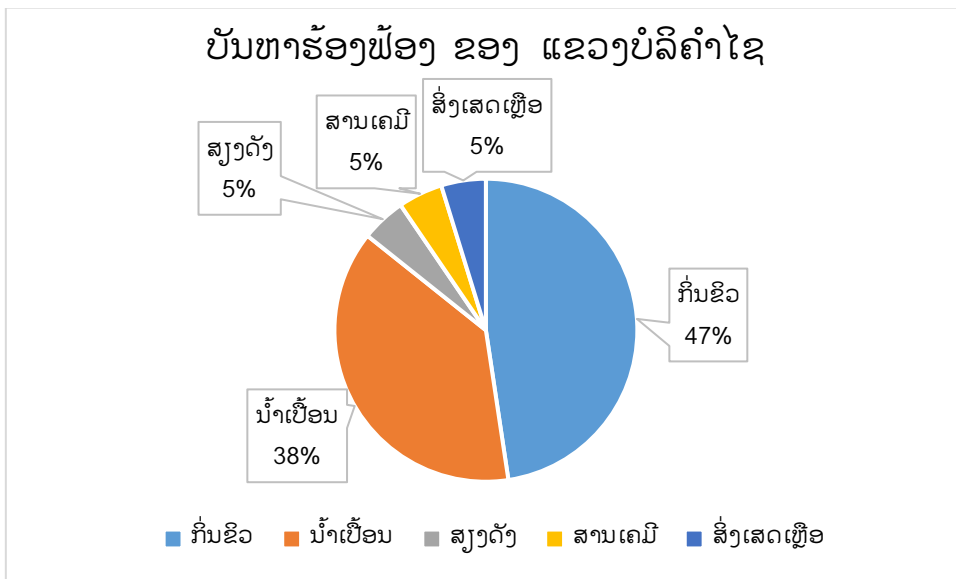
ການພັດທະນາທີ່ກາຍເປັນຕົວເມືອງຢ່າງໄວວາ, ການເພີ່ມຂຶ້ນຂອງປະຊາກອນ ແລະ ການຂະຫຍາຍໂຕຂອງຂະແໜງອຸດສາຫະກຳ, ກະຊິກຳ, ຄົມມະນາຄົມຂົນສົ່ງ ແລະ ອື່ນໆ ທີ່ມະນຸດສ້າງຂຶ້ນຊຶ່ງເປັນໄພຂົ່ມຂູ່ຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ແລະ ເປັນສາເຫດຕົ້ນຕໍຂອງບັນຫາມົນລະພິດ ທາງອາກາດ, ນ້ຳ, ດິນ ແລະ ສິ່ງລົບກວນອື່ນໆ ທີ່ ທາງແຂວງ ກໍ່ຄື ສປປ ລາວ ກຳລັງປະສົບຢູ່ໃນປະຈຸບັນ.

ໃນຊຸມປີຜ່ານມາ ແຂວງ ບໍລິຄຳໄຊ ໄດ້ຮ່ວມມືກັບສູນກາງ ແລະ ຂະແໜງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ ແກ້ໄຂບັນຫາມົນລະພິດກິ່ນຂົວເໝັນ, ນ້ຳເປື້ອນ ແລະ ສິ່ງເສດເຫຼືອ ອື່ນໆ ຈາກບັນດາກິດຈະກຳລົງທຶນຕ່າງໆພາຍໃນແຂວງ, ຊຶ່ງໄດ້ສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ປະຊາຊົນ ອັນກໍ່ໃຫ້ເກີດມີການຮ້ອງຟ້ອງຂອງປະຊາຊົນ ໂດຍຜ່ານສະພາແຂວງ, ຜ່ານສາຍດ່ວນ ຫຼື ໂຊຊຽວມີເດຍຕ່າງໆ ເຊິ່ງໄດ້ສະຫຼຸບໄວ້ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

ຕາຕະລາງ 5.1 ສະຖິຕິການຮ້ອງຟ້ອງບັນຫາມົນລະພິດ ຂອງແຂວງບໍລິຄຳໄຊ

ລຳດັບ	ເນື້ອໃນ	ບັນຫາ	ການແກ້ໄຂ
1	ໂຮງງານປຸງແຕ່ງໄມ້ ພາຍໂຍເນຍ ບ້ານ ທົ່ງນ້ອຍ ເມືອງ ປາກຊັນ (ໂຮງງານຜະລິດໄມ້ອັດ)	ກິ່ນຂົວຈາກການຈູດເສດໄມ້ວິກ	ໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂແລ້ວ
2	ໂຮງງານ ຜະລິດແປ້ງມັນຕົ້ນ ແທງຫົວ ບ້ານສິບພວນ ເມືອງຄຳເກີດ.	ການປ່ອຍນ້ຳເປື້ອນເຮັດໃຫ້ປາຕາຍ	ໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂແລ້ວ
3	ບໍລິສັດ ພຸດພາວັນບໍລິຄຳໄຊການກະເສດຄົບວົງຈອນ ຈຳກັດຜູ້ດຽວ.	ການນຳໃຊ້ສານເຄມີ	ກຳລັງແກ້ໄຂ
4	ໂຮງງານຢາງພາລາກາວເຊີນ	ກິ່ນເໝັນ ແລະ ນ້ຳເປື້ອນ	ແນະນຳວິທີການແກ້ໄຂແລ້ວ
5	ໂຮງງານ ຢາງພາລາດົກຫ້ຽນ	ກິ່ນເໝັນ ແລະ ນ້ຳເປື້ອນ	ແນະນຳວິທີການແກ້ໄຂແລ້ວ
6	ໂຮງງານຢາງພາລາບ້ານທວາຍ	ກິ່ນເໝັນ	ໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂແລ້ວ
7	ໂຮງງານເຫຼັກໄຊຫຼິງ ບ້ານນາໄຊ ເມືອງ ທ່າພະບາດ	ກິ່ນຂົວຈາກຄວັນ	ແນະນຳວິທີການແກ້ໄຂແລ້ວ
8	ໂຮງງານຖ່ານຂາວ ນາງ ບຸນນີ ຢູ່ບ້ານນ້ຳງຽບ ເມືອງ ປາກຊັນ	ກິ່ນຂົວຈາກຄວັນ	ໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂແລ້ວ
9	ໂຮງງານຜະລິດແຫມ ຈິນສ່ອງຝ້າ ບ້ານທ່າສີ ເມືອງບໍລິຄັນ	ກິ່ນເໝັນ ແລະ ນ້ຳເປື້ອນ	ໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂແລ້ວ
10	ໂຮງງານແປ້ງມັນຕົ້ນ ລາວທິທິແອວ ຈຳກັດຜູ້ດຽວ	ກິ່ນເໝັນ ແລະ ນ້ຳເປື້ອນ	ໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂແລ້ວ

11	ໂຮງງານ ຫຼັກຄຸນມີໄຊ ບ້ານມີໄຊ ເມືອງປາກຊັນ	ກິນຂົວ ແລະ ສຽງດັງລົບກວນ	ຍັງບໍ່ສາມາດແກ້ໄຂໄດ້
12	ບໍລິສັດ ວີເອັດ ພັດທະນາການກະເສດຄົບວົງຈອນ ຈຳກັດ (ປຸກກ້ວຍ)	ຖິ້ມສິ່ງເສດເຫຼືອຊະຊາຍ	ຍັງບໍ່ທັນໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂ
13	ບໍ່ຄຳ ຄຳເກີດແສນອຸດົມ	ປາຕາຍ ນໍ້າເສຍ	ໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂແລ້ວ
14	ບໍລິສັດ ດວງຈະເລີນ ພັດທະນາກະສິກຳຄົບວົງຈອນ ຈຳກັດ (ປຸກກ້ວຍ)	ນໍ້າເປື້ອນ	ໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂແລ້ວ
15	ບໍລິສັດ ບໍລິຄຳໄຊການຝາມ ຈຳກັດ (ປຸກກ້ວຍ)	ປາຕາຍ ນໍ້າເສຍ	ໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂແລ້ວ

ຈາກຂໍ້ມູນສະຖິຕິການຮ້ອງຟ້ອງບັນຫາມົນລະພິດ ຂອງປີ 2019 ມີທັງໝົດ 16 ກໍລະນີ ໃນນັ້ນ, ເຫັນວ່າ ບັນຫາມົນລະພິດທາງອາກາດ (ກິນຂົວ/ເໝັນ) ມີ 10 ກໍລະນີ, ນໍ້າເປື້ອນ ມີ 8 ກໍລະນີ, ສຽງດັງລົບກວນ 1 ກໍລະນີ, ການນຳໃຊ້ສານເຄມີ 1 ກໍລະນີ ແລະ ຖິ້ມສິ່ງເສດເຫຼືອຊະຊາຍ 1 ກໍລະນີ. ໃນນີ້ບາງໂຮງງານຖືກຮ້ອງຟ້ອງທັງກິນເຫມັນ ແລະ ນໍ້າເສຍພ້ອມກັນ ໂດຍສ່ວນຫຼາຍແມ່ນໄດ້ຮັບການແກ້ໄຂເປັນທີ່ຮຽບຮ້ອຍແລ້ວ

ແຕ່ເຖິງຢ່າງໃດກໍຕາມ ບັນຫາມົນລະພິດ ຍັງເປັນທີ່ທ້າທາຍໃນຂະແໜງສິ່ງແວດ ດ້ວຍບັດໃຈຫຼາຍໆດ້ານ ເຊັ່ນ: ການບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍ, ຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດຂອງເຈົ້າໜ້າທີ່ຜະນົກງານ, ການສົ່ງເສີມຄວາມຮູ້ໃຫ້ແກ່ຊຸມຊົນ ແລະ ອື່ນໆ ເພື່ອໃຊ້ເຂົ້າໃນການຈັດຕັ້ງປະຕິບັດ.

ພາກທີ VI

ການຄວບຄຸມມົນລະພິດ

6.1 ເປົ້າໝາຍລວມການຄວບຄຸມມົນລະພິດ

ປະຊາຊົນລາວ ພະຍາຍາມສຸ່ມຊີວິດ ແລະ ມີຜົນທະຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ທີ່ປະສາຈາກມົນລະພິດ, ສະອາດ ແລະ ມີສຸຂະພາບດີ ໂດຍການປ້ອງກັນ ແລະ ຄວບຄຸມມົນລະພິດ ປະຕິເສດສິ່ງທີ່ຈະກໍ່ໃຫ້ເກີດເປັນມົນລະພິດ ເພື່ອສ້າງເງື່ອນໄຂຜື້ນຖານສໍາລັບ ເສດຖະກິດຂຽວ ທີ່ມີສິ່ງເສດເຫຼືອໜ້ອຍ ເພື່ອຄວາມວັດທະນະຖາວອນຂອງປະເທດ ແລະ ການພັດທະນາທີ່ຍືນຍົງ.

“ສ້າງ ສປປ ລາວ ໃຫ້ເປັນປະເທດປາສະຈາກມົນລະພິດ, ຫຼຸດຜ່ອນການນໍາໃຊ້ສານເຄມີ ແລະ ຫຼຸດຜ່ອນສິ່ງເສດເຫຼືອ ເພື່ອແນໃສ່ສ້າງຄຸນນະພາບການດໍາລົງຊີວິດທີ່ດີ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມທີ່ຍືນຍົງ”

ບັນດາເປົ້າໝາຍລວມຂອງວິໄສທັດ ທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນີ້ ປະກອບມີ 03 ເປົ້າໝາຍສະເພາະ ແລະ ມີທິດທາງວຽກງານຈຸດສຸມ ດັ່ງລຸ່ມນີ້:

ເປົ້າໝາຍທີ 1: “ສ້າງ ສປປ ລາວ ໃຫ້ເປັນປະເທດປາສະຈາກມົນລະພິດ”

❖ ທິດທາງວຽກງານຈຸດສຸມ ຂອງເປົ້າໝາຍສະເພາະ 1:

- ປົກປັກຮັກສາດິນ ໃຫ້ມີຄຸນນະພາບດີ ແລະ ປາສະຈາກການປົນເປື້ອນຂອງສານເຄມີທີ່ເປັນພິດຕົກຄ້າງ ທີ່ມາຈາກຂົງເຂດກະສິກໍາ ແລະ ອຸດສາຫະກໍາ ໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ;
- ປົກປັກຮັກສາຄຸນນະພາບນໍ້າ ຢູ່ໃນອ່າງຮັບນໍ້າ ແລະ ບັນດາແຫຼ່ງນໍ້າຕ່າງໆ ໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ ໃຫ້ຢູ່ໃນເກນມາດຕະຖານຄຸນນະພາບນໍ້າ;
- ຄວບຄຸມແຫຼ່ງປ່ອຍມົນລະພິດອອກສູ່ອາກາດ ຈາກກິດຈະກໍາ, ກິດຈະການ ແລະ ໂຄງການພັດທະນາຕ່າງໆ ໃຫ້ຢູ່ໃນເກນມາດຕະຖານຄຸນນະພາບອາກາດ ໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ;
- ຄວບຄຸມ ແລະ ຈໍາກັດ ລະດັບສຽງຈາກສະຖານທີ່ບໍລິການ, ການຄົມມະນາຄົມ-ຂົນສົ່ງ ແລະ ບັນດາໂຮງງານຕ່າງໆ ໃຫ້ຢູ່ໃນເກນມາດຕະຖານລະດັບສຽງ ທີ່ກໍານົດໄວ້.

ເປົ້າໝາຍທີ 2: “ຫຼຸດຜ່ອນການນໍາໃຊ້ສານເຄມີ”

- ຄວບຄຸມການນໍາເຂົ້າ ແລະ ນໍາໃຊ້ສານເຄມີ ໃນຂົງເຂດການພັດທະນາອຸດສາຫະກໍາ, ກະສິກໍາ ແລະ ການບໍລິການຕ່າງໆ;
- ຄວບຄຸມປະລິມານການນໍາເຂົ້າ ແລະ ນໍາໃຊ້ສານເຄມີທີ່ທໍາລາຍຊັ້ນໂອໂຊນ.

ເປົ້າໝາຍທີ 3: ”ຫຼຸດຜ່ອນສິ່ງເສດເຫຼືອ”

- ຫຼຸດຜ່ອນປະລິມານສິ່ງເສດເຫຼືອ ຢູ່ບັນດາຕົວເມືອງເທດສະບານ ແລະ ຕົວເມືອງອື່ນໆ ໃນຂອບເຂດທົ່ວປະເທດ ໂດຍນໍາໃຊ້ຫຼັກການ 3Rs;
- ປັບປຸງລະບົບເກັບມ້ຽນ, ຂົນສົ່ງ ແລະ ຂະຫຍາຍຜື້ນທີ່ການບໍລິການເກັບຂີ້ເຫຍື້ອໃນຕົວເມືອງ;
- ສ້າງລະບົບການເກັບຂີ້ເຫຍື້ອໃນຊຸມຊົນ ແລະ ສາທາລະນະໃຫ້ມີປະສິດທິພາບ;
- ປັບປຸງ, ສ້າງສະໜາມກໍາຈັດຂີ້ເຫຍື້ອໃຫ້ໄດ້ມາດຕະຖານ;
- ປະຊາຊົນມີຄວາມຮັບຮູ້ ແລະ ເຂົ້າໃຈໃນການນໍາໃຊ້ຫຼັກການ 3Rs.

6.2 ຍຸດທະສາດການຄວບຄຸມມົນລະພິດ

ວິໄສທັດຮອດ ປີ 2030, ຍຸດທະສາດ 10 ປີ ແລະ ແຜນດຳເນີນງານ ວ່າດ້ວຍ ການຄວບຄຸມມົນລະພິດ ສະບັບນີ້ໄດ້ກຳນົດ ແລະ ວາງກອບຂອງການຄວບຄຸມມົນລະພິດ ຂອງ ສປປ ລາວ ເພື່ອປ້ອງກັນ ແລະ ຄວບຄຸມ ມົນລະພິດ ສປປ ລາວ ເປັນປະເທດ ເຊື່ອມຕໍ່ທາງບົກກັບຫຼາຍປະເທດ, ທິດເໜືອຕິດກັບ ສປ ຈີນ, ທິດຕາເວັນ ອອກຕິດກັບ ສສ ຫວຽດນາມ, ທິດໃຕ້ຕິດກັບປະເທດກຳປູເຈຍ, ທິດຕາເວັນຕົກຕິດກັບປະເທດໄທ ແລະ ທິດຕາ ເວັນຕົກສຽງເໜືອຕິດກັບປະເທດມຽນມາ. ເຊິ່ງເປັນປະເທດໜຶ່ງ ທີ່ອຸດົມສົມບູນໄປດ້ວຍຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ເປັນຕົ້ນ ປ່າໄມ້, ຊັບພະຍາກອນນ້ຳ ແລະ ຊັບພະຍາກອນແຮ່ທາດທີ່ອຸດົມສົມບູນ ເຊັ່ນ: ຄຳ, ລິກໄນ, ທອງ ແດງ ແລະ ແຮ່ທາດອື່ນໆ ແຫຼ່ງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດເຫຼົ່ານີ້ເປັນການກະຕຸ້ນ ແລະ ຊຸກຍູ້ ການເຕີບໂຕທາງເສດ ຖະກິດຂອງ ປະເທດລາວ.

ຍຸດທະສາດ ວ່າດ້ວຍການຄວບຄຸມມົນລະພິດ ເປັນເຄື່ອງມື ແລະ ແນວທາງທີ່ສຳຄັນເຂົ້າໃນວຽກງານການ ປ້ອງກັນ ແລະ ຄວບຄຸມມົນລະພິດ ແນ່ໃສ່ປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມບໍ່ໃຫ້ເສື່ອມໂຊມ ແລະ ໄປຕາມທິດສີຂຽວ ແລະ ຍືນຍົງ. ຍຸດທະສາດສະບັບນີ້ ໄດ້ສະເໜີບັນດາທັດສະນະທີ່ເປັນທິດເຍືອງທາງໃນການປ້ອງກັນ, ຄວບຄຸມມົນລະ ພິດ ແລະ ແກ້ໄຂບັນຫາ ທີ່ອາດຈະສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມສັງຄົມ, ທຳມະຊາດ ແລະ ເສດຖະກິດ ພ້ອມທັງ ປະຕິບັດຕາມບັນດາແຜນງານບຸລິມະສິດຂອງລັດຖະບານວາງອອກ ເພື່ອປະກອບສ່ວນເຂົ້າໃນການບັນລຸເປົ້າໝາຍ ວິໄສທັດ, ຍຸດທະສາດ ແລະ ແຜນດຳເນີນງານຂອງຂະແໜງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ຂອງແຜນ ພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ 5 ປີ ຄັ້ງທີ 9.

6.3 ຫຼັກການພື້ນຖານໃນການຄວບຄຸມມົນລະພິດ

ການເຮັດໃຫ້ເກີດສິ່ງເສດເຫຼືອໜ້ອຍທີ່ສຸດ ແລະ ການຫຼຸດຜ່ອນແຫຼ່ງຂອງມົນລະພິດ: ການຄວບຄຸມມົນລະພິດ ເລີ່ມຕົ້ນແມ່ນສຸມໃສ່ການປ້ອງກັນ, ການຄວບຄຸມ ແລະ ການຝຶ້ນຝຸ ໂດຍການຫຼຸດຜ່ອນ ຫຼື ກຳຈັດສິ່ງເສດເຫຼືອຢູ່ທີ່ແຫຼ່ງກຳເນີດ ການເຮັດໃຫ້ມີມົນລະພິດໜ້ອຍສຸດ ແລະ ການຫຼຸດຜ່ອນປະລິມານ ຂອງທຸກ ສານທີ່ເປັນອັນຕະລາຍ, ສານມົນລະພິດ ຫຼື ສິ່ງປົນເປື້ອນ ທີ່ເຂົ້າໄປປົນໃນສິ່ງເສດເຫຼືອ ຫຼື ທີ່ຖືກປ່ອຍແບບອື່ນສູ່ ສະພາບແວດລ້ອມ (ລວມທັງການປ່ອຍຊີ້ວຍາມຊີ້ວຍາ ກ່ອນການຮີໂຊເຄີ, ການບຳບັດ ຫຼື ການກຳຈັດ).

ການປັບໃຊ້ຂອງກິດໜາຍ ແລະ ການບັງຄັບໃຊ້: ການສ້າງກົນໄກການຄຸ້ມຄອງມົນລະພິດ ຄວນ ສາມາດປັບໃຊ້ໃຫ້ເຂົ້າກັບຄວາມຕ້ອງການຂອງຊາດ, ຂອງແຂວງ ແລະ ຂອງທ້ອງຖິ່ນ ການນຳໃຊ້ບັນດາມາດ ຕະການດ້ານບໍລິຫານ ເຊັ່ນ: ການກວດກາ ແລະ ຕິດຕາມ, ການກວດກາ ແລະ ການຕີລາຄາ ແຫຼ່ງມົນລະພິດ ແລະ ປະລິມານມົນລະພິດ ຈາກບັນດາກິດຈະກຳການພັດທະນາ ແລະ ຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ ຈະຖືກສົ່ງເສີມເພື່ອເພີ່ມ ທະວີຄວາມສົມເຫດສົມຜົນ ແລະ ປະສິດທິພາບ ການຈັດການຂອງລັດ, ລະບຽບການ ແລະ ມາດຕະຖານ ກ່ຽວກັບ ການຄວບຄຸມມົນລະພິດ ໃນສິ່ງແວດລ້ອມ.

ການເຊື່ອມກັນຂອງກົນໄກທາງນິຕິກຳ: ບັນດາກົນໄກທາງດ້ານນິຕິກຳ ຄວນຈະເຊື່ອມໂຍງກັນກັບ ບັນດາຜູ້ມີສ່ວນໄດ້ສ່ວນເສຍຂອງປະເທດທີ່ໃກ້ຄຽງ ເພື່ອກ້າວໄປສູ່ວັດຖຸປະສົງທົ່ວໄປ ໂດຍອີງຕາມບັນຫາມົນລະພິດ ຂອງຊາດ ແລະ ມົນລະພິດຂ້າມຊາຍແດນ.

ການນຳໃຊ້ວິທີການຕະຫຼາດ: ບ່ອນໃດທີ່ເປັນໄປໄດ້ກໍ່ຄວນນຳໃຊ້ກົນໄກຕະຫຼາດ ບົດການລົງໂທດ ທາງອາຍາກໍ່ຄວນຖືກນຳໃຊ້ເທື່ອລະກ້າວ ໃນຂະນະທີ່ນຳໃຊ້ກົນໄກເສດຖະກິດຕະຫຼາດຢ່າງປັບປ່ຽນໄດ້ ເພື່ອບັງຄັບ ໃຊ້ຂໍ້ກຳນົດທາງ ກິດໜາຍ, ຂໍ້ບັງຄັບ, ລະບຽບການ ແລະ ມາດຕະຖານສິ່ງແວດລ້ອມ.

ຜູ້ສ້າງມົນລະພິດເປັນຜູ້ຈ່າຍ: ບັນດາອົງການຈັດຕັ້ງ ແລະ ບຸກຄົນ ຕ້ອງຈ່າຍສຳລັບຜົນໄດ້ຈາກ ຊັບພະຍາກອນ ແລະ ມູນຄ່າຂອງສິ່ງແວດລ້ອມ, ຖ້າຫາກເປັນຕົ້ນເຫດກໍ່ໃຫ້ເກີດມົນລະພິດຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ, ເຮັດໃຫ້

ຊັບພະຍາກອນບົກແຫ້ງລົງ ແລະ ຊີວະນາໆພັນເສື່ອມໂຊມລົງ ພວກເຂົາຕ້ອງຈ່າຍທົດແທນ ສຳລັບ ການປັບປຸງໃຫ້ດີຂຶ້ນ, ການຝຶນຜູ້ຄົນ ແລະ ຄວາມເສຍຫາຍ.

ວິທີການແບບເຊື່ອມສານ: ການຮັບຮອງເອົາວິທີການແບບເຊື່ອມສານ ລວມມີ ການປ້ອງກັນ, ການຄວບຄຸມ ແລະ ການຕິດຕາມກວດກາ ຜົນກະທົບທາງລົບຂອງມົນລະພິດ ເຂົ້າໃນແຕ່ລະໄລຍະຂອງແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ ແຫ່ງຊາດ ເຂົ້າໃນສາທາລະນະສຸກ ແລະ ການສຶກສາ; ການພັດທະນາ ຕ້ອງເປັນມິດຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ; ການພັດທະນາເສດຖະກິດ ຄວນຜະລິດສິ່ງເສດເຫຼືອໜ້ອຍທີ່ສຸດ ແລະ ພະຍາຍາມໃຫ້ບັນລຸ ສຳລັບເສດຖະກິດຂຽວ.

ຄວາມສອດຄ່ອງໃນການເຮັດວຽກຮ່ວມກັນ: ການພັດທະນາ ຂອງກົນໄກໃນການຄວບຄຸມມົນລະພິດ ຄວາມສາມາດປັບໃຊ້ໃຫ້ເຂົ້າກັບຄວາມຕ້ອງການຂອງຊາດ, ຂອງແຂວງ ແລະ ຂອງທ້ອງຖິ່ນ.

ການນຳໃຊ້ການປະຕິບັດທີ່ດິນເລີດ: ການນຳໃຊ້ເທັກໂນໂລຊີທີ່ດິນເລີດທີ່ມີຢູ່ ແລະ ເປັນມິດກັບດ້ານສິ່ງແວດລ້ອມ ແມ່ນຈະຖືກຮັບປະກັນ.

ການໃຊ້ຈ່າຍທີ່ມີປະສິດທິພາບ: ວິທີການຈັດການ ຕ້ອງມີຄວາມຄຸ້ມຄ່າທາງດ້ານຄ່າໃຊ້ຈ່າຍ (ມີຕົ້ນທຶນຕໍ່າສຸດ ແຕ່ມີປະສິດທິພາບສູງ).

ການເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານ: ການອໍານວຍເງື່ອນໄຂແກ່ບັນດາຜູ້ມີສ່ວນໄດ້ສ່ວນເສຍທັງໝົດ ໃຫ້ມີຊ່ອງທາງເຂົ້າເຖິງຂໍ້ມູນ-ຂ່າວສານ ກ່ຽວກັບ ມົນລະພິດ.

ບັນລຸຄວາມສະເໝີພາບ: ການປົກປ້ອງຄວາມຍຸດຕິທຳ ແລະ ຄວາມສະເໝີພາບ ຂອງປະຊາຊົນ ຈາກບັນຫາມົນລະພິດ ແລະ ການພິຈາລະນາ ເຖິງຄວາມອ່ອນໄຫວທິຖືກທຳລາຍໄດ້ງ່າຍຂອງບຸກຄົນ.

ການສ້າງຈິດສຳນຶກ: ຜູ້ມີສ່ວນໄດ້ສ່ວນເສຍທັງໝົດ ຈະຕ້ອງຮັບຮູ້ ກ່ຽວກັບ ບັນຫາຄວາມຮ້າຍແຮງຂອງມົນລະພິດ ພ້ອມທັງ ວິທີການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ຈັດການ.

6.4 ບັນຫາ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍໃນການຄວບຄຸມມົນລະພິດ ຂອງແຂວງ ບໍລິຄຳໄຊ

6.4.1 ບັນຫາ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍໃນການຄຸ້ມຄອງສານເຄມີ

ສະພາບລວມ ການນຳໃຊ້ສານເຄມີເຂົ້າໃນວຽກງານຕ່າງໆໃນ ແຂວງ ບໍລິຄຳໄຊ ກໍ່ຄື ສປປ ລາວ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຍັງບໍ່ຖືກຕ້ອງຕາມຫຼັກວິຊາການ ໂດຍອີງຕາມເອກະສານຂໍ້ມູນຄວາມປອດໄພໃນການປ້ອງກັນສານເຄມີ ຍັງມີຂີດຈຳກັດ, ຜູ້ນຳໃຊ້ສານເຄມີຍັງຖືເປົ້າຕໍ່ການສວມໃສ່ອຸປະກອນປ້ອງກັນຂັ້ນພື້ນຖານເປັນຕົ້ນ: ໜ້າກາກປ້ອງກັນສານເຄມີ, ຖົງມື, ຊຸດປ້ອງກັນ ແລະ ອື່ນໆ. ນອກຈາກນີ້ການຄຸ້ມຄອງການເຂົ້າ ແລະ ການຈຳໜ່າຍສານເຄມີທຳມນຳໃຊ້ໃນ ສປປ ລາວ ໂດຍອີງຕາມ 54 ບັນຊີສານເຄມີ ຍັງມີປະກົດໃຫ້ເຫັນຕາມສວນຕ່າງໆ.

6.4.2 ບັນຫາ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍໃນການຄຸ້ມຄອງສິ່ງເສດເຫຼືອ

ການຄຸ້ມຄອງສິ່ງເສດເຫຼືອ ແມ່ນມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ ແລະ ທ້າທາຍສູງ ເນື່ອງຈາກປະຊາຊົນບາງຈຳນວນຍັງບໍ່ເອົາໃຈໃສ່ປະຕິບັດຕາມກົດໝາຍລະບຽບ ແລະ ນະໂຍບາຍວາງອອກ ຍັງປະກົດໃຫ້ເຫັນໂດຍການລັກລອບຖິ້ມ ແລະ ຈູດແບບຊະຊາຍ. ນອກນັ້ນການຊອກຫາພື້ນທີ່ມາໃຊ້ເປັນສະໜາມຂີ້ເຫຍື້ອແມ່ນຍັງມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາກ, ການສົ່ງເສີມປະຊາຊົນໃນການຄັດແຍກຂີ້ເຫຍື້ອ, ການນຳຂີ້ເຫຍື້ອກັບໄປໃຊ້ຄືນ, ການນຳຂີ້ເຫຍື້ອຄົວເຮືອນໄປເປັນປຸຍໝັກຍັງບໍ່ດີເທົ່າທີ່ຄວນ. ເຫຼົ່ານີ້ລ້ວນແຕ່ແມ່ນບັນຫາ ແລະ ສິ່ງທ້າທາຍທີ່ຕ້ອງເອົາໃຈໃສ່ໃນການແກ້ໄຂ, ຄວາມເປັນເຈົ້າການຂອງສັງຄົມ ໃຫ້ເປັນຮູບປະທຳຫຼາຍຂຶ້ນກວ່າເກົ່າ.

ນອກຈາກບັນຫາທີ່ກ່າວມາຂ້າງເທິງນັ້ນ ຍັງມີບາງບັນຫາທີ່ພື້ນເດັ່ນກໍ່ຄື ບຸກຄະລາກອນທີ່ມີຄວາມຮູ້ຄວາມສາມາດ ແລະ ປະສົບການສູງໃນຂົງເຂດດັ່ງກ່າວ ຍັງມີໜ້ອຍບໍ່ທັນພຽງພໍກັບຄວາມຕ້ອງການ, ຂາດເຕັກນິກ, ເຕັກ

ໂນໂລຊີ ແລະ ມາດຕະຖານທີ່ຊັດເຈນ. ເພາະສະນັ້ນ, ຍຸດທະສາດວ່າດ້ວຍການຄວບຄຸມມົນລະພິດແຫ່ງຊາດ ຂອງ ສປປ ລາວ ຈຶ່ງສຸມໃສ່ຊຸກຍູ້ການປັບປຸງລະບົບການຄວບຄຸມມົນລະພິດ ໃຫ້ເຂັ້ມແຂງ ແລະ ມີປະສິດທິພາບສູງຂຶ້ນ.

ພາກທີ VII

ສະຫຼຸບ

7.1 ສະຫຼຸບ

ຈາກການລົງເກັບກຳຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບສະພາບມົນລະພິດຂອງແຂວງ ບໍລິຄຳໄຊ ສາມາດປະເມີນ ແລະ ສະຫຼຸບ ໄດ້ດັ່ງນີ້:

- ❖ ຄຸນນະພາບທາງອາກາດ ໄດ້ມີການວັດແທກຕົວຈິງຢູ່ 2 ຈຸດຄື ຫ້ອງການອຸຕຸນິຍົມ ແລະ ອຸທິກກະສາດ ແລະ ສວນອານຸສອນ ທ່ານ ສີສິມພອນ ໂດຍທຳການວັດແທກ ຄ່າໂອໂຊນ, ຊັລເຟິດອ່ອກໄຊດ໌, ໄນໂຕເຈນ ໄດ້ອ່ອກໄຊດ໌, ກາສ໌ຄາບອນໂມນິໂຊດ໌, ຝຸ່ນລະອອງຂະໜາດນ້ອຍກວ່າ 10, ຝຸ່ນລະອອງລວມ ແລະ ສານ ອົງຄະທາດທີ່ລະເຫຍື່ອງໃນບັນຍາກາດ ປະເມີນໄດ້ວ່າສະພາບມົນລະພິດທາງອາກາດຍັງຢູ່ໃນເກນມາດ ຕະ ຖານມີພຽງບາງຊ່ວງເວລາ ແລະ ບາງຄ່າເທົ່ານັ້ນທີ່ເກີນມາດຕະຖານສິ່ງແວດລ້ອມ ແຫ່ງຊາດກຳນົດໄວ້ ແຕ່ ບໍ່ໄດ້ມີການສົ່ງຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງທີ່ມີຊີວິດ ຫຼື ມະນຸດແຕ່ຢ່າງໃດ;
- ❖ ສຳລັບລະດັບສຽງ ຈາກການວັດແທກທັງ 2 ຈຸດຄື ຫ້ອງການອຸຕຸນິຍົມ ແລະ ອຸທິກກະສາດ ແລະ ສວນອານຸ ສອນ ທ່ານ ສີສິມພອນ ເຫັນວ່າຍັງຢູ່ໃນເກນມາດຕະຖານສິ່ງແວດແຫ່ງຊາດກຳນົດໄວ້ເຊັ່ນດຽວກັນ;
- ❖ ຄຸນນະພາບທາງດິນ: ເນື່ອງຈາກວ່າ ແຂວງບໍລິຄຳໄຊ ໄດ້ຖືເອົາວຽກງານກະສິກຳ ເປັນວຽກງານບຸລິມະສິດໜຶ່ ງທີ່ສຳຄັນໃນການພັດທະນາເສດຖະ ກິດ - ສັງຄົມ ຄ່ຽງຄູ່ການພັດທະນາໃນວຽກງານກະສິກຳກໍຄືການນຳ ໃຊ້ຢາປາບສັດຕູພືດທີ່ໃຊ້ເຂົ້າໃນການປູກພືດເປັນສິນຄ້າພ້ອມກັນນັ້ນ ການນຳໃຊ້ຢາປາບສັດຕູພືດແມ່ນກຳ ລັງເພີ່ມທະວີຂຶ້ນ ສຳລັບການປູກພືດບໍລິໂພກໃນຄົວເຮືອນ ແລະ ສິ່ງຂາຍໃນຕະຫຼາດທ້ອງຖິ່ນ ຊຶ່ງລວມມີ ເຂົ້ານາ, ເຂົ້າໄຮ່ ແລະ ສວນຜັກ ຢາຂ້າແມງໄມ້ທີ່ນິຍົມໃຊ້ໃນການປູກຜັກຊຸມຊົນ ລວມມີ ໄຊເປີເມທຣິນ ແລະ ຄາບາຣິນ ການນຳໃຊ້ສານເຄມີເຂົ້າໃນວຽກງານກະສິກຳ ຍັງເປັນການນຳໃຊ້ແບບກະແຈກກະຈາຍ ການຄຸ້ມຄອງຍັງມີຄວາມຫຍຸ້ງຍາ ແລະ ຊັບຊ້ອນພິສິມຄວນ;
- ❖ ຄຸນນະພາບທາງນ້ຳ: ໃນປີ 2019 ແຂວງບໍລິຄຳໄຊ ໄດ້ມີການຕິດຕາມຄຸນນະພາບນ້ຳ 5 ສາຍນ້ຳ ໃນນັ້ນ ປະກອບມີແມ່ນ້ຳຫຼັກ 3 ສາຍ ແລະ ແມ່ນ້ຳຮອງ 2 ສາຍ ດັ່ງນີ້: ນ້ຳງຽບ, ນ້ຳຊັນ, ນ້ຳກະດິງ, ນ້ຳພາວ ແລະ ນ້ຳກະຕະ ຕາມລຳດັບ. ອີງຕາມຜົນການວັດແທກ ແລະ ວິໄຈຄຸນນະພາບນ້ຳໜ້າດິນທັງ 5 ສາຍນ້ຳ ທີ່ຄວາມ ເລິກ 30 ຊັງຕີແມັດ ເຫັນວ່າ ຄຸນນະພາບນ້ຳທັງ 5 ສາຍນ້ຳແມ່ນຍັງຢູ່ໃນເກນມາດຕະຖານສິ່ງແວດລ້ອມ ແຫ່ງຊາດ ມີພຽງຄ່າ DO ໃນນ້ຳ ຂອງສາຍນ້ຳຊັນ ຕໍ່າກວ່າເກນມາດຕະຖານພຽງເລັກນ້ອຍເມື່ອທຽບໃສ່ນ້ຳ ປະເພດທີ່ 2 ແຕ່ບໍ່ມີຜົນກະທົບກັບສິ່ງທີ່ມີຊີວິດ;
- ❖ ສິ່ງເສດເຫຼືອ: ແຂວງ ບໍລິຄຳໄຊ ມີທັງໝົດ 7 ຕົວເມືອງ ໃນນັ້ນມີການບໍລິການຈັດການຂີ້ເຫຍື້ອມີ 6 ຕົວ ເມືອງ ຍັງມີພຽງເມືອງໄຊຈຳພອນ ຍັງບໍ່ທັນມີການຈັດການຢ່າງຖືກວິທີ ສະພາບລວມໃນການຄຸ້ມຄອງຂີ້ ເຫຍື້ອ ແລະ ສະຖິຕິປະລິມານຂີ້ເຫຍື້ອຂອງ ແຂວງ ບໍລິຄຳໄຊ ໃນປີ 2020 ມີທັງໝົດ 24.014,9 ໂຕນ ໂດຍລວມເປັນການຈັດການແບບເປີດ (Open Dumping) ຍັງບໍ່ທັນມີການສົ່ງເສີມການຈັດການຈາກ ຕົ້ນທາງຢ່າງຈິງຈັງ.

7.2 ຂໍ້ສະເໜີ

ການຄວບຄຸມມົນລະພິດ ແລະ ຄຸ້ມຄອງສິ່ງເສດເຫຼືອ ເພື່ອໃຫ້ໄດ້ປະສິດທິພາບ ແລະ ປະສິດທິຜົນ ຄວນມີ ດັ່ງນີ້:

1. ສ້າງລະບຽບການສະເພາະແຕ່ລະດ້ານ ພ້ອມທັງບັງຄັບໃຊ້ ເປັນຕົ້ນ: ການຄຸ້ມຄອງ ແລະ ການກຳຈັດສິ່ງເສດເຫຼືອ ຕາມແຄມທາງ ແລະ ຊຸມຊົນ;
2. ສ້າງກົນໄກການຄວບຄຸມ, ການນຳເຂົ້າ ແລະ ການນຳໃຊ້ສານເຄມີເປັນພິດຢ່າງຈິງຈັງ;
3. ສ້າງກົນໄກການຄວບຄຸມມົນລະພິດຂັ້ນແຂວງ ໂດຍຮ່ວມກັບບັນດາຂະແໜງການທີ່ກ່ຽວຂ້ອງ;
4. ໂຄສະນາສ້າງຈິດສຳນຶກໃຫ້ແກ່ບັນດາພະນັກງານ, ທະຫານ, ຕຳຫຼວດ, ປະຊາຊົນ, ນັກຮຽນ ນັກສຶກສາ ແລະ ທຸກພາກສ່ວນ ໃຫ້ມີຮູ້ຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບ ບັນຫາມົນລະພິດ ພ້ອມທັງວິທີແກ້ໄຂ;
5. ສົ່ງເສີມການນຳໃຊ້ລົດໄຟຝ້າ, ລົດປະຢັດພະລັງງານ ແລະ ອື່ນໆ;
6. ສົ່ງເສີມການຜະລິດກະສິກຳສະອາດ;
7. ສົ່ງເສີມການນຳໃຊ້ຫຼັກການ 3Rs ເຊັ່ນ: ການແຍກຂີ້ເຫຍື້ອແຕ່ຕົ້ນທາງ, ການເຮັດຝຸ່ນປົ່ມໃນລະດັບຄົວເຮືອນ ແລະ ການລ້ຽງຂີ້ກະເດືອນ ເພື່ອຍ່ອຍສະຫຼາຍເສດອາຫານຈາກຄົວເຮືອນຢ່າງທົ່ວເຖິງ;
8. ຈັດຫາງົບປະມານຕິດຕັ້ງເຄື່ອງມືໃນການຕິດຕາມຄຸນນະພາບສິ່ງແວດລ້ອມ ເປັນຕົ້ນ: ຄຸນນະພາບອາກາດ, ຄຸນນະພາບນ້ຳ ແລະ ອື່ນໆ;

ເອກະສານອ້າງອີງ

1. ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍການປົກປັກຮັກສາສິ່ງແວດລ້ອມ ສະບັບປັບປຸງ ສະບັບເລກທີ 041/ສພຊ; ລົງວັນທີ 18 ທັນວາ 2012;
2. ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍ ນໍ້າ ແລະ ຊັບພະຍາກອນນໍ້າ (ສະບັບປັບປຸງ) ສະບັບເລກທີ 23/ສພຊ, ລົງວັນທີ 11 ພຶດສະພາ 2017;
3. ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ທີ່ດິນ ສະບັບປັບປຸງ (2019);
4. ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ກະສິກໍາ (1998);
5. ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ຈະລາຈອນທາງບົກ (2012);
6. ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ແຜນຜັງເມືອງ ຂອງ ສປປ ລາວ (2019);
7. ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ອຸດສາຫະກຳປຸງແຕ່ງ (2013);
8. ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ແຮ່ທາດ (2017);
9. ກົດໝາຍ ວ່າດ້ວຍການຄຸ້ມຄອງເຄມີ (2016);
10. ກົດໝາຍວ່າດ້ວຍ ການປ້ອງກັນ ແລະ ການກັກກັນພິດ ສະບັບປັບປຸງ (2016);
11. ມາດຕະຖານສິ່ງແວດລ້ອມແຫ່ງຊາດ ສະບັບເລກທີ 81/ລບ; ລົງວັນທີ 21 ກຸມພາ 2017;
12. ແຜນຈັດສັນທີ່ດິນ ແລະ ຄຸ້ມຄອງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ ແບບຮອບດ້ານ ຮອດປີ 2030;
13. ບົດລາຍງານ ຂອງອົງການພັດທະນາ ແລະ ບໍລິຫານຕົວເມືອງປາກຊັນ ສະບັບເລກທີ 826/ອພບຕ; ລົງວັນ ທີ 22 ກັນຍາ 2020;
14. ແຜນພັດທະນາເສດຖະກິດ-ສັງຄົມ 5ປີ ຄັ້ງທີ V (2021-2025) ຂອງແຂວງບໍລິຄຳໄຊ;
15. ການນຳໃຊ້ເຄມີກະສິກຳທີ່ຜົນກະທົບຕໍ່ສິ່ງແວດລ້ອມ; ດຣ ມຸສິ ອິນທະປັນຍາ;

ກະຊວງຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ
Ministry of Natural Resources and Environment
ພະແນກຊັບພະຍາກອນທຳມະຊາດ ແລະ ສິ່ງແວດລ້ອມ
ແຂວງບໍລິຄຳໄຊ